

การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1986 – ปัจจุบัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์

มิถุนายน 2555

การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1986 – ปัจจุบัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1986 – ปัจจุบัน

บทคัดย่อ

ของ

ชุลีพร ทวีศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์

มิถุนายน 2555

ชวลีพร ทวีศรี. (2555). การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1986- ปัจจุบัน. สารนิพนธ์ ศศ.ม.

(ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์สัญญา ชีวะประเสริฐ.

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ในการศึกษาเพื่อต้องการทราบถึงพัฒนาการการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางที่นำไปสู่การขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว รวมถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมเมืองหลวงพระบาง และชาวหลวงพระบาง

ผลการวิจัยพบว่า เมืองหลวงพระบางถูกพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ในระดับสากล ด้วยการผลักดันให้เมืองหลวงพระบางเป็นมรดกโลก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เมืองหลวงพระบางได้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและถูกขึ้นทะเบียนให้เป็นเมืองมรดกโลกในฐานะ “เป็นเมืองที่ได้รับการปกป้องรักษาดีที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ซึ่งฐานะใหม่ของเมืองหลวงพระบางนี้ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาหลวงพระบางเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี เมื่อนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ธุรกิจการท่องเที่ยวมีแนวโน้มว่าการขยายตัว เช่น มีการลงทุนสร้างโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร เพื่อไว้รองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากมาย นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังทำให้เมืองหลวงพระบางเกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะมีการผลักดันคนในพื้นที่ให้ออกไปอยู่รอบนอกเมือง เพื่อนำพื้นที่ในเมืองมาเป็นที่รองรับนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามชาวหลวงพระบางเองก็สามารถปรับวิถีตัวเองให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ได้เป็นอย่างดี ด้วยความเต็มอกเต็มใจ โดยการผันตนเองเข้าสู่ระบบธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ทำค้าขาย ทำธุรกิจส่วนตัว เป็นแรงงานธุรกิจด้านบริการ นอกจากนั้นการท่องเที่ยวทำให้มีการฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีเก่าแก่ ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรม และเพื่อให้กลายเป็นสินค้าของการท่องเที่ยว

จากปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้เมืองที่เคยโดดเดี่ยวและห่างไกลผู้คน นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างยากลำบาก เป็นผลให้ปัจจุบันเมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีธุรกิจการท่องเที่ยวแบบครบวงจร นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเดินทางเข้าออกเมืองได้โดยอิสระ

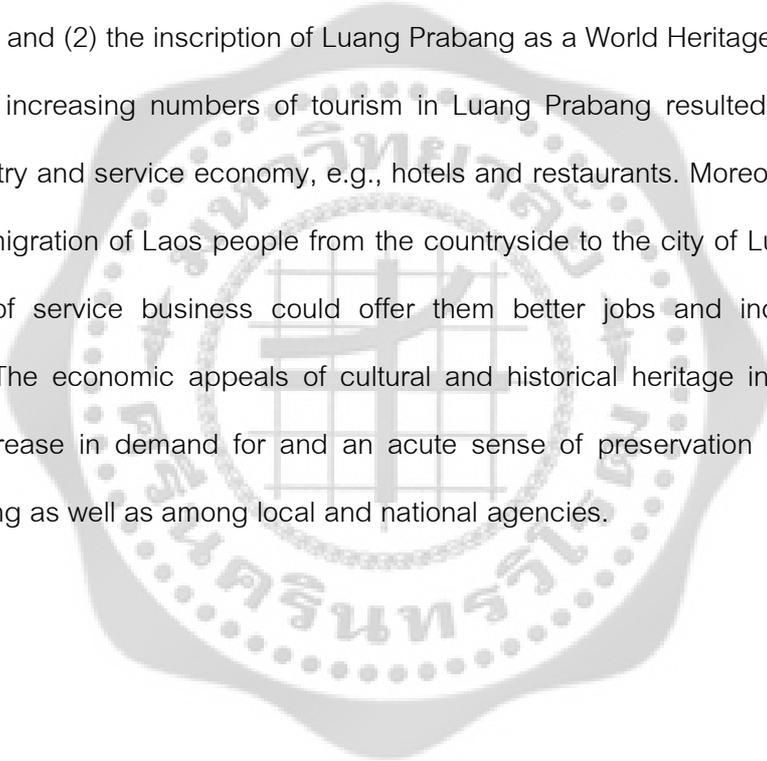
TOURISM IN LUANG PRABANG FROM 1986 TO PRESENT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Art Degree in History
at Srinakharinwirot University
June,2012

Chuleeporn Thaweesri. (2012). *Tourism in Luang Prabang From 1986 to Present*. Master's Project, M.A. (History). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor : Sanya jiwaprasert .

The objective of this research is to study the development of the tourism in Luang Pra bang. The research argues that Luang Prabang has been developed as one of the best historical and cultural tourist destinations of The Lao People's Democratic Republic: Lao PDR Two important factors have led to this development: (1) a policy called "New Economic Mechanism" , and (2) the inscription of Luang Prabang as a World Heritage site by UNESCO in 1995. The increasing numbers of tourism in Luang Prabang resulted in the growth of tourism industry and service economy, e.g., hotels and restaurants. Moreover, it contributed to waves of migration of Laos people from the countryside to the city of Luang Prabang, as the flourish of service business could offer them better jobs and incomes than their hometowns. The economic appeals of cultural and historical heritage in the city brought about an increase in demand for and an acute sense of preservation among people in Luang Prabang as well as among local and national agencies.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สัญญา ชีวะประเสริฐ อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ช่วยกรุณารับเป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และแนะนำการศึกษาหาข้อมูล การแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ลูกศิษย์ผู้เป็นอย่างดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.มรกต ไมย์เออร์ ที่คอยให้คำปรึกษา ให้กำลังใจและคำแนะนำแก่ลูกศิษย์ผู้นี้ด้วยความปรารถนาดีทั้งในเรื่องเรียนและเรื่องอื่นๆ จนกระทั่งกรุณารับเป็นกรรมสอบสารนิพนธ์แก่ผู้วิจัย และลูกศิษย์ผู้นี้จะพยายามนำสิ่งที่อาจารย์คอยบอกคอยสอนไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติค่ะ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ปิยะนาถ อังควาณิชกุล อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบ เคำโครง และสารนิพนธ์ พร้อมด้วยคำแนะนำที่ดี แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านประวัติศาสตร์ และคำอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดขณะที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบคุณเพื่อนใจ ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือมาโดยตลอด

และขอขอบคุณเพื่อนๆ ในสาขาวิชาทั้งรุ่นพี่และรุ่นน้อง ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และคำปรึกษา ที่ดีแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และครอบครัวทวิศรี ที่เลี้ยงดูลูกผู้นี้เป็นอย่างดี และให้การสนับสนุนทั้งกำลังทรัพย์ และกำลังใจแก่ลูกคนนี้อย่างดี

ชุลีพร ทวีศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
จุดมุ่งหมายในการศึกษา.....	14
ความสำคัญของการศึกษา.....	14
ขอบเขตของการศึกษา.....	14
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	14
แหล่งข้อมูล.....	14
2 เมืองหลวงพระบาง ก่อน ค.ศ. 1986.....	16
เมืองหลวงพระบางในประวัติศาสตร์ลาว.....	17
เมืองหลวงพระบาง ก่อน ค.ศ. 1893.....	18
เมืองหลวงพระบาง ค.ศ. 1893 – ค.ศ. 1975.....	24
ยุคอาณานิคม.....	24
ยุคปลดปล่อยประเทศ.....	30
สภาพทั่วไปของเมืองหลวงพระบาง.....	32
ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และประชากร.....	32
ภูมิศาสตร์.....	32
ประชากร.....	33
สถานที่สำคัญและกิจกรรมที่ได้รับความนิยม	
จากนักท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง.....	34
การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ก่อน ค.ศ. 1986.....	38
การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางก่อน ระหว่าง ค.ศ. 1954 – ค.ศ. 1975.....	38
การท่องเที่ยวหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1975 – ค.ศ. 1986	40

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ.1986 ถึง ปัจจุบัน.....	43
ปัจจัยจากภาครัฐ.....	46
นโยบายจินตนาการใหม่.....	49
ปีการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหลวงพระบาง	63
บ้านวัดทะนะท่าผานม	64
ปัจจัยจากความร่วมมือระดับนานาชาติ.....	66
ภาคีเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนระดับ-	
อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง หรือ GMS : The Greater Mekong Sub region.....	66
ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง	67
อาเซียน(ASEAN)	68
มรดกโลก.....	71
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเป็นมรดกโลก.....	72
การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางในฐานะมรดกโลก.....	73
กิจกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง.....	74
ผู้ประกอบการ.....	75
นักท่องเที่ยว.....	79
เมืองหลวงพระบางในฐานะเมืองท่องเที่ยว.....	84
กิจกรรมการท่องเที่ยว.....	85
4 ผลกระทบจากการท่องเที่ยว	88
ผลกระทบด้านสังคมและเศรษฐกิจ.....	89
ผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม.....	93
การท่องเที่ยวของหลวงพระบางหลังการเปลี่ยนแปลง.....	97

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป	100
ความเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวในหลวงพระบาง.....	101
ปัจจัยที่สนับสนุนการท่องเที่ยว.....	102
ผลกระทบของการท่องเที่ยว.....	103
ผลกระทบต่อเศรษฐกิจเมืองหลวงพระบาง.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก.....	115
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ชาวหลวงพระบาง นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ.....	116
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประเภทของอุตสาหกรรมที่ลงทุนใน สปป.ลาว 1988.....	51
2 ข้อมูลของกลุ่มนักลงทุนระหว่าง ค.ศ. 1988-1992	53
3เส้นทางการบินเมืองหลวงพระบางของบริษัทลาวแอร์ไลน์.....	60
4 จำนวน สถานที่ท่องเที่ยว สถานประกอบการที่พัก และ ร้านอาหาร ในเมืองหลวง พระบาง 2005-2010	77
5 Number Tourist Arrivals by Luang Prabang Province, 1989-2010.....	81

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนที่เมืองหลวงพระบางในปัจจุบัน.....	32
2 ภาพวัดเชียงทอง.....	35
3 แผนที่วัดสำคัญในเมืองหลวงพระบาง.....	35
4 แผนที่ถนนหมายเลข 13 ระยะทางระหว่าง เวียงจันทน์-วังเวียง-หลวงพระบาง.....	58
5 ภาพสหกรณ์หมู่บ้านผานม.....	64
6 โปรแกรมการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางของบริษัทการบินไทย.....	74
7 ภาพการรณรงค์การตัดบาตรข้าวเหนียวในเมืองหลวงพระบาง	95

บทที่ 1

บทนำ

ในปลายศตวรรษที่ 18 ลาวถูกฝรั่งเศสผนวกเข้าเป็นอาณานิคมหลังจากได้ครอบครอง เวียดนามและกัมพูชา กว่า 8 ทศวรรษที่ลาวตกอยู่ในฐานะเมืองอาณานิคม “อินโดจีน” ของฝรั่งเศส จนกระทั่ง ค.ศ. 1954 มหาอำนาจฝรั่งเศสต้องถอนกำลังออกจากอินโดจีนทั้งหมดตามสนธิสัญญาเจนีวา¹ เนื่องจากฝรั่งเศสได้พ่ายแพ้ในสงครามเวียดนามอย่างสิ้นเชิง ภายหลังจากที่ลาวได้รับเอกราชความ รุนวายภายในของลาวก็เกิดขึ้นโดยเฉพาะความแตกแยกของแนวคิดทางการเมืองทำให้เกิดการต่อสู้ กันภายในประเทศระหว่างลาวนิยมคอมมิวนิสต์ ลาวนิยมตะวันตก และลาวที่เป็นกลาง การต่อสู้ ยืดเยื้อกินเวลาประมาณ 10 ปี ผลก็คือใน ค.ศ. 1975 ลาวนิยมคอมมิวนิสต์ (ขบวนการปะเทดลาว) ได้รับชัยชนะและก่อตั้งรัฐบาลภายใต้ระบอบสังคมนิยม ต่อมาลาวเปลี่ยนชื่อประเทศมาเป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: สปป.ลาว” (The Lao People’s Democratic Republic : Lao PDR)² แต่อย่างไรก็ตาม สปป.ลาวยังต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ภายหลังจากการนำประเทศ เข้าสู่ระบอบสังคมนิยมอย่างทันทีทันใด รวมทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจของลาวที่สะสมมานานจาก สงคราม จากการทิ้งระเบิดของสหรัฐอเมริกาซึ่งได้สร้างความเสียหายให้แก่ระบบเศรษฐกิจของ ประเทศอย่างมหาศาล ที่นาและการปลุกสัตว์เสียหายและล้มตายเป็นจำนวนมากจนชาวนาบางส่วน ต้องอพยพหนีเข้ามาอยู่ตามเมืองใหญ่ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ลาวต้องตกอยู่ในสภาวะจำยอมหัน กลับมาทบทวนนโยบายพัฒนาประเทศของตนใหม่ หาแนวทางมาแก้ไขในเรื่องเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อนำพาประเทศให้รอดพ้นจากความยากจนและแก้ไขความล้มเหลวของการดำเนินนโยบายที่

---

¹ ข้อตกลงเจนีวา คือ ข้อตกลงที่เกิดขึ้นจากการประชุมนานาชาติในกรุงเจนีวา เกิดจากความขัดแย้งอย่าง รุนแรงในอินโดจีน เพื่อต่อต้านการกลับมาของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส ข้อตกลงนี้มีความต้องการฟื้นฟูสันติภาพและ เอกราช ของกัมพูชา ลาว และเวียดนาม. ไมเคิล ลีเฟอร์, 2548: 175.

² ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย; และคณะ. (2546). *โครงการสารคดี ลาวตอนล่าง "สะพานนะเซต สาละวัน เขกอง จำปาสัก และอัตตะปือ : ห้าแขวงลาวตอนล่าง"*. หน้า 25.

ผิดพลาดหลังการปฏิวัติ(ค.ศ.1975-1980) จนนำไปสู่การปฏิรูปประเทศภายใต้นโยบาย “จินตนาการใหม่” หรือการใช้ “กลไกเศรษฐกิจใหม่” (New Economic Mechanism-NEM³)

ค.ศ. 1986 รัฐบาลลาวได้มีการประกาศใช้นโยบาย “จินตนาการใหม่” หรือ “กลไกเศรษฐกิจใหม่” ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของ สปป.ลาว และถือเป็นการยอมรับของรัฐบาลลาวว่า ภายหลังจากได้รับเอกราชและการเปลี่ยนประเทศเข้าสู่ระบบสังคมนิยมโดยทันทีนั้นล้มเหลว ซึ่งตามหลักแล้วก่อนการนำพาระบบเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ระบบสังคมนิยมนั้น ต้องอาศัยขั้นตอนการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจของรูปแบบทุนนิยมก่อน ดังนั้นภายใต้นโยบายดังกล่าวนี้รัฐบาลลาวจึงได้ให้ความสำคัญในการพัฒนา 4 ด้าน คือ การผลิตอาหารให้เพียงพอ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษา สาธารณสุขอนามัย การฝึกอบรม และการบริหารงานและบุคคล, การลดข้อจำกัดที่มีผลเสียอันเนื่องมาจากการเป็นประเทศที่ไม่ติดทะเล ด้วยการร่วมมือในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการค้ากับกลุ่มประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากประเทศคอมมิวนิสต์ และสุดท้าย คือ การวางทิศทางในการเพิ่มจำนวนและชนิดของผลผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ทั้งการเกษตร ป่าไม้ เหมืองแร่ และพลังงานไฟฟ้าที่ได้จากเขื่อนพลังน้ำ⁴ และนอกจากนั้นรัฐบาลลาวยังได้ขยายการค้าสู่ชนบท และเขตที่ราบสูง เร่งสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม ผลักดันระบบเศรษฐกิจการค้าขายเข้ามาแทนที่ระบบเศรษฐกิจแบบครัวเรือน และพยายามลดข้อจำกัดด้านการบริหารการจัดการโดยการกระจายอำนาจในการวางแผนงบประมาณและการตลาดไปสู่ระดับแขวงด้วยการปล่อยให้บริษัท รัฐวิสาหกิจและบริษัทการค้าของรัฐทั้งหมดสามารถดำเนินการเป็นเสรีมากขึ้น นอกจากนั้นได้มีการปรับปรุงนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการเงินการคลังและการลงทุนจากต่างประเทศ ให้กลไกตลาดเป็นตัวกำหนดราคาและอัตราแลกเปลี่ยนอีกด้วย

อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นไม่ใช่แนวทางหลักของนโยบายจินตนาการใหม่ ทว่าธุรกิจการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้นมีอัตราการขยายตัวมาก ประกอบกับเป็นช่วงที่ สปป.ลาว ได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจเช่นกัน จึงเป็นผลทำให้ สปป.

³ราเชน อินทวงศ์. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างการอนุรักษ์ภายใต้บริบทเมืองมรดกโลกกับการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพในเขตอนุรักษ์เมืองหลวงพระบางในช่วงปี 1998-2001. หน้า 30.

⁴สันติพงษ์ ช้างเผือก. (2546). ลี้ลามานม : “การพิวัตน์ทางวัฒนธรรม” ในพื้นที่ท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบาง สาธารณะรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. หน้า 33.

ลาวก้าวเข้าสู่ตลาดของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศตั้งแต่ ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา เช่น ค.ศ. 1987 หลวงพระบางได้เปิดตัวเป็นเมืองท่องเที่ยวตามแนวทางนโยบายจินตนาการใหม่โดยรัฐ โดยกลับมาให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ของเมืองหลวงพระบาง ไม่ว่าจะเป็นอาคารเก่าบ้านเรือนเก่า วัดวาอาราม พระราชวัง วัดมณฑล ประเพณี วิถีชีวิต ฯลฯ เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนมีความหมายต่อการท่องเที่ยว มีการกำหนดแผนการพัฒนาและสร้างจุดขายให้แก่หลวงพระบาง อาทิ วัดมณฑลการตักบาตรข้าวเหนียว ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วม การถ่ายทอดประเพณีต่างๆ ผ่านสื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เป็นต้น

เนื่องจากรัฐบาลลาวมีความคาดหวังที่จะให้นโยบายจินตนาการใหม่นี้ นำพาประเทศให้ก้าวพ้นจากการเป็นประเทศที่ยากจนไปให้ได้ ดังนั้นในช่วง ค.ศ. 1988 เป็นต้นมา รัฐบาลลาวเริ่มออกกฎหมายว่าด้วยการลงทุนของต่างประเทศใน สปป.ลาว เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ ทั้งด้านกิจการป่าไม้ อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว⁵ แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศตามแนวทางใหม่ของลาวก็ต้องสะดุดกลางคัน เนื่องจาก ค.ศ. 1989 เป็นช่วงที่สหภาพโซเวียตล่มสลายลงซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลลาวพอสมควรแต่ท้ายที่สุดรัฐบาลลาวก็รอดพ้นจากวิกฤตนี้ด้วยความช่วยเหลือด้านการเงินจากต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เช่น ธนาคารโลก, กองทุนระหว่างประเทศ, ธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย (Asia Development Bank หรือ ADB) เป็นต้น และยังถือได้ว่าองค์กรเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากในการพัฒนาประเทศของ สปป.ลาว

สำหรับการท่องเที่ยวแล้ว สปป.ลาว ยังเป็นตลาดใหม่มากในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะ สปป.ลาว เพิ่งเริ่มหันมาให้ความสนใจต่อการท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างจริงจังเพียงไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา และที่สำคัญ สปป.ลาว ยังมีทรัพยากรธรรมชาติและประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่มีเอกลักษณ์ที่ยังบริสุทธิ์และอุดมสมบูรณ์อยู่มาก ซึ่งสอดคล้องกับกระแสของการท่องเที่ยวในขณะนั้นที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของโลกเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศไทย แล้ว สปป.ลาวยังขาดประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรื่องการท่องเที่ยวอยู่มาก โดยเฉพาะขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญด้าน

⁵ สันติพงษ์ ช้างเผือก. (2546). เล่มเดิม. หน้า 31.

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความสะดวกสบายในการเดินทาง เรื่องของการประชาสัมพันธ์ การตลาดที่จะสร้างจุดขายแก่นักท่องเที่ยวได้

ดังนั้น ต้น ค.ศ. 1990 รัฐบาลลาวจึงมีแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเมืองหลวงพระบาง เพราะต้องการที่จะผลักดันให้หลวงพระบางได้กลายเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวทางภาคเหนือของลาว และภูมิภาคของกลุ่มน้ำโขงในอนาคต ภายใต้ความร่วมมือจากต่างชาติ โดยเฉพาะออสเตรเลีย และประเทศไทย โดยเริ่มด้วยการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ถนน สนามบิน และอาคารที่พักผู้โดยสารเพื่ออำนวยความสะดวก และรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ รวมทั้งการเจรจากับบรรดานักธุรกิจและนักการเมืองไทยเพื่อเข้ามาลงทุนดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวในนามของรัฐวิสาหกิจลาว และเพื่อให้การเข้าถึงหลวงพระบางได้สะดวกในทุกเส้นทาง สปป.ลาวจึงได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคีต่างๆ เช่น WTO (World Tourism Organization : องค์การการท่องเที่ยวโลก), PATA(Pacific Asia Travel Association : สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก), ASEAN(Association of South East Asian Nations : สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) และ GMS (The Greater Mekong Sub region : ภาคีเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระดับอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง)⁶ เป็นต้น เพื่อต้องการความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้นการสนับสนุนทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะงบประมาณสนับสนุนจากธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย(ADB) และโครงการเพื่อการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ

สาเหตุที่แขวงหลวงพระบางถูกจัดให้เป็นพื้นที่หลักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ สปป.ลาว นั้นเพราะหลวงพระบางมีศักยภาพในการพัฒนาสูง และที่สำคัญ ค.ศ.1995 หลวงพระบางได้ถูกยกฐานะขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก จากองค์การด้านการศึกษาศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United nation of Educational, Scientific and Cultural Organization หรือ Unesco)⁷ ในฐานะเมืองที่ยังรักษาไว้ได้ดีที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The best preserved city in South-East Asia)⁸ สำหรับรัฐบาลลาวการเป็นเมืองมรดกโลกของหลวงพระบางอาจหมายถึงการ

⁶ สันติพงษ์ ช้างเผือก. (2546). เด่มเดิม. หน้า 33.

⁷ ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์. (2546). โครงการศึกษากระบวนการทางผังเมืองในการอนุรักษ์หลวงพระบางให้เป็นเมืองมรดกโลก. หน้า 73.

⁸ ขจิต จิตตเสวี. (2542). หลวงพระบาง:บันทึกจากเส้นทางอุษาคเนย์. หน้า 54.

รับรองให้อดีตราชาธานีอาณาจักรล้านช้างที่รุ่งเรืองแห่งนี้ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก และยังสามารถสร้างรายได้หลักให้ประเทศ รวมถึงการค้าการลงทุน และโครงการพัฒนาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้รัฐบาลลาวยังเชื่อว่าการความเป็นมรดกโลกนี้จะช่วยอนุรักษ์และสืบต่อมรดกวัฒนธรรมของหลวงพระบางได้เป็นอย่างดี สามารถเป็นเมืองต้นแบบในการพัฒนาแขวงอื่นๆ ของสปป.ลาวด้วย อีกทั้งอาจทำให้คนในชาติและนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ตระหนักถึงความเป็นชาติที่เก่าแก่ มีวัฒนธรรม ประเพณี อารยธรรมที่ยาวนาน มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตน ประกอบกับรัฐบาลได้นำเสนอจุดขายของหลวงพระบางในด้านวัฒนธรรมประเพณีของหลวงพระบางและมรดกทางสถาปัตยกรรมต่างๆ ในหลวงพระบางซึ่งรัฐบาลนำสิ่งเหล่านี้มาเป็นต้นทุน เช่น การขายวัฒนธรรมประเพณีและการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้เมืองหลวงพระบางยังมีคุณค่าทั้งทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีและความหลากหลายทางภูมิประเทศ มากมายไปด้วยศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม เช่น วัดวาอารามมากมาย(ประมาณ40วัด) พระราชวัง,พระราชตำหนัก และอาคารเก่ารูปแบบโคโลเนียล(Colonial Architecture) ที่ถูกดัดแปลงภายใต้กฎระเบียบของคณะกรรมการยูเนสโกให้เป็นเกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร ร้านค้า บริษัทเอกชน สถานที่ราชการ เป็นต้น และด้วยลักษณะนิสัยโดยทั่วไปของชาวหลวงพระบางคือ รักสงบ มีความเป็นมิตรต่อคนต่างถิ่น(นักท่องเที่ยว) ยึดเอาขนบประเพณี(ฮีตคอง)มาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน และค่าใช้จ่ายค่อนข้างถูก ซึ่งภาพลักษณ์ดังกล่าวของหลวงพระบางเองได้ปรากฏในสื่อต่างๆมาในลักษณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นบันทึกของนักเดินทาง นักท่องเที่ยว หนังสือว่าด้วยการท่องเที่ยว สื่อโฆษณาของบริษัททัวร์ ภาพถ่ายทั้งจากใน Website หรือ นิตยสารท่องเที่ยว ฯลฯ อาทิ

“ ความงดงามมีเสน่ห์ของ หลวงพระบาง ไม่ได้อยู่ที่ เทคโนโลยีอันทันสมัยหรือดิสโก้แคว-บาร์ อบายมุขต่างๆ เฉกเช่นเมืองท่องเที่ยวทั่วไปพียงมี แต่เสน่ห์ของหลวงพระบาง อยู่ที่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน, ธรรมชาติและป่าเขา, ความมีน้ำใจของชาวบ้าน, ตึกรามบ้านช่องสไตล์โคโลเนียลและความเชื่อมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ในจิตวิญญาณของชาวเมืองนี้อย่างไม่เสื่อมคลายต่างหาก ที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว จากทั่วทุกมุมโลกให้มาสัมผัสในมนต์เสน่ห์ดังกล่าว ”⁹

⁹เรารักหลวงพระบาง. (2010). *Louangprabang.net*. ข้อมูลทั่วไป. (ออนไลน์).

“.....การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง คือ การท่องเที่ยวเพื่อบริโภคอดีต เพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาส่วนใหญ่มักจะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความหลงใหลและโหยหาอดีต โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มาจากเมืองใหญ่ และผู้คนที่บริโภคนิยมมาทั้งชีวิต.....”¹⁰

“หลวงพระบางเป็นเมืองขนาดเล็กไม่ใหญ่โตเทอะทะ คนที่ไปเที่ยวชมรู้สึกตัวเองรู้จักเมืองได้ทั่วในเวลาอันสั้น ไม่รู้สึกว่าตัวเองเล็กไร้ค่าและหลงทาง หรืออ้ำอวังว่างเวงเหมือนเวลาเข้าไปอยู่ในเมืองใหญ่ๆ ทำให้คนที่ไม่เที่ยวชมรู้สึกคุ้นเคยและสนิทสนมโดยเร็ว ”¹¹

“....Luang Prabang is the town that visitors often remember with the greatest affection. Its rich history,incomparable architecthre,relaxed atmosphere,good food, friendly population and stunning position mark Luang Prabang out as exceptional.....”¹² เป็นต้น

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางมีท่าทีขยายตัวและมีแนวโน้มว่าจะเติบโตจากเดิมต่อไปอีก เช่น ตั้งแต่ ค.ศ.1988-1992 ต่างชาติเข้ามาลงทุนในธุรกิจประเภท โรงแรม บริษัทการท่องเที่ยว และภัตตาคาร 19 ราย มูลค่า 100,444,000ล้านเหรียญสหรัฐ และเป็นรายได้อันดับต้นๆ ของประเทศ¹³ โดยเฉพาะนักลงทุนชาวไทยและชาวลาวที่ลงทุนในธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เช่น Lao Ambassador Hotel , Asia Pavilion Hotel, Riverview Hotel, บริษัททัวร์ Veng Peace Lane Xang Co.,Ltd, บริษัท อินเตอร์ลาวการท่องเที่ยว, บริษัทดีทีแอสการท่องเที่ยว, บริษัทมรดกลาว, บริษัทเวียงจันทน์ทัวร์, บริษัท 14 เมษายนท่องเที่ยว, บริษัทพอนประเล็คท่องเที่ยว, บริษัทลาวแอร์บุคกิ้งท่องเที่ยว, และบริษัทสะพานเขตท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นเมื่อธุรกิจท่องเที่ยวเจริญเติบโตขึ้นเช่นนี้แล้ว จึงทำให้รัฐบาลลาวมีแผนยุทธศาสตร์ที่จะประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ภายใต้นโยบาย “บ้านวัดทะนะท่า”(บ้านวัฒนธรรม) กับคำขวัญที่ว่า “ลาว:รักใหม่ของคุณ”(Laos: Your New Love) โดยเริ่มทดลองใช้ที่แขวงหลวงพระบางเป็นแห่งแรก ตั้งแต่ ค.ศ. 1999 เป็นต้นมา เพราะต้องการนำวัฒนธรรม เช่น ประเพณี อาหาร งานฝีมือของชาวเมือง วิธีการดำเนินชีวิตของผู้คนของเมืองหลวงมาเป็นสินค้าในธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งรัฐบาลลาวเชื่อว่าการท่องเที่ยวจะมีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม เช่น การสร้างงาน การส่งเสริมผลผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านสามารถเพิ่มรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มช่องทางในการหา

¹⁰ ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, (2553). เมืองหลวงพระบาง : ความเปลี่ยนแปลงในฐานะเมืองมรดกโลก. หน้า 132.

¹¹ ธนศวรรย์ เจริญเมือง, (2538). สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ สี่เหลี่ยมวัฒนธรรม. หน้า 113.

¹² Joshua Eliot;& Jane Bickersteth, (1997). Laos Handbook. p. 117.

¹³ ศรีวัฒน์ สุวรรณ. (2535). เศรษฐกิจการค้าของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. หน้า 11.

รายได้เข้าประเทศเพื่อให้เกิดการขยายและเปิดกว้างสำหรับการร่วมมือกับภายนอก รวมไปถึงการเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมของตนออกสู่สายตาชาวโลกได้รับรู้¹⁴

อดีตการท่องเที่ยวใน สปป.ลาว มีน้อยมาก เนื่องจากนโยบายไม่ติดต่อกับชาตินิยม แม้จะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายในช่วงปีค.ศ.1986 แต่ก็ยังมีอุปสรรคและความยุ่งยากสำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องจาก สปป.ลาว เคยมีมาตรการจำกัดพื้นที่ในการเดินทางภายในประเทศของชาวต่างชาติ ทำให้ไม่สะดวกในการติดต่อธุรกิจและการขอวีซ่าก็มีความยุ่งยาก ล่าช้า มีการเรียกเก็บเงินทุกครั้งที่เข้าออก ซึ่งขั้นตอนในการเข้าไปในลาวโดยใช้บัตรผ่านแดน(border pass) ของบางด่านมีความยุ่งยากมาก เช่น ต้องมีคนมารับรองก่อนจึงจะเข้าได้ ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการติดต่อธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียม(ค่าเหยียบแผ่นดิน)ของแต่ละด่านในอัตราไม่เท่ากันด้วย¹⁵ ซึ่งแตกต่างกับปัจจุบัน สำหรับผู้ที่ถือหนังสือเดินทางของประเทศในภูมิภาคอาเซียนสามารถเดินทางเข้าลาวได้เลยโดยไม่ต้องขอวีซ่าและสามารถอยู่ใน สปป.ลาวได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน ส่วนกรณีผู้ไม่ใช้หนังสือเดินทาง สามารถเดินทางเข้า สปป.ลาวโดยการทำบัตรผ่านแดน Border pass แต่สามารถอยู่ใน สปป.ลาว ได้ครั้งละ ไม่เกิน 3 วัน 2 คืน และไม่สามารถเดินทางไปแขวงอื่นได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักลงทุนที่ลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่ต้องการหาสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ต่างหลั่งไหลเข้ามาอย่างไม่ขาดสายและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากสถิติการลงทุนจากต่างประเทศ ใน สปป.ลาว เช่น ค.ศ. 2007 โรงแรมและภัตตาคาร จำนวน 14โครงการ มูลค่าการลงทุน 58,152,550 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ ร้อยละ 5.11ของธุรกิจทั้งหมด¹⁶ และผลจากขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวนี้เองทำให้ในปัจจุบันแขวงหลวงพระบางมีแหล่งท่องเที่ยว 129 แห่ง แบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 50 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 62 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 11 แห่ง มีโรงแรม 39 แห่ง รีสอร์ท 7 แห่ง บ้านพัก 255 แห่ง ร้านอาหาร 125 แห่ง และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 3,000 คนต่อวัน¹⁷

¹⁴ สันติพงษ์ ช้างเผือก. (2546). เล่มเดิม. หน้า 37-39.

¹⁵ ศรีวัฒน์ สุวรรณ. (2535). เล่มเดิม. หน้า 32.

¹⁶ ผู้สดี พลสารัมย์. (2551). คู่มือการค้าการลงทุนใน สปป.ลาว .หน้า 133.

¹⁷ สมาธุรกิจไทย-ลาว. (2011). เมืองหลวงและแขวงสำคัญ:แขวงหลวงพระบาง. (ออนไลน์).

การเปิดประเทศและการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว ทำให้ปัจจุบันเมืองหลวงพระบาง กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของ สปป.ลาว จากเมืองที่มีอาณาเขตขนาดเล็กแต่มากมายไปด้วย อารยธรรมและวัฒนธรรมที่เก่าแก่ผู้คนที่อาศัยอยู่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายอย่างเมืองหลวงพระบาง ปัจจุบัน ได้กลายเป็นเมืองที่มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงโดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยว ได้กลายเป็นรายได้สำคัญ สิ่งต่างๆ ในแขวงหลวงพระบาง เปรียบเสมือนสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น อาหาร ธรรมชาติ เทศกาล ประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิต ที่ถูกปรับเปลี่ยนให้นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตแบบชาวหลวงพระบาง เช่น การตักบาตรข้าวเหนียว การทำบุญในเทศกาลต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงมีทั้งคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เช่น

“เมื่อก่อนหลวงพระบางคือเมืองที่เงียบเชียบเรียบง่าย..... แต่เดี๋ยวนี้หลวงพระบางกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญไปเสียแล้ว.... ตอนที่ผมกลับไปหลวงพระบางครั้งล่าสุด ผมเห็นตึกเก่าๆ ถูกดัดแปลงเป็นเฮือนพัก ผมตกใจมาก เพราะมันไม่ใช่เฮือนสองเฮือน อันนี้เล่นกันเต็มถนนเลย.... ผู้คนก็เปลี่ยนไปตามเมือง.... น้ำใจหายไป แต่ก่อนนี้ อะไร ก็วานกัน ขอกันได้ เดียวนี้หรือครับ ถือว่าธุรกิจตัวเองไม่ใช่ สมมุติว่า ถ้าจะไปถามหาบ้านใครสักคนหาคนพาไปส่งยากมาก อายว่าแต่ส่งเลย แคบอกทางให้ ก็ไม่มีใครอยากบอกแล้ว.... หลวงพระบางตอนนี้ อะไร ก็ต้องใช้เงินซื้อเอา.....สำหรับผม ผมอยู่ที่นั่นตั้งแต่เกิด ผมจึงรู้สึกว่ามีเมืองหลวงพระบางค่อยๆ แล่งๆ ต่อไปอาจเป็นเหมือนเวียงจันทน์และไทยก็ได้ .... เช่น การใส่บาตรตอนเช้า คุณเห็นแม่ค้าขายขนมเข้ามาชักชวนให้นักท่องเที่ยวซื้อขนมใส่บาตรไหมครับ.... นั่นแหละครับ เมื่อก่อนหลวงพระบางไม่มีแม่ค้าเร่เลย แต่ละบ้านก็เตรียมข้าวเหนียวออกไปใส่บาตรกันเอง และเขาก็ไม่ค่อยใส่ขนมกันหรอก นอกจากวันพิเศษจริงๆ ..... และอีกอย่างเด็กๆ หลวงพระบางรุ่นนี้ต่างจากรุ่นของผมเยอะเลยครับ.... เด็กเดี๋ยวกล้ามากขึ้น กล้าเข้าไปคุยกับคนต่างชาติ และที่น่าตกใจก็คือ กล้าขอโนน ขอนี้กับคนต่างชาติมาก....นี่แหละคือความเปลี่ยนแปลงของคนหลวงพระบาง” (ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี,2549:166-168)

จากข้อความนี้ สะท้อนให้เห็นว่าชาวเมืองหลวงพระบางเองก็รับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและได้รับผลกระทบต่อวิถีชีวิตเช่น คนในพื้นที่อาจรู้สึกได้ว่าวัฒนธรรมและประเพณีเก่าแก่ที่มีความหมายและคุณค่าด้านความรู้สึกและจิตใจของตน ได้ถูกแปรเป็นสินค้าดึงดูดและสร้างจุดขายเพียงเพื่อผลประโยชน์ด้านธุรกิจท่องเที่ยวจนอาจทำให้คุณค่าที่แท้จริงถูกแทนที่ด้วยมูลค่าของเงินตราได้ในอนาคต รวมทั้งที่ดินในเขตเมืองหลวงพระบางโดยเฉพาะที่ดินริมน้ำคานและโขง ที่ดินริมวัดบ้านเรือนในเขตอนุรักษ์ส่วนใหญ่ ก็มีมูลค่าสูงขึ้นอย่างมาก ทั้งจากการซื้อขายหรือเช่าเพื่อทำโรงแรม

ของนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับพระราชวังเดิมของเชื้อพระวงศ์ที่ถูกเปลี่ยนให้กลายเป็นโรงแรม ด้วยเหตุนี้จึงมีทั้งกลุ่มที่พึงพอใจและกลุ่มที่ไม่พึงพอใจในฐานะของเมืองหลวงพระบางในปัจจุบัน เพราะความเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นนั้นได้ส่งผลทั้งด้านบวกและด้านลบ ต่อสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของผู้คน เช่น คุณภาพชีวิตของประชากรดีขึ้นจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างงาน เพิ่มมูลค่าให้สินค้า การย้ายถิ่น ปัญหาทางสังคม(โสเภณี มลภาวะ สิ่งเสพติด) การแต่งงาน ค่านิยม อาหาร ภาษา เป็นต้นนอกจากนี้ยังได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวเองอย่างเป็นพลวัตรด้วยเช่นกัน ซึ่งการเผชิญหน้าและการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงนี้จึงเป็นการท้าทายเป็นอย่างยิ่งของรัฐบาลลาวและชาวหลวงพระบางทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยว ในการที่จะดำรงรักษาหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดผลดีที่สุุดร่วมกัน

ดังนั้นการศึกษาการท่องเที่ยวของหลวงพระบาง จึงได้ศึกษาทั้งจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่ทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวของหลวงพระบางขยายตัวและเป็นที่ยุ้จักของผู้คนทั่วไปในปัจจุบัน เช่น นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวรัฐ, ความร่วมมือระหว่างประเทศ, รวมถึง สปป.ลาว ในทัศนคติของนักท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจกับความเปลี่ยนแปลงของเมืองหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเมืองที่เคยได้ชื่อว่าไม่เปลี่ยนแปลงในกระแสความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของ สปป.ลาว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภาษาไทย

พุทธรักษ์ พิจิตร (2545) ศักยภาพของการท่องเที่ยวในด้านการแข่งขันและการเป็นตลาดท่องเที่ยวแห่งใหม่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ศม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ในภาพรวมของเนื้อหางานวิจัยนี้ก็ประกอบด้วยความเป็นมาและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น ประชากร เศรษฐกิจ สังคม ของลาวในภาพรวม ในเนื้อหาสำคัญของงานวิจัยเรื่องนี้ เพื่อศึกษา “ศักยภาพในการแข่งขันการท่องเที่ยวและศักยภาพในการเป็นตลาดการท่องเที่ยวแห่งใหม่ ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” มีขอบเขตของการศึกษาตั้งแต่ ค.ศ. 1991-1999 เนื่องจากในปีนั้น สปป ลาวได้เริ่มใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ซึ่งได้อ้างเอาไว้ใน บทที่ 4 ว่า ในช่วงการขึ้นนโยบายภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ของ รัฐบาล สปป ลาวนี้เป็นช่วงที่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทในระบบธุรกิจของลาวอย่างชัดเจนที่สุด เพราะตามนโยบายภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 นี้มีนโยบายร่วมมือกับต่างประเทศ เช่น การค้า-การลงทุน และการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งได้ข้อสรุปว่าศักยภาพอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ของ สปป. ลาวนั้น มีแนวโน้มขยายตัวขึ้นตามลำดับโดยดูจากจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นและรายได้ที่มากขึ้นจากธุรกิจการท่องเที่ยวในแต่ละปี แต่อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยอุปสรรคต่างๆ ของ สปป ลาวเอง เช่น ความไม่พร้อมด้านสาธารณูปโภค, การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว, ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว, การติดต่อสื่อสาร เช่น ระบบโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และยังมีข้อเสียอีกมากมายจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของ สปป ลาวในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้งานวิจัยเรื่องนี้จึงมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง “การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง” เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในเรื่องของการท่องเที่ยวในช่วง ปี ค.ศ. 1991-1995

อัสมา สิมารักษ์ (2551) ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในเมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนามภายหลังได้รับการประกาศให้เป็นเมืองมรดกโลก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (ภูมิภาคศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศึกษาความเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่กระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม ทั้งด้านบวกและด้านลบ ภายหลังจากที่ ฮอยอันได้กลายเป็นเขตพื้นที่อนุรักษ์ของ ยูเนสโก ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม ตั้งแต่ปี 1999 ในบัญชีประเภทกลุ่มอาคารเก่าแก่ เนื่องจากฮอยอันมีความโดดเด่นในเรื่อง

ของบ้านไม้โบราณเก่าแก่ที่มีจำนวนเยอะมากในประเทศเวียดนาม และนอกจากนั้นฮอยอันยังเป็นเมืองที่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่สำคัญตั้งแต่ยุคที่ยังเป็นเมืองท่าทางการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย ในการหาข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการสำรวจทั้งจากข้อมูลเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ชาวฮอยอันและชาวเวียดนามที่ทำธุรกิจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยในเมืองฮอยอันโดยตรง เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ พนักงานโรงแรม เจ้าของร้านขายของที่ระลึก มัคคุเทศก์ จากการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของฮอยอันไว้ว่า เวียดนามได้รับการจัดอันดับให้เป็น “ จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวโดดเด่นแห่งใหม่ของตะวันออกไกล” เนื่องจากเวียดนามมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติ แหล่งโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวแบบราตรีในเมืองธุรกิจ และนอกจากนั้นรัฐบาลเวียดนามยังใช้เงินจำนวนมากเพื่อปรับโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวใหม่ทั้งหมด รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักธุรกิจชาวต่างชาติได้เข้ามาลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวได้อย่างกว้างขวางอีกด้วย ส่วนประชาชนชาวเวียดนามหรือชาวฮอยอันมีความเข้าใจต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลังการท่องเที่ยวเข้ามา

ถึงแม้ว่างานวิจัยเรื่องนี้จะเป็นการศึกษาในลักษณะของประเด็นและพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาจะมีความใกล้เคียงกับเรื่อง “การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง” บ้างในบางประเด็นแต่ในการศึกษาของเรื่องประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นั้นไม่ได้มีเป้าหมายที่มุ่งเน้นผลกระทบด้านบวก ด้านลบ จากการท่องเที่ยวและการกลายเป็นเมืองมรดกโลกโดยตรง เหมือนกับการศึกษาของคุณอัสม่า แต่อย่างไรก็ตามงานศึกษาเรื่องนี้ก็ยังมีคุณค่าต่องานการศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวฯ ในส่วนของการศึกษาเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวจากพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายกัน ดังเช่นเมืองฮอยอันกับหลวงพระบาง

ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ (2540) *โครงการการศึกษาจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว แขวงหลวงพระบางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและองค์การการท่องเที่ยวแห่งชาติลาว. สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.*

งานวิจัยนี้เป็นการร่วมมือกันระหว่างประเทศไทยและรัฐบาลลาว รัฐบาลลาวได้ร่วมลงนามในสัญญามิตรภาพและความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยวกับประเทศไทยเพื่อความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว โดยให้รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาบุคลากร การวางแผนประชาสัมพันธ์

และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งให้ช่วยสำรวจแหล่งท่องเที่ยวอีก 2 แห่ง คือ เมืองหลวงพระบาง ตอนเหนือ และเมืองจำปาสักตอนใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแขวงหลวงพระบาง ไทยได้ให้ความช่วยเหลือ โดยได้ส่งทั้งผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการเข้ามาสำรวจศึกษา จนได้พัฒนาเป็น “โครงการศึกษาเพื่อสร้าง แผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบาง.” (1996) เพื่อหาจุดบกพร่อง การตกสำรวจ และข้อจำกัดต่างๆ ในการที่จะพัฒนาให้หลวงพระบางเป็นเมืองท่องเที่ยว การลงทุน และเพื่อให้ สอดคล้องกับนโยบายการอนุรักษ์ สภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และขีดจำกัดของธรรมชาติ รวมทั้งการประเมินความเปลี่ยนแปลง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (2551) *หลวงพระบางเมืองมรดกโลก : พื้นที่พิธีกรรมและการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ในกระแสโลกาภิวัตน์*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานวิจัยเรื่องนี้ อาจารย์ศุภชัย ได้ศึกษาพัฒนาการท่องเที่ยวของหลวงพระบางตั้งแต่ครั้งที่ยังเป็นราชอาณาจักรล้านช้างเรื่อยมาจนกระทั่งหลวงพระบางได้ถูกขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลกทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม ประชาชน การเมือง อีกทั้ง ตำนาน เรื่องเล่าขาน ของประเพณี วัฒนธรรม ที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของชาวลาวและชาวหลวงพระบาง รวมความเปลี่ยนแปลงของหลวงพระบางในฐานะเมืองมรดกโลก และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นประเพณีวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของชาวหลวงพระบางที่กำลังถูกการท่องเที่ยวและกระแสของระบบทุนนิยมเข้ามาแทรกแซง เช่น รื้อฟื้นประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างขึ้นใหม่ และอาจมีการเติมสีสรรให้แก่ประเพณีบางชั้นบางตอน เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ตามคอนเซ็ป “หลวงพระบางการท่องเที่ยวเพื่อบริโภคที่ดี” ในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับงานศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง อยู่ในบทที่ 4 ของการศึกษาของอาจารย์ศุภชัย อาจารย์ศุภชัยได้ให้หัวข้อการศึกษาไว้ว่า “การท่องเที่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของหลวงพระบาง” ซึ่งอาจารย์ได้กล่าวว่า สำหรับหลวงพระบางภายใต้ทุนจากระบบเศรษฐกิจใหม่ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายใต้ฝ่ายการท่องเที่ยวของภาครัฐและนักธุรกิจภาคเอกชนเป็นผู้กำหนดทิศทาง อดีตคือต้นทุนหรือสินค้าของการท่องเที่ยว ดังนั้นทำให้หลวงพระบาง โหยหาอดีต โดยการนำวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตเก่าๆ มารื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ที่มีความหมายและคุณค่าที่ต่างไปจากอดีต ซึ่งเป็นแนวทางของการท่องเที่ยวของหลวงพระบาง เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ถวิลหาบริโภคอดีต(การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเพณี) เช่น กำหนดการของการท่องเที่ยวที่มีสัมพันธ์กับกำหนดการงานบุญประเพณีที่สำคัญของหลวงพระบาง เป็นต้น และประกอบกับหลวงพระบางได้ถูกยกฐานะให้เป็นเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรม กล่าวคือ การท่องเที่ยว

ได้กระตุ้นให้มีการรื้อฟื้นวัฒนธรรมต่างๆ ขึ้นมาอีกครั้งเพื่อรองรับความเป็นเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรม ทำให้หลวงพระบางกลายเป็นตลาดท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมรูปแบบของอดีตได้ถูกรักษาเอาไว้ภายใต้กรอบและกฎระเบียบของมรดกโลก และความเป็นมรดกโลกอีกเช่นกัน คือแรงผลักดันให้หลวงพระบางกลายเป็นพื้นที่ของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลก คือพื้นที่ของการท่องเที่ยวที่ความงดงามของศิลปวัฒนธรรมประเพณีและอดีตของเมือง ที่มีทั้งชาวลาวและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหลวงพระบางเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางและสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ อย่างมาก โดยเห็นได้จากปริมาณของที่พัก ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว รายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในทุกๆปี นอกจากนี้หลวงพระบางจะดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศแล้วยังสามารถทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้เห็นและสนใจในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งอื่นๆของลาวได้อีกด้วย

สันติพงษ์ ช้างเผือก (2546) ลือฉานม: "การฟื้นฟูกิจการวัฒนธรรม" ในพื้นที่ท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (พัฒนาสังคม). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เป็นการศึกษานโยบายของรัฐบาลลาวที่ต้องการทำให้เมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนบ้านลือฉานมในแขวงหลวงพระบางเป็นพื้นที่ศึกษา สันติพงษ์ได้สรุปไว้ว่าเนื่องจากความล่มสลายของรัฐบาลสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกและสหภาพโซเวียตในช่วง ปี 1980-1990 และวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย ปี 1997 เป็นต้นมา ทำให้ลาวนั้นยังคงตกอยู่ในสภาวะที่ย่ำแย่ทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก อีกทั้งลาวนั้นยังมีข้อจำกัดในด้านการขนส่งและเงินทุนที่ยังต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากทำให้ขาดกำลังในการผลิต ดังนั้น "การท่องเที่ยว " จึงได้กลายเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศของลาว ตามแนวทางทุนนิยม รัฐบาลลาวหาทางออกด้วยการเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นสินค้าของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Commoditization of culture) ไม่ว่าจะเป็นการขายคุณค่าของสถาบันกษัตริย์ที่ล่มสลายไปแล้ว หรือการขายวัฒนธรรมระดับเมือง ระดับบ้านที่ดำเนินอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันและประดิษฐ์สร้างขึ้นใหม่ โดยเฉพาะบ้านลือฉานมซึ่งเป็นพื้นที่ที่รัฐบาลลาวได้สร้างอัตลักษณ์ใหม่เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐ ในฐานะบ้านวัดทะนะท่า(บ้านวัฒนธรรม) แห่งแรกของหลวงพระบาง ดังนั้น งานศึกษานี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารื่องประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางในด้านยุทธศาสตร์และนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลลาว

จุดมุ่งหมายในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1986 – ปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้การท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางขยายตัว
3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อหลวงพระบาง

ความสำคัญของการศึกษา

1. ได้ทราบถึงภูมิหลังความเป็นมาการท่องเที่ยวของหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1986 – ค.ศ. 2012
2. ได้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้การท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวในหลวงพระบางขยายตัว
3. ได้ทราบถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อหลวงพระบางและผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวจากความเปลี่ยนแปลงของหลวงพระบาง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ของเมืองหลวงพระบางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ศึกษาประวัติความเป็นมาของการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางตั้งแต่ ค.ศ. 1986 – ค.ศ. 2012 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวทั้งต่อคนและสังคมของหลวงพระบาง รวมทั้งศึกษาผลกระทบทั้งจากการท่องเที่ยวต่อสังคมวัฒนธรรมและชาวหลวงพระบาง ภายหลังที่หลวงพระบางกลายเป็นเมืองท่องเที่ยว

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1986 – ค.ศ. 2012 ใช้วิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ และนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ใช้เอกสารชั้นต้น เอกสารชั้นรอง ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาลาว และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

แหล่งข้อมูล

1. ศูนย์ข้อมูลลาว มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

5. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. หอสมุดและจดหมายเหตุ ธนาคารแห่งประเทศไทย
7. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8. แหล่งข้อมูลออนไลน์
9. ประชาชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว ในช่วงเวลา ค.ศ. 2010 และ ค.ศ. 2012

บทที่ 2

เมืองหลวงพระบาง ก่อน ค.ศ. 1986

เมืองหลวงพระบางเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งของลาว เช่นเดียวกับ ปราสาทวัดพู ทุ่งไหหินหรือน้ำตกคอนพะเพ็ง รายได้จากการท่องเที่ยวกลายเป็นรายได้สำคัญของเมืองหลวงพระบาง นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังดึงแรงงานคนเข้ามาอยู่ในภาคธุรกิจท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะ ภายหลัง ปี 1986 เมื่อรัฐบาลได้นำพาประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม และเริ่มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว ทำให้มีนโยบายและมาตรการความร่วมมือต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ความร่วมมือGMS, การผลักดันแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นมรดกโลก และการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม เป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยว

เมืองหลวงพระบางเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากความงามของภูมิประเทศ สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คน ซึ่งยังรวมถึงอัธยาศัยของชาวหลวงพระบางเองที่เป็นเสน่ห์สำคัญทำให้บรรยากาศของเมืองน่าอยู่ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยแล้ว เมืองหลวงพระบางในความคิดของพวกเขาเทียบได้กับประเทศไทยเมื่อประมาณ 50ปีที่แล้ว ที่สภาพสังคมยังไมุ่่นวายและมีการจราจรที่แออัด แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าเหตุผลที่นักท่องเที่ยวจะเป็นเช่นไร หลวงพระบางก็คือเมืองที่มีเสน่ห์สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งหน้าเก่าหน้าใหม่เดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากขึ้นทุกๆ ปี

ในอดีตเมืองหลวงพระบางเป็นอดีตราชธานีแห่งแรกของอาณาจักรล้านช้าง ก่อนที่จะย้ายศูนย์กลางราชธานีไปอยู่เวียงจันทน์ และกลับมาเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง ในสมัยที่อาณาจักรล้านช้างถูกแยกออกเป็น 3อาณาจักร แต่มีเพียงกษัตริย์ของอาณาจักรล้านช้างหลวงพระบางเพียงพระองค์เดียวเท่านั้นที่ยังสามารถรักษาสถานภาพความเป็นกษัตริย์ของตนไว้ได้ ในช่วงลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสรวมลาวเข้าด้วยกันทั้งหมด ยกเว้นหลวงพระบาง ที่ถูกแยกออกจากส่วนอื่นๆ ของลาวที่ฝรั่งเศสปกครองโดยตรง ฝรั่งเศสให้หลวงพระบางมีฐานะเป็นรัฐในอารักขาของฝรั่งเศส ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลลาวอิสระได้รวมลาวให้เป็นเอกภาพ จนได้รับอิสรภาพจากฝรั่งเศส ถึงแม้ว่าศูนย์กลางการปกครองของลาวจะอยู่ที่เวียงจันทน์ก็ตาม หลวงพระบางยังคงมีความสำคัญเพราะเป็นเมืองของกษัตริย์ ราชวงศ์ และพิธีกรรมสำคัญๆ หลังจากพรรคคอมมิวนิสต์สถาปนาระบอบ สปป.ลาว ระบอบกษัตริย์ถูกยกเลิกไป เมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมือง

ที่เจียบเหงาไประยะหนึ่ง ต่อมาในช่วงสถานการณ์ของสงครามเย็นได้คลี่คลายลง รัฐบาลได้มีการนำนโยบายเศรษฐกิจแผนใหม่มาใช้ เป็นเหตุทำให้เมืองหลวงพระบางกลับมาเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์เฉพาะตัวมาจวบจนปัจจุบัน

เมืองหลวงพระบางในประวัติศาสตร์ลาว

ตามข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ของชาติลาวพบว่าหลักฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์ในประเทศลาวมีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น พู่ไหหิน และแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์อีกหลายแห่งในลาว

เมืองหลวงพระบางเองก็เช่นกันบริเวณที่ตั้งเมืองหลวงพระบางในปัจจุบันมีการค้นพบร่องรอยอารยธรรมของสังคมมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ อาศัยอยู่มายาวนานมากกว่า 10,000 ปีมาแล้ว ก่อนที่จะมาเป็น อาณาจักรล้านช้าง หรือหลวงพระบางในปัจจุบัน

“...คณะกรรมการแห่งชาติลาวได้อธิบายอดีตของเมืองหลวงพระบาง และปริมณฑลไว้ในหนังสือ “มรดกอันล้ำค่าของหลวงพระบาง” ว่ามีร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ยุคสังคml่าสัตว์ ปรางูหลักฐานเครื่องมือหินกะเทาะและเครื่องมือที่ทำจากกระดูกสัตว์ ณ ถ้ำผาเซียงทอง บ้านเชียงเหล็ก บ้านโพนเหนือ และผาโคม นอกจากนั้นยังพบเครื่องใช้สมัยสังคmเกษตรกรรม เช่น ขวานหินขัด เครื่องมือสำริด และเหล็กโบราณ วัตถุเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ามีผู้คนอยู่อาศัยในพื้นที่กายภาพส่วนนี้มาแล้วไม่น้อยกว่า 10,000 ปีขึ้นไป...”¹

เมื่อเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์มีการค้นพบหลักฐานในประเทศลาวที่แสดงให้เห็นอิทธิพลของวัฒนธรรมเขมร จามปา ทวารวดี เช่น ปราสาทวัดพู ถูกสร้างขึ้นตามคติขอมในราวพุทธศตวรรษที่ 12 ในสมัยของพระเจ้ามเหศวรมันแห่งอาณาจักรขอมสมัยนั้น และ จารึกรุ่นแรกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบในภาคอีสานของไทยซึ่งมีการจารึกเกี่ยวกับดินแดนลาวไว้ แต่ยังไม่มียหลักฐานในช่วงต้นยุคประวัติศาสตร์ในหลวงพระบาง

มีการอพยพของผู้คนกลุ่มต่างๆ เข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้ตั้งถิ่นฐานในที่ต่างๆ มีการอยู่กันในกลุ่มของความสัมพันธ์ทางสายเลือด หนึ่งในนั้นคือ “ลาวลุ่ม” (กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในลาวที่อาศัยในเขตที่ราบ) หรือ ชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่ง ในช่วง ค.ศ. 757² คนกลุ่มนี้

¹ศุภชัย สิงห์บุญศุภย์. (2551). หลวงพระบางเมืองมรดกโลก : พื้นที่พิธีกรรมและการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ในกระแสโลกาภิวัตน์. หน้า 20.

²ไพรัตน์ สุนทกิจบูลย์. (2545). แลลาว. หน้า 17.

ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่เป็นภาคเหนือของลาว ซึ่งในขณะนั้นมีคนพื้นเมือง(ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของลาวเทิง หรือ ข่า ขมุ) จนทำให้เกิดการต่อต้านจากเจ้าถิ่น แต่ท้ายที่สุดลาวลุ่มก็สามารถแย่งชิงพื้นที่ได้สำเร็จ¹ และกลายมาเป็นชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ของคนลาว ด้วยเหตุนี้จึงพอสรุปได้ว่าคนลาวได้เข้ามาอยู่ในดินแดนลุ่มแม่น้ำโขงมานานแล้ว มีตำนาน นิทาน เช่น ตำนานขุนบรม ที่ได้ส่งลูกทั้ง 7 ลงมาปกครองเมืองต่างๆ บนภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เชียงรุ่ง เชียงใหม่ และหลวงพระบาง ในส่วนของหลวงพระบางก็มีเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับบรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่เกี่ยวข้องกับเมือง เช่น ตำนานนางยักษ์กางฮี ตำนานฤาษีสั่งสร้างเมือง เป็นต้น ซึ่งทำให้ทราบว่าเมืองหลวงพระบางนี้ให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ไม่น้อย ดังนี้

“พื้นที่เมืองหลวงพระบางในระยะเริ่มแรกเป็นดินแดนของฝูงยักษ์ นาคา ภูตผี ปีศาจร้าย และได้มีพญายักษ์จากเมืองลังกานามว่า นันทา ผุดขึ้นมาเป็นใหญ่ พร้อมกับเมียชื่อมหาเทวี มีธิดาชื่อนางเมรีคนลาวเรียกว่านางกางฮี ตระกูลของยักษ์นั้นหาได้สืบทอดการปกครองเหนือพื้นที่และตัวละครข้างต้นจนสิ้นสุดท้าย จึงมีฤาษีพี่น้องสองตนเข้ามา เทศนาธรรม สั่งสอน ฝูงปีศาจ ยักษ์ร้าย แลนาคา ซึ่งในช่วงนั้นประกอบด้วยพญางูเหลือม พญาเงือก และพญานาคใหญ่ต่างๆ ได้มาฟังธรรมจากฤาษีจนเปลี่ยนแปลงการใช้อำนาจร้ายกลายเป็นผู้คอยพิทักษ์รักษาพื้นดินและแผ่นน้ำ ซึ่งหลายตนได้ปรากฏอยู่ในก้านสวายเทพ ในฐานะเทพารักษ์ของคนหลวงพระบางตราบจนปัจจุบัน.....”²

เมืองหลวงพระบาง ก่อน ค.ศ. 1893

ประวัติศาสตร์เมืองหลวงพระบางมีพัฒนาการมาจากตำนาน และเป็นเรื่องราวที่ค่อนข้างเน้นไปทางผีสิงเทวดา จึงคล้ายกับเรื่องเล่าปรัมปรา แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีงานการศึกษาหลายๆ เรื่อง ที่มีความพยายามจะอธิบายในเรื่องความเป็นมาของเมืองหลวงพระบางตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น งานของ อาจารย์ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และงานของ โยชิยุกิ มาซุฮาร่า ซึ่งได้ศึกษาประวัติศาสตร์เมืองหลวงพระบางไว้อย่างละเอียด ซึ่งสามารถช่วยให้ทำความเข้าใจหลวงพระบางในสมัยโบราณได้ดังนี้

¹โยชิยุกิ มาซุฮาร่า. (2545). ระบบเศรษฐกิจของราชอาณาจักรล้านช้าง (ลาว) ในสมัยคริสตวรรษที่ 16-17. หน้า 21-22.

²ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2551). เล่มเดิม. หน้า 20.

จากตำนานเมืองหลวงพระบางทำให้ทราบว่าก่อนสมัยเจ้าฟ้าจ๋มขึ้นครองราชย์นั้น เมืองหลวงพระบางมีผู้คนอาศัยอยู่กันมาเป็นเวลานานแล้ว และมีเชื้อวงศ์ต่างๆ เข้ามาปกครอง เช่น เชื้อวงศ์นนทา เชื้อวงศ์พญาภูเหล็กม เชื้อวงศ์จันทน์พาดิษฐ์ เชื้อวงศ์ขุนชวา เชื้อวงศ์ขุนลอ เป็นต้น¹

เจ้าฟ้าจ๋มถือกันว่าเป็นกษัตริย์องค์แรกของลาว เพราะเป็นผู้รวมเมือง-อาณาจักรของชาวลาวยกสองฝั่งโขงเข้าเป็นอาณาจักรล้านช้าง โดยมีเมืองหลวงที่หลวงพระบาง มีเรื่องเล่าตามตำนานว่าเจ้าฟ้าจ๋มเกิดในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 14 เป็นโอรสองค์สุดท้าย 1 ใน 4 องค์ ของเจ้าสุวรรณคำผงเจ้าเมืองล้านช้างได้ ประสูติออกมาพร้อมพี่น้องและสิ้นเป็นสีดำ เป็นเหตุบรรดาขุนนางทั้งหลายเกรงจะเป็นเสนียดแก่บ้านเมือง จึงทูลให้พระราชบิดาเนรเทศพระราชโอรสด้วยการล่องแพลงไปตามลำแม่น้ำโขง พร้อมด้วยพ่อเลี้ยงแม่และบริวาร แพไหลไปตามลำน้ำโขงได้ปีหนึ่งจึงไปถึงหลี่ผี เวลานั้นมีพระภิกษุชาวเขมรองค์หนึ่งนามว่ามหาปาสะมันตะเถระ วัดคูหา ใกล้หัวหาดหลี่ผี ได้เห็นแพที่ล่องมาจอดและทราบว่าเป็นโอรสกษัตริย์จึงเอาไปเลี้ยงดู และเมื่อเติบโตใหญ่ จึงเอาไปถวายพระเจ้าแผ่นดินเขมร พระเจ้าแผ่นดินเขมรทรงเห็นความฉลาดสามารถหลักแหลมของพระเจ้าฟ้าจ๋ม จึงได้มอบพระราชธิดา ผู้มีนามว่าพระนางแก้วยอดฟ้าให้เป็นพระเทวี โดยพระองค์มีพระประสงค์จะผูกไมตรีกับชนชาติลาวไว้ ต่อมาบิดาให้ไปตีเมืองล้านช้าง และสามารถรวบรวมหัวเมืองที่อยู่ลุ่มน้ำโขงทั้ง 2 ฝั่งได้เข้าไว้ด้วยกันเป็นอาณาจักรเดียวได้สำเร็จ ใน ค.ศ. 1353 โดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองหลวงพระบาง แล้วขึ้นครองราชย์ เป็นกษัตริย์ของราชวงศ์ล้านช้าง ทรงพระนามว่า พระเจ้าฟ้าจ๋มแห่งหล้าธรณี และในปีปลายชีวิตถูกเนรเทศไปอยู่เมืองน่าน ด้วยเหตุผลที่ว่าพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับการสงครามมากกว่าปกครองบ้านเมือง²

ในสมัยก่อนเมืองหลวงพระบางมีชื่อเรียกอยู่หลายชื่อ เช่น ศรีสัตนาคนหุตราชธานีศรีเชียงตุงเชียงทอง³ เมืองชวา⁴ และหลวงพระบาง

ชื่อหลวงพระบาง นี้มีเรื่องเล่าตามตำนานว่า หลังจากที่พระเจ้าฟ้าจ๋มเสด็จกลับมาปกครองอาณาจักรล้านช้าง ได้ทรงอันเชิญพระบางซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ได้รับพระราชทานจากกษัตริย์

¹โยชียุกี มาชูฮาร่า. (2545). *เล่มเดิม*. หน้า 21.

²มหาสิลา วีระวงส์. (2001). *ประวัติศาสตร์ลาว*. แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์. หน้า 30-45.

³ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551). *เล่มเดิม*. หน้า 21.

⁴โยชียุกี มาชูฮาร่า. (2545). *เล่มเดิม*. หน้า 21.

เขมรกลับมาประดิษฐานที่ราชธานีแห่งนี้ด้วย เป็นครั้งแรกที่มีหลักฐานว่าพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ได้เข้ามายังดินแดนลาวครั้งแรก และเปลี่ยนชื่อจากเมืองชะวาเป็น เมืองหลวงพระบาง¹ แต่อย่างไรก็ตามในงานของอาจารย์ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ ได้อธิบายไว้ว่า เมืองหลวงพระบาง ได้เปลี่ยนชื่อจาก เชียงทองเป็นหลวงพระบาง ในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช

หลวงพระบางมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสำคัญๆ ได้แก่ เป็นแหล่งผลิตสินค้าสำคัญ เช่น โลหะมีค่า สัตว์ป่า ไม้หอม และด้วยลักษณะพิเศษด้านภูมิศาสตร์ทำให้หลวงพระบางเหมาะแก่การคมนาคมทางน้ำในภูมิภาค เพราะหลวงพระบางมีเส้นทางเชื่อมโยงผ่านแม่น้ำสายสำคัญกับ ชายแดนจีน โดยผ่านแม่น้ำอู ชายแดนเวียดนามโดยผ่านแม่น้ำเซือง และนอกจากนั้นหลวงพระบางยังอยู่บนเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างยูนานของจีนกับเมืองต่างๆ ตามชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย ด้วยเหตุนี้ทำให้ สะดวกในการลำเลียงขนส่งอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลกระทบต่อให้เกิดความมั่งคั่งแก่หลวงพระบาง²

อิทธิพลของรัฐข้างเคียงได้เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เศรษฐกิจของหลวงพระบางไม่หยุดนิ่ง โดยเฉพาะจีน งานเขียนของ โยชียูกิ มาซุฮาร่า ได้ อธิบายไว้ว่า หลวงพระบางมีความสัมพันธ์ที่ดีด้านการค้ากับจีนมาตั้งแต่แต่สมัยโบราณ และมีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับจีน หลวงพระบางมีความสัมพันธ์กับราชวงศ์หมิงของจีนในระบบบรรณาการ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมา ที่เป็นเช่นนี้เพราะหลวงพระบางคือทางผ่านของสินค้าของจีนไปยังพื้นที่ต่างๆ เช่น เขมร และสุโขทัย³

ในช่วงเวลาที่หลวงพระบางได้พัฒนามาเป็นราชอาณาจักรนั้น หลวงพระบางมีความเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา ไม่ต่างจากอาณาจักรใกล้เคียงในบริเวณนี้ ทั้งล้านนา สยาม พม่า และเขมร มาจนกระทั่งถึง ค.ศ. 1546 ช่วงปลายรัชสมัยพระเจ้าโพนสีราช เนื่องจากเหตุการณ์ความวุ่นวายในราชสำนักเชียงใหม่ พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชในฐานะพระโอรสองค์โต จึงได้ถูกเชิญให้ไปปกครองนครเชียงใหม่ แต่ด้วยความเยาว์วัยของพระองค์ทำให้พระองค์ไม่สามารถว่าราชการแผ่นดินด้วยตนเองได้ พระองค์อยู่ในฐานะเจ้านครเชียงใหม่ได้เพียง 2 ปี และกลับมายังหลวงพระบาง ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่พระเจ้าโพนสีราชผู้เป็นบิดาได้สิ้นพระชนม์เป็นเหตุให้พระเจ้าไชยเชษฐาได้ขึ้นครองราชย์เป็น

¹ธีรวัฒน์ แก้วแดง. (2545). การช่วงชิงการให้ความหมายพิธีกรรมและความเชื่อปู่เยอ ย่าเยอ เมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว. หน้า 51.

²โยชียูกิ มาซุฮาร่า. (2545). เล่มเดิม. หน้า 29.

³แหล่งเดิม. หน้า 29- 47.

องค์ต่อมา ซึ่งพระองค์ถูกยกย่องให้เป็นกษัตริย์สองแผ่นดิน (ล้านช้างกับล้านนา) และเชื่อว่าพระองค์ได้นำพระแก้วมรกตมายังล้านช้างด้วย รวมถึงข้าทาสบริวารและช่างต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้ศิลปกรรมสถาปัตยกรรม ปฏิมากรรม และวัฒนธรรมบางอย่างของหลวงพระบาง มีความคล้ายกับศิลปวัฒนธรรมของล้านนาอย่างชัดเจน¹

ช่วง ค.ศ. 1559 พระเจ้าบุเรงนอง แห่งหงสาวดีได้ขยายอำนาจเหนือรัฐต่างๆ ที่มีแนวโน้มที่จะไม่สวามิภักดิ์ต่อพม่า เช่น เชียงราย ลำปาง น่าน แพร่ ทำให้บรรดาผู้คนของเมืองเหล่านี้แตกพ่ายและถอยมายังหลวงพระบาง และยิ่งไปกว่านั้นอิทธิพลของกองทัพพม่ายังได้แผ่ขยายไปยังกรุงศรี-อยุธยา และล้านนา ด้วยเหตุนี้ทำให้พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชตัดสินใจย้ายเมืองหลวงจากหลวงพระบางไปยังเวียงจันทน์ (นำพระแก้วมรกตไปประดิษฐานไว้ที่เวียงจันทน์ตั้งแต่นั้นมา) เพื่อหาชัยภูมิหลบเลี่ยงกองทัพของเจ้าหงสาวดี แต่อย่างไรก็ตามก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปว่าสาเหตุของการย้ายเมืองหลวงในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชแท้จริงนั้นเป็นเรื่องของเศรษฐกิจมากกว่าการหลบเลี่ยงกองทัพของพม่า เนื่องจากใน พุทธศตวรรษที่ 20 นั้น อาณาจักรล้านช้างมีความสัมพันธ์กับอยุธยาและกัมพูชาซึ่งมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของหลวงพระบางอย่างมากเพราะเครือข่ายการค้าใหม่นี้ได้ขยายอาณาเขตขึ้นเรื่อยในทิศตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้เวียงจันทน์กลายเป็นศูนย์กลางการค้าที่ดีกว่าหลวงพระบาง

ค.ศ. 1638 พระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช กษัตริย์พระองค์สุดท้ายของอาณาจักรล้านช้าง เพราะเมื่อสิ้นรัชสมัยของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช ค.ศ. 1698² ราชอาณาจักรล้านช้างเกิดภาวะระส่ำระสายอย่างหนัก เป็นช่วงที่เกิดการแข็งข้อของประเทศราชทั้งหลายและประกอบกับอาณาจักรล้านช้างไม่มีผู้สืบทอดสมบัติ จึงเกิดการแย่งชิงอำนาจระหว่างเชื้อพระวงศ์และบรรดาขุนนาง ซึ่งเป็นช่วงที่อาณาจักรล้านช้างอ่อนแอลง จนเกิดการแตกแยกออกเป็น 3 พระราชอาณาจักร ได้แก่ อาณาจักรหลวงพระบาง อาณาจักรเวียงจันทน์ อาณาจักรจำปาสัก ทั้ง 3 อาณาจักรนี้เป็นอิสระจากกัน มีราชวงศ์ปกครองอาณาจักรของตนเอง ซึ่งเป็นราชวงศ์ที่มีเชื้อสายมาจากราชวงศ์เดียวกัน คือ มีศักดิ์เป็นลูกหลานของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช อดีตกษัตริย์อาณาจักรล้านช้างเดิม³

¹ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551). *เล่มเดิม*. หน้า 41-42.

²ไพรัตน์ สุนทกิจบุญชัย. (2545). *แลลาว*. หน้า 20.

³สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์. (2544). *จากหลวงพระบาง ถึงเวียงจันทน์*. หน้า 25.

สำหรับเมืองหลวงพระบางนั้นหลังจากพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชได้ทรงย้ายเมืองหลวงไปยังเวียงจันทน์ก็ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีเชื้อพระวงศ์ หรือขุนนางมาปกครองเมืองหลวงพระบาง อาจารย์ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ อธิบายว่าในการศึกษา ล่ามจเอกสาร หาข้อมูลในช่วงเวลานี้ของหลวงพระบางนั้นแทบจะไม่ปรากฏหลักฐานใดๆ เลย แม้กระทั่งการสร้างวัดก็ไม่ปรากฏในช่วงนี้

จนกระทั่ง ค.ศ.1703 พระธรรมกิจล้านช้างร่มขาวหรือเจ้ากิงกิสราชซึ่งเป็นหลานของพระเจ้าสุริย-วงศาธรรมิกราช ได้สถาปนาราชวงศ์ขึ้นมาใหม่ เพื่อปกครองนครหลวงพระบางขึ้นอีกครั้ง ทำให้หลวงพระบางได้กลับมาเป็นนครแห่งกษัตริย์ในฐานะอาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง¹

สมัยที่พม่าในยุคราชวงศ์คองบองได้ขยายอิทธิพลทำให้อยุธยาเสียหายจากสงครามแต่หลังจากนั้นอยุธยาก็ได้ถูกฟื้นฟูอาณาจักรขึ้นมาอีกครั้งในสมัยธนบุรี และกลายเป็นรัฐที่มีกองทัพที่เข้มแข็ง จนสามารถคุกคามอาณาจักรลาวทั้งสาม ดังหลักฐานได้กล่าวไว้ว่า

“ พ.ศ. 2321 สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงมีพระราชดำริให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพกับเจ้าพระยาสุรสีห์ยกกองทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ เนื่องจากเจ้าสิริบุญสาร(เจ้านครเวียงจันทน์)ให้พระยาสุโขยกกำลังมาจับพระเจ้าวรวงศ์เธอคนมดแดงฆ่าเสีย เจ้าสุริยวงศ์(เจ้านครหลวงพระบาง) ซึ่งเป็นอริอยู่กับเจ้าสิริบุญสาร จึงแต่งทัพโดยให้ท้าวพระยาคุมไพร่พล 3,000คน ลงมาช่วยรบเข้าตีเมืองเวียงจันทน์ เมื่อตีเมืองเวียงจันทน์ได้แล้วเมืองหลวงพระบางยอมเป็นขอบขัณฑสีมากรุงธนบุรี เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้อันเชิญพระบางและพระแก้วมรกตไปกรุงธนบุรี(พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 2: 430-433)”²

ลาวทั้ง3อาณาจักร รวมถึงฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงและฝั่งขวาของแม่น้ำโขง(ปัจจุบันเป็นภาคอีสานของประเทศไทย)ทั้งหมดตกเป็นประเทศราชของสยาม และในฐานะประเทศราชลาวจึงต้องส่งเครื่องบรรณาการให้กษัตริย์สยามทุกๆ 3ปี รวมถึงดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงอีก 17 เมืองต้องส่งส่วยให้กับทางการสยามด้วยเช่นกันเป็นเวลาร่วม 188ปี (ค.ศ. 1705- 1983) ตั้งแต่สมัยธนบุรีจนถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น³

ในเหตุการณ์สงครามเจ้าอนุวงศ์ เวียงจันทน์ถูกทำลายจนเสียหายอย่างมาก หลังจากปราบปรามเจ้าอนุวงศ์ได้ รัฐบาลสยามตอบโต้ด้วยวิธีอพยพคนจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงมายังฝั่งขวา ด้วย

¹ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2551). เล่มเดิม. หน้า 45.

²ธนะกฤษฏ์ เยี่ยมกมลสรชาติ. (2551). การให้ความหมายพระคู่บ้านคู่เมือง : กรณีศึกษาพระบางและพระพุทธรูปอื่นๆ ในสังคมเมืองหลวงพระบาง ในช่วง พ.ศ. 2518 จนถึงปัจจุบัน. หน้า 60-61.

³ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2551). เล่มเดิม. หน้า 49.

เหตุนี้ทำให้เกิดเมืองต่างๆขึ้นใหม่ในภาคอีสาน นอกจากนั้นยังมีขุนนางและท้าวเพี้ยที่ไม่พอใจเจ้าเมืองของต้นสังกัด ได้พาสมัครพรรคพวกไปตั้งชุมชนใหม่เมืองใหม่และขอขึ้นตรงกับกรุงเทพฯ แต่ยังคงมีการปกครองตามธรรมเนียมของลาวอยู่² การที่สยามได้อพยพผู้คนมายังฝั่งขวาเพราะต้องการให้ลาวเป็นดินแดนที่ร้างผู้คน หลวงพระบางจำต้องหันไปพึ่งพาดักรวรรดิเวียดนามโดยขอเป็นเมืองประเทศราชของเวียดนามไปพร้อมกับเป็นเมืองประเทศราชของสยาม

สยามต้องเผชิญหน้ากับศึกหลายทาง นอกจากมหาอำนาจตะวันตกคือจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสที่กำลังรุกคืบเข้ามายังมีเวียดนาม ลีบสองจุไท และกลุ่มโจรสลัด ด้วยเหตุนี้ทำให้ตลอดระยะเวลาที่สยามปกครองดินแดนในส่วนของลาวนั้นจึงไม่ได้ราบรื่นเลยเพราะเกิดการต่อต้านอยู่เรื่อยมา

อย่างไรก็ดีตั้งแต่ ค.ศ. 1703 ถึง ค.ศ. 1892 เป็นช่วงที่เมืองหลวงพระบางมีการสร้างวัดวาอารามมากที่สุดในประวัติศาสตร์หลวงพระบาง มีทั้งวัดหลวงที่สร้างโดยเจ้ามหาชีวิต วัดราษฎร์ที่สร้างโดยขุนนางพ่อค้าและประชาชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนานั้นมีความเจริญรุ่งเรืองมากในเมืองหลวงพระบาง และยังเป็นสถานที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ของราชสำนัก นอกจากจำนวนของวัดนั้นยังแสดงให้เห็นถึงเศรษฐกิจของเมืองหลวงพระบางว่าเป็นเมืองที่มั่งคั่งของอาณาจักรล้านช้างอีกด้วย³

เนื่องจากชาวหลวงพระบางและนครหลวงพระบางได้อยู่ในความดูแลของสยามมาเป็นเวลา 100กว่าปี ทำให้ชาวหลวงพระบางได้รับอิทธิพลจากสยามมาพอสมควร เช่น ศิลปะด้านดนตรี เห็นได้จากเครื่องดนตรีของชาวหลวงพระบางที่ไม่เหมือนลาวในที่อื่นๆ คือ ใช้ซอ ส่วนลาวส่วนอื่นๆ จะใช้แคนเป็นเครื่องดนตรี การร้องเพลงจะเรียกว่า “ขับ” ตามสยาม แทนการเรียกว่า “ลำ” เป็นต้น⁴

¹ท้าวเพี้ย คือ ขุนนางเชื้อพระวงศ์กษัตริย์เวียงจันทน์ ท้าวเพี้ยได้พาสมัครพรรคพวก ประมาณ 330 คน จากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง อพยพมาอยู่ที่บ้านบึงบอน และขึ้นตรงต่อพระยานครราชสีมา ใน ค.ศ. 1797 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมยกฐานะ “บ้านบึงบอน” ขึ้น และเปลี่ยนชื่อเป็น “เมืองขอนแก่น” และยกฐานะันดรศักดิ์ “ท้าวเพี้ย” ขึ้นเป็น “พระนครศรีบริรักษ์” พ่อเมืองคนแรกของจังหวัดขอนแก่น .

²สัญญา ชีวะประเสริฐ. (2540). *บทบาททางการเมืองของเจ้าสุพานวงค์ (ค.ศ. 1945-1975)*. หน้า 7.

³ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551) *เล่มเดิม*. หน้า 47-48.

⁴มหาสิลา วีระวงส์. (2001). *เล่มเดิม*. หน้า 308-309.

เมืองหลวงพระบาง ค.ศ. 1893 – ค.ศ. 1975

ยุคอาณานิคม

ฝรั่งเศสเข้ามามีบทบาทในเวียดนาม ยึดเวียดนามใต้และเขมร โดยมีแผนการที่จะเดินเรือทางแม่น้ำโขงเข้าไปสู่จีนตอนใต้ จึงเริ่มมีการสำรวจแม่น้ำโขง นักสำรวจคนแรก คือ อองรี มูโอดต์ นักบุกเบิกดินแดนอาณานิคมอินโดจีน ที่ได้เดินทางเข้ามาสำรวจดินแดนสยาม ลาว และกัมพูชา เมื่อ ค.ศ. 1858-1861 ในขณะนั้นลาวยังเป็น "ประเทศราช" ของสยามอยู่ เส้นทางนี้ถือว่าการเดินทางครั้งสุดท้ายของชีวิตเขาก็ว่าได้ มูโอดต์เดินทางจากกรุงเทพฯ ไปยังหลวงพระบาง แต่เป้าหมายที่แท้จริงคือเขาต้องการที่จะเดินทางไปตามลำน้ำโขงจนถึงพรมแดนของประเทศจีน

มูโอดต์เดินทางไปหลวงพระบางในสมัยของพระเจ้าจันทราชา ในบันทึกของมูโอดต์ บรรยายถึงเมืองหลวงพระบางว่า

“จวบวันที่ 25 กรกฎาคม ข้าพเจ้าจึงเข้าถึงหลวงพระบางซึ่งเป็นเมืองเล็กๆ ที่งามน่ารัก มีเนื้อที่หนึ่งตารางไมล์ ส่วนจำนวนประชากรนั้นมีเพียงเจ็ดถึงแปดพันคนเท่านั้น หาใช่แปดหมื่นดังที่ท่านบาทหลวงปาลเลอกัวซ์อ้างไว้ในงานว่าด้วยสยามของท่านไม่ ท่าที่ตั้งของเมืองนั้นงามน่าอยู่นัก เทือกเขาทั้งเบื้องสูงและเบื้องล่างของเมืองนั้นล้อมแม้อังจนดูเป็นหุบเขาหรืออ้อมจรรย์มีเส้นผ่าศูนย์กลางเก้าไมล์ ไม่ต้องสงสัยเลยว่าในอดีตบริเวณนี้เคยเป็นทะเลสาบมาก่อน ภูมิทัศน์ที่นี้งามจนทำให้นึกถึงทะเลสาบโคโม และเจนีวา หากไม่มีแสงอาทิตย์แรงกล้า หรือถ้ามีลมมาลดความร้อนระอุของยามเที่ยงวันแล้วสถานที่นี้ก็คือสวรรค์น้อยๆ ที่เดียว”¹

ในเวลาต่อมา มูโอดต์เสียชีวิตที่หลวงพระบาง และถูกฝังอยู่ที่ ริมน้ำคาน นอกเมืองหลวงพระบาง ทุกวันนี้หลุมศพของเขากลายเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางแวะไปชมอยู่เป็นประจำ

เมื่อฝรั่งเศสยึดครองเวียดนามทั้งหมดจึงได้พยายามยึดครองดินแดนลุ่มแม่น้ำโขง เป็นช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวของไทย เรื่องการขยายเขตอาณานิคมของฝรั่งเศสนั้น ฝรั่งเศสได้อาศัยความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับสยาม โดยการอ้างว่าฝรั่งเศสเป็นผู้อารักขาเวียดนามและในฐานะที่ลาวเคยส่งเครื่องบรรณาการให้แก่เวียดนาม ก็เท่ากับว่าดินแดนของลาวอยู่ภายใต้ขอบเขตความดูแลของเวียดนาม ทำให้ฝรั่งเศสจึงต้องเป็นธุระเข้ามาจัดการเอาดินแดนนี้คืนกลับมาเป็นประเทศราชของเวียดนามต่อไป

ออกุสต์ ปาวี ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทในการขยายอาณานิคมของฝรั่งเศสมายังลาวอย่างมาก ออกุสต์ ปาวีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยกงสุลฝรั่งเศสประจำหลวงพระบาง เนื่องจากเขา

¹ ชาติ จิตตเสวี. (2542). เล่มเดิม. หน้า 48-49.

เรื่องราวในดินแดนแห่งนี้อยู่พอสมควร การสำรวจแม่น้ำโขงของมูโอดีถือได้ว่ามีอิทธิพลทำให้ฝรั่งเศสสามารถขยายอาณาเขตของตน ทั้งเวียดนาม และลาว เข้าไว้ในอินโดจีนได้สำเร็จ¹

ในช่วงเวลาเดียวกับสมัยราชวงศ์ชิง(ราชวงศ์แมนจู) ประเทศจีนมีการรวมตัวกันของชาวจีนฮ่อที่อยู่ในมณฑลยูนนานทางภาคใต้ของจีน ชาวจีนกลุ่มนี้ไม่พอใจราชวงศ์ชิง จึงพากันจับอาวุธลุกฮือขึ้นมาก่อกบฏ แต่ไม่สำเร็จ จึงถูกรบปราบปรามขั้นเด็ดขาด จนต้องหนีภัยเข้ามาในลาวและเวียดนาม และช่องสุ่มกองกำลังด้วยการปล้นสะดมชาวบ้าน เพราะพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนไปทั่ว จึงถูกขนานนามว่า โจรสื่อ ซึ่งมีหลายกลุ่มก๊ก โดยใช้ธงเป็นเครื่องหมายของแต่ละก๊ก และเนื่องจากพวกนี้เป็นกลุ่มคนจีนที่มีความรู้และเชี่ยวชาญการต่อสู้ ถึงแม้ว่าจะมีการพ่ายแพ้บ้างแต่ก็สามารถสร้างกองกำลังขึ้นมาใหม่ได้ โจรสื่อได้รุกรานเข้ามาทางภาคเหนือของลาว ตั้งแต่ ค.ศ. 1872 ในสมัยพระเจ้าอุ้นคำ เป็นเจ้ามหาชีวิตเมืองหลวงพระบาง ลาว เวียดนาม หรือสยามไม่สามารถที่จะปราบจีนฮ่อกลุ่มนี้ได้อย่างง่ายดายนัก จากการร่วมมือกับสิบสองปันนา ทำให้สามารถเข้ายึดเมืองหลวงพระบางได้สำเร็จ เป็นเวลากว่า 16ปี² ที่ลาวต้องเผชิญกับการรุกรานของโจรสื่อ โดยเฉพาะเมืองหลวงพระบาง และในเหตุการณ์ครั้งนี้เมืองหลวงพระบางถูกทำลาย ได้รับความเสียหายมาก จากการปล้นสะดม เผา ทูบ ทำลายบ้านเมือง โดยเฉพาะ วัด วัตร ด้วยการกระทำของโจรสื่อ³

ในเหตุการณ์ครั้งนี้เจ้ามหาชีวิตอุ้นคำรอดชีวิตจากการช่วยเหลือของปาวี และหนีไปยังเมืองปากทรายซึ่งได้รับการดูแลเป็นอย่างดี ในขณะที่สยามทิ้งให้หลวงพระบางให้เผชิญกับอันตรายเพียงลำพัง ฝรั่งเศสจึงฉวยโอกาสนี้ทำหน้าที่ปกป้องดูแลหลวงพระบาง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เจ้าอุ้นคำมีความไว้วางใจและชื่นชม ม.ปาวี และประเทศฝรั่งเศสอย่างมาก จึงทำให้ราชสำนักหลวงพระบางและฝรั่งเศสเป็นมิตรที่ดีต่อกันเรื่อยมา⁴

จากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ ฝ่ายฝรั่งเศสฉวยโอกาสอ้างสิทธิปกครองอาณาจักรหลวงพระบาง และต้องการที่จะผนวกลาวเข้ามาเป็นรัฐภายใต้การอารักขาของตน เริ่มจากการขอตั้งสถานกงสุลฝรั่งเศสไว้ที่นครหลวงพระบาง หรือเรียกว่า “อนุสัญญาเมืองหลวงพระบาง” เมื่อ ค.ศ. 1886 ม.ปาวีเป็นรองกงสุลประจำที่นครหลวงพระบาง เมื่อ ค.ศ. 1887 ทำให้ความขัดแย้งของสยามกับฝรั่งเศสเริ่มชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องสิทธิของตนในนครหลวงพระบางในขณะเดียวกัน ฝรั่งเศส ได้มอบหมายหน้าที่ให้

¹ชาวนิวทรี เกษตรศิริ. (2549). “แม่น้ำโขง” จากอาณานิคมมาภัตวิสต์สู่โลกาภิวัตน์. หน้า 15.

²มหาสิลา วีระวงส์. (2001). เล่มเดิม. หน้า 205.

³ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551). เล่มเดิม. หน้า 49-50.

⁴มาร์ติน สจ๊วต-ฟอกซ์. (2553). ประวัติศาสตร์ลาว. แปลโดย จิราภรณ์ วิทยุรัตน์. หน้า36-37.

ม.ปาวี วาดแผนที่ขึ้นโดยใช้ข้อมูลในการสำรวจดินแดนของฝรั่งเศสที่ผ่านมา การวาดแผนที่นี้แม่น้ำโขง ได้ถูกใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างสยามกับลาว¹

การคุกคามของโจรสลัดทำให้กองทัพฝรั่งเศสและสยามถูกส่งเข้าไปปราบปราม เพื่ออ้าง สิทธิเหนือดินแดนลาวส่งผลให้อำนาจของสยามในอาณาจักรล้านช้างได้สิ้นสุดลง เมื่อฝรั่งเศสส่งเรือรบ เข้ามาถึงกรุงเทพฯ และบังคับให้สยามสละสิทธิเหนือดินแดนลาว ตามสนธิสัญญา ร.ศ. 112 รัฐบาล สยามได้ยอมยกดินแดนทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง(ดินแดนลาว หรือ ดินแดนอาณาจักรล้านช้าง) ทั้งหมด ให้แก่รัฐบาลฝรั่งเศส ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงกลายเป็นมณฑลอีสานของสยาม อาณาจักรล้านช้างจึงได้ กลายเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส และเรียกรวมๆ ว่า “ลาว” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ลาวได้ถูกรวมเข้าด้วยกัน และได้จัดการปกครองลาวออกเป็น 2 ส่วน คือ การปกครอง ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เหมือนกับแคว้นอื่นๆ ในสหภาพอินโดจีนและผนวกลาวให้อยู่ใน ขอบเขตการปกครองอินโดจีน เช่นเดียวกับ เวียดนาม และกัมพูชา โดยเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส

ต่อมาใน ค.ศ. 1899 ฝรั่งเศส ยุบเขตการปกครองของลาวให้ เหลือ 10 แขวง ได้แก่ แขวง หลวงพระบาง แขวงเวียงจันทน์ แขวงเชียงขวาง แขวงหัวพัน แขวงหัวของ แขวงพงสาลี แขวงคำม่วน แขวงสะหวันเขต แขวงสาละวัน แขวงจำปาสัก แต่ละแขวงได้มีการจัดการปกครองในลักษณะเดียวกัน คือการปกครองโดยมีเจ้าแขวงเป็นชาวฝรั่งเศสคือผู้มีอำนาจสูงสุดในแขวง² เว้นแต่หลวงพระบาง ที่มี ฐานะเป็นรัฐอารักขาของฝรั่งเศส

เมืองหลวงพระบางที่ฝรั่งเศสเว้นให้อยู่ในฐานะรัฐอารักขาโดยให้ออกุสต์ ปาวี เป็น ข้าหลวงใหญ่ประจำลาว และถอดถอนพระเจ้าอนุคำออก ให้พระเจ้าสักรินทรกฤทธิขึ้นเป็นกษัตริย์แทน โดยปกครองในระบอบจารีตแบบเดิม และยังให้เงินสนับสนุนราชวงศ์ในการสร้างพระราชวังขึ้นมาใหม่³ นอกจากนั้นฝรั่งเศสยังเอาใจบรรดาราชาวงศ์และขุนนางในแขวงหลวงพระบางด้วยการใช้วิธีคัดเลือก บรรดาคนหนุ่มผู้เป็นลูกหลานเชื้อพระวงศ์ของลาวและลูกหลานเหล่าขุนนางเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานรับใช้ สถาบันกษัตริย์ในหลวงพระบางให้เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ

เมืองหลวงพระบางได้รับความเสียหายอย่างมากไม่ว่าจะเป็นพระราชวัง ศาสนสถาน รวมถึงตำหนักของราชินิกุลทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้ทำให้ฝรั่งเศสเข้ามาฟื้นฟู ปรับปรุง ราชธานีหลวงพระ บางขึ้นมาใหม่ โดยเฉพาะสมัยของเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์กับศรีสว่างวัฒนา จากการฟื้นฟูนี้ส่งผลให้ เกิดช่างศิลปะและช่างฝีมือรุ่นใหม่ของราชสำนักขึ้นมา

¹มหาสิลา วีระวงส์. (2001). เล่มเดิม. หน้า 237.

²ธวัชชัย พรหมณะ. (2545). ความสำคัญของการอพยพเคลื่อนย้ายกลุ่มชาติพันธุ์ในลุ่มแม่น้ำโขงต่อความ เป็นเมืองสุวรรณเขต ระหว่าง ค.ศ.1893-1954. หน้า 67.

³ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551). เล่มเดิม. หน้า 63.

การฟื้นฟูเมืองหลวงพระบางโดยฝรั่งเศสทำให้มีการจัดทำผังเมืองตามแบบตะวันตก สร้างถนนตัดผ่านกลางเมืองและตัดถนนเชื่อมกันรอบเมืองจนเกิดตรอกหรือซอยทั่วเมือง รวมทั้งท่อระบายน้ำ สะพาน ท่าเรือ นอกจากนี้ยังได้ตั้งชื่อให้ถนนสายต่างๆ ตามชื่อของบุคคลสำคัญของฝรั่งเศส ถนนสายสำคัญทั้งหลายได้กลายเป็นศูนย์รวมของสำนักงานที่ขึ้นตรงต่ออาณานิคม การสร้างถนนถือว่าเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับชาวลาวเพราะชาวลาวมองว่าการสร้างถนนในลักษณะนี้ไม่จำเป็นที่จะให้ความสำคัญเพราะที่ผ่านมาตั้งแต่บรรพบุรุษพวกเรามีแต่ทางเดินเท้าก็เพียงพอแล้ว

นอกจากนั้นฝรั่งเศสยังได้สร้างอาคาร พระราชวัง สำนักงาน บ้านเรือนสมัยใหม่ กำแพงด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรม และเทคนิคการสร้างแบบใหม่ที่อาศัยปูนเป็นโครงสร้าง ผสมกับวัสดุตามธรรมชาติ ตามแบบหลวงพระบางผสมกับฝรั่งเศส มีการทาสีรอบตัวอาคาร และกลายเป็นสถาปัตยกรรมรูปแบบใหม่ที่ชาวหลวงพระบางเรียกว่า “อาคารอาณานิคม” รวมถึงการสร้าง อาคาร ราชการ ไปรษณีย์ สำนักงานตำรวจ โรงพยาบาล อาคารสโมสร และตึกคลังหลวง ในบริเวณอื่นๆ ของเมืองหลวงพระบาง¹

นอกจากนั้นการปกครองหลวงพระบางของฝรั่งเศส ทำให้มีคนต่างชาติเข้ามาทั้งฝรั่งเศส เวียดนาม ที่มีการศึกษาเข้ารับราชการ ทำหน้าที่ต่างๆ ในหน่วยงานอาณานิคมของฝรั่งเศส และบางส่วนคือกลุ่มเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของฝรั่งเศส ส่วนคนจีนเข้ามาค้าขายทั่วไปและค้าฝิ่น เนื่องจากระบบการปกครองของหลวงพระบางนั้นเป็นระบบกษัตริย์ ประกอบด้วยหลวงพระบางเป็นเมืองที่อยู่ของกษัตริย์ ส่งผลให้เกิดระบบชนชั้นในสังคมอย่างชัดเจน ประชาชนชาวหลวงพระบางมีอาชีพรับราชการ ค้าขายและเกษตรกร การตั้งบ้านเรือนของชาวบ้านนั้นมักจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพ เช่น คนที่มีอาชีพเกษตรกรจะไปอยู่รอบนอกเมือง ขณะที่บรรดาข้าราชการและเชื้อพระวงศ์ก็จะกระจ่ายกันอยู่ทั่วไปในเขตเมือง² ชาวเวียดนามนั้นได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองหลวงพระบางเป็นจำนวนมาก ทั้งจากอิทธิพลของอาณานิคมหรือหนีสงคราม ทำให้ในหลวงพระบางมีหมู่บ้าน โรงเรียน และวัดของชาวเวียดนาม ที่หมู่บ้านพระบาทได้³

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เมืองหลวงพระบางมีการผสมผสานจากอิทธิพลภายนอกเข้ามาแทรกในวัฒนธรรมเก่า เช่น สถาปัตยกรรมใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ทับบนโครงสร้างวัฒนธรรมแบบเก่าของเมืองหลวงพระบาง และสิ่งที่ถูกฟื้นฟูใหม่นี้ก็กลายเป็นสิ่งที่ตกทอด หรือมรดกให้กับเมืองหลวงพระบางในเวลาต่อมา

¹ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551). *เล่มเดิม*. หน้า 68-69.

²แหล่งเดิม. หน้า 69 -72.

³แหล่งเดิม. หน้า 74.

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นยึดครองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอินโดจีนข้าราชการฝรั่งเศสกลายเป็นผู้ร่วมงานของญี่ปุ่นเพราะฝรั่งเศสถูกเยอรมันยึดครอง ลาวต้องตกเป็นอาณานิคมของทั้งญี่ปุ่นและฝรั่งเศส ในระยะนั้นมีการปลุกระดมลัทธิชาตินิยมกันมาก

ถือได้ว่าฝรั่งเศสมีส่วนสำคัญทำให้ชาวลาวเกิดสำนึกความเป็นชาติขึ้นมา เพราะความหวาดระแวงกลัวว่าคนลาวจะหันกลับไปพึ่งพาสยามอีกครั้ง การพยายามที่จะทำให้ชาวลาวรู้สึกว่าเป็นตนเองกับชาวไทย ไม่ได้มีประวัติศาสตร์ร่วมกัน รู้สึกเป็นศัตรูกัน และหันมาเอาใจคนลาว ส่งเสริมคนลาว เพื่อให้คนลาวรู้สึกว่าฝรั่งเศสสามารถพึ่งพาได้ ทำให้เกิดรากฐานแนวคิดเรื่องรัฐชาติให้แก่ชาวลาว รวมไปถึง การทำแผนที่ การการศึกษา

ความรู้สึกเรื่องชาติมีอิทธิพลต่อคนลาวมากขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คนลาวเริ่มเขียนประวัติศาสตร์ลาวขึ้นเอง อาทิ งานเขียนของ มหาสิลา วีระวงส์ และงานของเจ้าคำมั่ง วงกตรัตนะ มีทั้งงานเขียนประเภทพงศาวดารและหนังสือประวัติศาสตร์เผยแพร่ออกมาจำนวนมาก เพื่อให้คนในชาติหันมาสามัคคีกัน โดยเน้นการต่อสู้เพื่อเอกราช การต่อต้านมหาอำนาจ และให้มีความรู้สึกร่วมกันเพื่อเอกราช เอกภาพของประเทศ¹

ตอนปลายสงครามญี่ปุ่นพยายามมอบเอกราชให้กับลาว ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้ามหาชีวิตที่ต้องการขอให้ฝรั่งเศสกลับมาปกครองลาวกับข้าราชการกลุ่มที่มีแนวคิดชาตินิยมนำโดยเจ้าเพ็ดชะราดที่ต้องการเป็นอิสระ เมื่อญี่ปุ่นแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ข้าราชการลาวได้ร่วมกันตั้งรัฐบาลลาวอิสระ และประกาศรวมลาวทั้งหมดเข้าด้วยกันทั้งหมด ทำให้หลวงพระบางรวมเข้ากับส่วนอื่นๆของลาวอีกครั้ง

แต่อย่างไรก็ตามการกลับมาของฝรั่งเศส ใน ค.ศ. 1946 การกลับมาของฝรั่งเศสครั้งนี้ฝรั่งเศสได้รับรองความเป็นเอกภาพของลาวโดยมีประมุขมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยเป็นสมาชิกของสหภาพฝรั่งเศส² รัฐบาลลาวอิสระภายใต้การนำของเจ้าเพ็ดชะราดต้องลี้ภัยไปยังประเทศไทย และสลายตัว ใน ค.ศ. 1949 แบ่งออกเป็น 2กลุ่ม คือ

-กลุ่มผู้นำฝ่ายขวา ของเจ้าสุวัณนะพума กลุ่มนี้มีคนเข้าร่วม ชาวมั่งตระกูลลี กลุ่มตระกูลจำปาสัก และสายราชวงศ์หลวงพระบาง ที่เข้าร่วมมือกับฝรั่งเศส และรัฐบาลราชอาณาจักรลาว

-แนวลาวฮักชาติ เป็นกลุ่มของเจ้าสุพานูง ที่แยกตัวออกจากขบวนการลาวอิสระละ มีเป้าหมายของกลุ่มคือต้องการต่อต้านฝรั่งเศส โดยร่วมมือกับเวียดนาม

¹กิตยุมม์ กิตติธรรสกุล. (2551). การสร้างสำนึกความเป็นชาติผ่านเพลงปฏิวัติลาว ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงปัจจุบัน. หน้า85-86.

²ปรียาภรณ์ กันทะลา. (2552). แนวคิดการสร้างชาติของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวระหว่าง ค.ศ. 1975 - 1986 : วิเคราะห์ผ่านหนังสือพิมพ์เสียงประชาชน. หน้า 46.

แนวลาวยักซาด เรียกตนเองว่า "กองทัพปลดปล่อยประชาชนลาว" หรือ แนวลาวยิสละ และพัฒนาเป็นพรรคประชาชนปฏิวัติลาวในปัจจุบัน กลุ่มนี้มีความสัมพันธ์กับกลุ่มคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนมีเป้าหมายเพื่อต้องการปลดปล่อยประเทศจากการปกครองของฝรั่งเศส

แนวลาวยักซาดร่วมมือกับเวียดนามห์ หรือขบวนการชาตินิยมของเวียดนามซึ่งนำโดยโฮจิมินห์ทำการต่อต้านฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน ทำให้ฝรั่งเศสเป็นฝ่ายปราชัยและต้องยอมถอนตัวจากอินโดจีนใน ค.ศ.1954 ตามสัญญาเจนีวา ในส่วนที่เกี่ยวกับลาวได้จัดให้มีการเลือกตั้ง โดยเปิดให้แนวลาวยักซาดลงสมัครเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้งที่ฝ่ายแนวลาวยักซาดได้รับคะแนนนิยมเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้มีอำนาจเดิมเกิดความหวาดกลัวหันกลับไปใช้กำลังบังคับให้ฝ่ายแนวลาวยักซาดหนีกลับเข้าไปเป็นกองกำลังติดอาวุธในชนบท

ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในการเมืองลาว โดยมีกลุ่มลาวฝ่ายขวาหรือรัฐบาลราชอาณาจักรที่ต้องการนำพาประเทศไปสู่ระบอบประชาธิปไตยแม้จะต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาซึ่งเข้ามาสนับสนุนรัฐบาลราชอาณาจักรแทนฝรั่งเศสก็ตาม รัฐบาลราชอาณาจักรมีฐานอำนาจอยู่ในเมืองใหญ่ตามแนวแม่น้ำโขง รวมทั้งหลวงพระบางด้วย ส่วนฝ่ายต่อต้านรัฐคือลาวฝ่ายซ้าย หรือกลุ่มแนวลาวยักซาด คือกลุ่มที่ไม่ต้องการให้ลาวตกอยู่ภายใต้อิทธิพลชาติตะวันตก แต่ร่วมมือกับคอมมิวนิสต์เวียดนาม และแนวร่วมกับชนกลุ่มน้อยและขยายอำนาจการปกครองในเขตป่าเขา รวมถึงตามตะเข็บชายแดนลาวเวียดนาม¹

ทำให้ลาวหลังจากเป็นเอกราชในปี ค.ศ.1954 เป็นช่วงที่มีความขัดแย้งภายในประเทศ จนบางครั้งกลายเป็นสงครามกลางเมือง แต่เนื่องจากหลวงพระบางเป็นที่ประทับของเจ้าชีวิต ทำให้หลวงพระบางเป็นพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มกันเป็นพิเศษ และเป็นพื้นที่ปลอดภัย ของผู้คนที่ต้องการหนีภัยสงคราม มีการประกอบพิธีตามประเพณีอย่างเป็นปกติ เหตุจากสงครามทำให้บรรดานักธุรกิจชาวต่างชาติ(จีน-เวียดนาม)ออกไปจากหลวงพระบาง²

สหรัฐฯ ได้สนับสนุนลาวฝ่ายขวาอย่างเต็มที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ในการช่วยเหลือของสหรัฐฯ กลับเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่นักการเมืองฝ่ายขวา และกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ข้างฝ่ายสหรัฐฯ เงินที่ควรนำไปพัฒนากลับเอามาแจกจ่ายให้แก่พรรคพวกของตน จึงทำให้บรรดานักการเมือง พ่อค้า ประชาชนที่อยู่ข้างสหรัฐฯ กลายเป็นกลุ่มคนที่มีความร่ำรวยผิดปกติ อีกทั้งยังเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ ภายในประเทศ เช่น สายการบินลาว บ่อน เป็นต้น เพราะความร่ำรวยของบรรดานักการเมืองฝ่ายขวา ในขณะที่ประชาชนเดือดร้อนจากภาวะสงคราม ได้รับความลำบาก

¹ปรียาภรณ์ กันทะลา. (2552). เล่มเดิม. หน้า 50.

²ศุภชัย สิงห์ยะนุศย์ (2551). เล่มเดิม. หน้า 63.

ยากเช็ญ และบาดเจ็บล้มตายเพราะสงครามเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ประชาชนส่วนใหญ่จึงหันไปเข้าร่วมกับลาวฝ่ายซ้าย¹

สงครามสิ้นสุดลงหลังจากสหรัฐถอนกำลังออกจากลาวทั้งหมด ทำให้ฝ่ายแนวลาวยึดภาคที่มีท่าทีที่จะชนะ ผู้นำฝ่ายขวาจึงต้องยอมประนีประนอมโดยการจัดตั้งรัฐบาลผสมเพื่อร่วมมือกันจัดการให้เกิดสันติภาพ โดยให้มีเมืองเวียงจันทน์ และหลวงพระบางเป็นเขตเป็นกลาง ของทั้งสองฝ่าย นักการเมืองฝ่ายขวาและชาวลาวที่หวาดกลัวคอมมิวนิสต์ได้มีการอพยพออกนอกประเทศจำนวนมาก โดยเฉพาะเมืองที่ติดกับแม่น้ำโขงได้มีชาวลาวหนีเข้ามาয়ังภาคอีสานของไทยเป็นจำนวนมาก²

ยุคปลดปล่อยประเทศ

ค.ศ. 1975 แนวลาวยึดภาคสามารถเข้ายึดเวียงจันทน์และหลวงพระบางได้³ โดยไม่มีการสู้รบ และประกาศเปลี่ยนชื่อประเทศ เป็น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ยกเลิกระบอบกษัตริย์ ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม สำหรับข้าราชการ ขุนนาง ราชินิกุล หากไม่หนีออกนอกประเทศ ก็ถูกส่งไปศึกษาอบรมทฤษฎีการเมืองระบอบสังคมนิยม ที่เรียกกันว่าสัมมนาเวียงไซ แต่พระมหากษัตริย์พระราชินีและเจ้าชายถูกขังอยู่ในถ้ำบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของลาว และเสียชีวิต⁴ สำหรับบางคนที่มีความสามารถและมีแนวคิดฝักใฝ่สังคมนิยมก็จะได้เข้ามาทำงานกับรัฐบาลในระบอบใหม่⁵

การเปลี่ยนเข้าสู่ระบอบการปกครองแบบใหม่สำหรับเมืองหลวงพระบาง รัฐบาลได้พยายามที่จะลบภาพอดีตของระบอบกษัตริย์ออกไป ด้วยการควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์ รวมถึง ศิลปะการแสดง ประเพณีหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์ และไม่สอดคล้องกับระบอบสังคมนิยม เช่น พระราชวัง ถูกใช้เป็นที่เก็บของใช้และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์ และจัดแสดงเป็น หอพิพิธภัณฑ์หลวงพระบาง

การเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้ชาวหลวงพระบางหลบหนีไปอยู่ต่างประเทศจำนวนมาก บรรดาขุนนาง ราชินิกุล โดยเฉพาะกลุ่มที่ทำงานในราชสำนัก หรือทำงานให้กับรัฐบาลราชอาณาจักร จนทำให้คนหลวงพระบางรุ่นเก่าเหลืออยู่ไม่มากนัก ททรัพย์สินถูกยึดเข้าสู่ส่วนกลาง ในขณะที่เดียวกันก็มีการอพยพของคนต่างพื้นที่จำนวนมาก ทั้งประชาชน และบรรดาข้าราชการในระบอบ

¹ปรียาภรณ์ กันทะลา. (2552). *เล่มเดิม*. หน้า 64-67.

²เล่มเดิม. หน้า 67.

³ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย; และคณะ. (2545). *เล่มเดิม*. หน้า 155.

⁴Joe cummings. (1998). *Laos Lonely Planet*. P 191.

⁵ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551). *เล่มเดิม*. หน้า 93

ใหม่ ต่างเผ่า ต่างวัฒนธรรม เข้ามาอยู่แทนที่ของคนรุ่นเก่า ด้วยเหตุนี้การเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของหลวงพระบางในขณะนั้นอย่างมาก¹

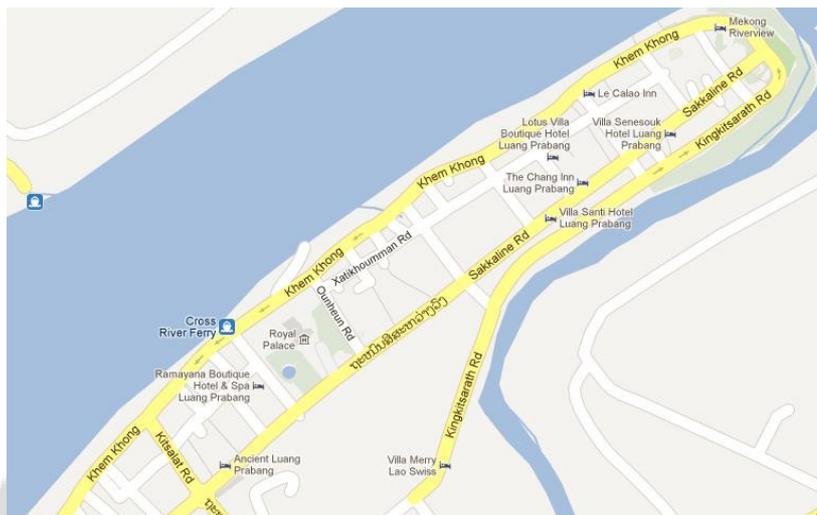
ช่วงสงครามเย็นกำลังจะยุติ ค.ศ. 1986 ลาวเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศ หันมาติดต่อกับชาติเสรีนิยม เปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจหันมาใช้ทุนนิยม ต้องการรับการลงทุนจากต่างประเทศ ที่เรียกว่าจินตนาการใหม่ สปป.ลาว เปิดประเทศให้แก่นักลงทุน และชาวต่างชาติ ให้สามารถเดินทางเข้าออกประเทศสะดวก ทำให้ผู้คนหลังไหลเข้ามา โดยเฉพาะเมืองหลวงพระบาง เพราะความเป็นเมืองที่มีเสน่ห์ หลวงพระบางจึงทำให้ผู้คนหลงใหลได้อย่างง่ายดาย และที่สำคัญหลวงพระบางยังเป็นเมืองที่ยังคงความเก่าแก่ ดั้งเดิมอยู่มาก โดยเฉพาะวิถีชีวิต และอุปนิสัยใจคอของชาวหลวงพระบาง ทำให้บรรยากาศของเมืองหลวงพระบางน่าอยู่ ดังนั้นจึงทำให้การท่องเที่ยวกลับมา นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมเยือนในฐานะเมืองท่องเที่ยวระดับโลกๆ และโดดเด่น แต่ร่ำรวยไปด้วยอารยธรรม

หลายปีหลังนโยบายจินตนาการใหม่ การท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมาก จนกลายเป็นรายได้อันดับต้นๆ ในระบบเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันฐานะของเมืองหลวงพระบางจึงถูกเปลี่ยนให้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวของ สปป.ลาว อย่างเป็นทางการ เมื่อ ค.ศ. 1998 นอกจากนั้นเมืองหลวงพระบางยังเป็นแบบอย่างของการพัฒนาการท่องเที่ยว กลายมาเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางนโยบายการท่องเที่ยว แขนงอื่นๆ ของ สปป.ลาว เช่น การฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อนำมาเป็นสินค้าของการท่องเที่ยว และการบุกเบิกเปลี่ยนทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของประเทศ ดูเหมือนว่า สิ่งต่างๆ ในเมืองหลวงพระบางจะถูกทำให้กลายเป็นสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยวไปเสียหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวหลวงพระบาง

¹ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551). เล่มเดิม. หน้า91-95.

สภาพทั่วไปของเมืองหลวงพระบาง

เมืองหลวงพระบางเป็นเมืองเอกของแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ทางภาคเหนือของประเทศ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงและแม่น้ำคาน ซึ่งไหลมาบรรจบกัน ปัจจุบันเป็นเมืองที่องค์กรยูเนสโกได้ยกย่องให้เป็นมรดกโลก และเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของ สปป.ลาว

ภาพประกอบ 1 แผนที่เมืองหลวงพระบางในปัจจุบัน

ที่มา: maps.google.co.th. (2012). แผนที่เมืองหลวงพระบาง. (Online).

มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ และประชากร ดังนี้

ด้านภูมิศาสตร์

-เมืองหลวงพระบางมีเนื้อที่ประมาณ 78.457 ตารางกิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมชุมชนเมืองหลวงพระบางและพื้นที่ชานเมืองทั้ง 2ฝั่งโขง เขตผังเมืองประกอบด้วยชุมชนเมืองเก่าหลวงพระบางและเขตรอบนอกรวมทั้งสิ้น 51หมู่บ้าน แบ่งออกเป็น พื้นที่อนุรักษ์ และเขตพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์ เมืองหลวงพระบางมีสภาพเป็นภูเขา ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม แม่น้ำ และพื้นที่บนบก¹

¹ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์; และคณะ. (2540). โครงการการศึกษาจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและองค์การการท่องเที่ยวแห่งชาติลาว. หน้า 78.

ประชากร

-เมืองหลวงพระบางมีประชากรในพื้นที่สำรวจเมื่อ ค.ศ. 1992 ทั้งหมด 63,133 คน¹ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวลาวลุ่ม เพราะมีประมาณ 50เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด นอกนั้นประกอบด้วย ชาวลื้อ ชาวจีน ชาวเวียดนาม และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ²

ลาวลุ่มคือ ชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ที่อาศัยในเมืองหลวงพระบางมาเป็นเวลานาน หรือคนเก่าแก่ของเมืองหลวงพระบาง มีอาชีพรับราชการ ค้าขายและเกษตรกรรม ในสมัยราชอาณาจักร มีการอาศัยอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในบริเวณเขตเมืองหลวงพระบาง

ชาวลื้อ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่รอบเขตเมืองหลวงพระบางตั้งแต่อดีตกาล เช่น ชาวบ้านผานม คนกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่มีบทบาทต่อราชธานีหลวงพระบางในฐานะช่างฝีมือในพระราชสำนัก เช่น ช่างทอผ้า ช่างเหล็ก นักดนตรี ช่างแกะสลัก เป็นต้น

ชาวเวียดนาม คนเวียดนามได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในเมืองหลวงพระบางจนมีจำนวนมาก รองลงมาจากลาวลุ่ม โดยเฉพาะในสมัยลาวยังเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส การอพยพของชาวเวียดนามมีทั้งก่อนและหลังยุคอาณานิคม โดยเริ่มจากการเข้ามาค้าขาย กรรมกร ส่วนการในช่วงยุคอาณานิคมชาวเวียดนามได้ถูกเกณฑ์มาเป็นเจ้าหน้าที่ ทำงานให้เจ้าอาณานิคม และการอพยพเข้ามาทำมาหากินจำนวนมาก จนกลายเป็นชาวหลวงพระบางที่มีเชื้อสายเวียดนาม ปัจจุบันชุมชนเวียดนามอยู่บริเวณบ้านพระบาทใต้ในเขตตัวเมืองหลวงพระบาง

ชาวจีน คนจีนในเมืองหลวงพระบางเริ่มเข้ามาในเมืองหลวงพระบางตั้งแต่ยุคที่หลวงพระบางยังเป็นเมืองท่าการค้า จนกระทั่งยุคอาณานิคม มีการเข้ามาค้าขายในหลวงพระบางอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่ง สิ้นสุดสมัยราชอาณาจักร พ่อค้าชาวจีนอพยพออกจากเมืองหลวงพระบาง ส่วนที่เหลืออยู่คือ ชาวจีนที่แต่งงานกับคนในพื้นที่ และชาวจีนที่เข้ามาตั้งรกรากในเมืองหลวงพระบาง มรดกที่ชาวจีนทิ้งไว้ให้ คือตลาดแจ็ก เป็นต้นและนอกจากนี้ยังมีชนชาติ และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น ฝรั่งเศส ไทดำ กะสั๊ก และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่อาศัย ในสังคมเมืองหลวงพระบาง³

¹ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์; และคณะ. (2540). *เล่มเดิม*. หน้า 17.

²ศุภชัย สิงห์ยะบุญชัย. (2551). *เล่มเดิม*. หน้า 69.

³แหล่งเดิม. หน้า79-80.

สถานที่สำคัญและกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง ได้แก่

หลวงพระบาง เป็นเมืองท่องเที่ยวซึ่งได้ชื่อว่ามีวัดมากที่สุดในเมืองหนึ่งของประเทศลาว เนื่องจากในอดีตเมืองหลวงพระบางเคยเป็นราชธานีเก่าของอาณาจักรล้านช้างอันรุ่งเรือง นอกจากนั้น ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ดังนี้

1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหลวงพระบาง(พระมหाराชาวังเก่า)

- ตั้งอยู่ ถนนสีสว่างวงศ์ ในเขตเมืองหลวงพระบาง เป็นพระราชวังเก่า มีการจัดแสดงโบราณวัตถุ ห้างต่างๆ ในพระราชสำนัก รวมถึงพระบาง และทองคำ นอกจากนั้นยังเป็นเอกลักษณ์ที่ตั้งโดดเด่นเป็นสง่าอยู่ใจกลางเมืองสร้างโดยฝรั่งเศสเป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกผสมตะวันตก เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นหนังสือท่องเที่ยว หรือบันทึกการเดินทางทั้งในเว็บไซต์ และแม้แต่คำบอกเล่าของนักท่องเที่ยว รวมถึงโปรแกรมทัวร์ของบริษัทท่องเที่ยวมักจะมีพิพิธภัณฑสถานอยู่ด้วยเสมอ อยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาล ห้ามมีการถ่ายรูปและมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

2. พระธาตุจอมพูนี่

- ตั้งอยู่บนเขาพูนี่ ตรงข้ามกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นวิหารเก่าแก่ที่ตั้งอยู่บนภูเขา มีพระธาตุพูนี่ และพระอุโบสถ สามารถชมวิวเมืองหลวงพระบางได้360องศา วัดพูนี่นี้มีความสำคัญและความศักดิ์สิทธิ์ต่อผู้คนและเมืองหลวงพระบางไม่น้อยไปกว่าสถานที่อื่นนักท่องเที่ยวนิยมขึ้นไปถ่ายรูปและชมทิวทัศน์ของเมืองหลวงพระบาง โดยเฉพาะในช่วงพระอาทิตย์ตกดิน จะมีกลุ่มนักท่องเที่ยวขึ้นมาชมเป็นจำนวนมาก ในเทศกาลงานบุญปีใหม่ของชาวหลวงพระบางมีการตักบาตรข้าวเหนียวกันบริเวณเชิงเขา รัฐบาลและวัดเป็นผู้จัดการดูแล มีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

3. วัดเชียงทอง

- ตั้งอยู่บริเวณเมืองเก่า ริมฝั่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำคาน วัดเชียงทองถูกสร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช หลังจากสร้างวัดนี้ไม่นานพระองค์ก็ทรงย้ายเมืองหลวงไปยังนครเวียงจันทน์ และวัดนี้ยังได้รับการอุปถัมภ์ดูแลจากเจ้ามหาชีวิตสว่างวงศ์และเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวัฒนา มีอุโบสถเก่าสถาปัตยกรรมแบบลาว เป็นอุโบสถขนาดเล็กแต่มีสัดส่วนงดงามลงตัว ได้รับการยกย่องว่าเป็นสถาปัตยกรรมแบบล้านช้าง-ล้านนา ที่สวยงามที่สุด ในบริเวณวัดยังมีอาคารที่ใช้เป็นที่เก็บราชรถเจ้ามหาชีวิต เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์ที่งดงามและ“พระม่าน” ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับ " พระบาง ในช่วงวันบุญขึ้นปีใหม่ของลาวจะมีการอัญเชิญ “พระม่าน” ลงมาเพื่อให้ประชาชนได้สรงน้ำและกราบไหว้ นักท่องเที่ยวนิยม วนเวียนเข้าไปดูและถ่ายรูปตลอดทั้งวัน ปัจจุบันวัดเชียงทองกลายเป็นสัญลักษณ์ของเมืองหลวงพระบาง วัดเป็นผู้จัดการดูแล มีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

ภาพประกอบ 2 ภาพวัดเชียงทอง เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ที่มา: thailine.com. (2012). *laos : luangprabang vat xiangtong*. (online).

ภาพประกอบ 3 แผนที่วัดสำคัญในเมืองหลวงพระบาง

ที่มา: louangprabang.net. (2012). *แผนที่ตำแหน่งวัดในเมืองหลวงพระบาง*. (Online)

4. วัดวิชุน

- ตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่าหลวงพระบาง บริเวณตลาดมืด สร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1503 ในสมัยพระเจ้าวิชุนราช รูปทรงของเจดีย์มีลักษณะคล้ายแดงโมฬาค้างทำให้ชาวเมืองหลวงพระบางเรียกว่า พระธาตุหมากโม เป็นทรงโอคว่ำ ยอดพระธาตุมีลักษณะคล้ายรัศมีแบบเปลวไฟของพระพุทธรูปแบบลังกาหรือสุโขทัย บริเวณมุขฐานชั้นกลางและชั้นบนมีเจดีย์ทิศทรงบัวตูมทั้งสี่มุม พระธาตุหมากโมนี้มีสีดำเก่าๆ แม้จะเคยผ่านการบูรณะปฏิสังขรณ์มาแล้วสองครั้ง ใน ค.ศ. 1859 รัชสมัยของเจ้ามหาชีวิตสังกริน (คำสุก) ซึ่งเป็นพระราชบิดาของเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์ อีก 19 ปีต่อมา ในค.ศ. 1914 ในรัชสมัยของเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์มีการปฏิสังขรณ์อีกครั้ง ซึ่งการบูรณะครั้งนี้พบโบราณวัตถุมากมาย เช่น เจดีย์ทองคำ พระพุทธรูปหล่อสำริด พระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปเงิน โดยเฉพาะพระพุทธรูปที่แกะสลักจากแก้วซึ่งคล้ายกับพระแก้วมรกต โบราณวัตถุเหล่านี้ได้นำถวายเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์ และเก็บรักษาไว้ในพระราชวังหลวงพระบางในปัจจุบัน เป็นหนึ่งในพระธาตุสำคัญที่ชาวลาวนับถือเช่นเดียวกับธาตุหลวง เวียงจันทน์ พระธาตุอิงฮัง สะหวันนะเขต และวัดพู จำปาสัก นักท่องเที่ยวนิยมไปถ้ำรูป วัดเป็นผู้จัดการดูแล มีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

5. วัดล่องคูน และ ถ้ำคูหาสักกะลิน

- เดิมเชื่อว่าเป็นวัดป่าต่อมาจึงมีการสร้างศาสนสถานถาวรขึ้น เป็นวัดที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับพระราชพิธีราชาภิเษกของเจ้ามหาชีวิต ซึ่งหลายพระองค์ทรงผนวชที่วัดล่องคูนก่อนขึ้นครองราชย์สมบัติ จนมาถึงรัชสมัยของเจ้ามหาชีวิตสององค์สุดท้ายและองค์มกุฎราชกุมาร หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในค.ศ. 1975 จึงได้ยกเลิกธรรมเนียมปฏิบัติที่ว่านี้ไป ด้านทิศตะวันออกของวัดมีบันไดทอดลงฝั่งแม่น้ำโขงตลอดทางยาวบันไดเห็นทิวทัศน์เมืองหลวงพระบางฝั่งในเมืองมุกกว้างตั้งแต่บริเวณปากแม่น้ำคานไหลมาบรรจบกับแม่น้ำโขง วัดเชียงทอง พระราชวังหลวงพระบางและพระธาตุจอมสืนนอกจากนั้นถัดจากบันไดทางลงไปยังริมฝั่งแม่น้ำโขงเล็กน้อยยังสามารถเดินไปตามทางเล็กๆ ที่ทอดลัดเลาะไป ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยอน ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เพิ่งได้รับการค้นพบใหม่

6. การตัดบาตรข้าวเหนียว

- การตัดบาตรข้าวเหนียว เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ได้รับความนิยมและนักท่องเที่ยวไม่ควรพลาดด้วยประการทั้งปวงเช่นเดียวกับการเที่ยววัดเชียงทองและการขึ้นยอดพูสี สำหรับการตัดบาตรข้าวเหนียวนั้น ถือเป็นงานสะท้อนวิถีชีวิตของชาวเมืองหลวงพระบางได้เป็นอย่างดี และได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของเมืองหลวงพระบางไปแล้ว

7. บ้านผานม (บ้านวัดตะนะท่า)

- ตั้งอยู่เขตชานเมืองหลวงพระบาง อยู่ห่างจากเมืองหลวงพระบางประมาณ 4 กิโลเมตร ทางทิศตะวันออก เป็นหมู่บ้านชาวไทลื้อที่อพยพมาจากเมืองสิบสองปันนา ผู้หญิงชาวไทลื้อชำนาญในการทอผ้า ในอดีตบ้านผานมเป็นแหล่งทอผ้าถวายเจ้ามหาชีวิตและราชสำนัก ในปัจจุบันบ้านผานมได้รับการยกระดับจากทางการให้เป็น “หมู่บ้านวัฒนธรรม” เนื่องจากผ้าทอมือจากบ้านผานมเป็นผ้าทอที่มีชื่อเสียงมาก จึงมีการรวมกลุ่มตั้งเป็นศูนย์หัตถกรรมแสดงสินค้า มีการสาธิตการทอผ้าด้วยกี่กระตุกแบบดั้งเดิมและยังมีผ้าทอรูปแบบต่างๆ เป็นสินค้าจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว เช่น ผ้าปูโต๊ะ, ผ้าคลุมเตียง, ผ้ารองแก้วรองจาน ฯลฯ

8. น้ำตกตาดกวางสี

-อยู่ห่างจากหลวงพระบาง 30 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ น้ำตกกวางสี เป็นน้ำตกหินปูน สูงราว 70 เมตรมีสองชั้น สภาพป่าร่มรื่นอุดมสมบูรณ์ มีสะพานและเส้นทางเดินชมรอบๆ น้ำตกและสามารถเลาะข้างน้ำตกไปชมน้ำตกชั้นบนสามารถเล่นน้ำบริเวณลำธารได้ นอกจากนี้ยังมีซ็อกของที่ระลึกที่ทางเข้า ซึ่งเป็นสินค้าพื้นเมืองที่ทำจากไม้ไผ่เป็นของใช้หลายชนิด และมีร้านอาหารตามสั่งให้บริการอยู่หลายร้าน น้ำตกกวางสีมีน้ำตลอดปีแต่ในฤดูร้อนน้ำจะน้อย ปัจจุบันเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวอย่างมาก แต่การเดินทางค่อนข้างลำบากเนื่องจากต้องเดินทางด้วยตนเองโดยการเหมารถรับจ้างในราคาประมาณ 100,000-150,000กีบ(400-600บาท) รัฐบาลเป็นผู้จัดการดูแลและมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

9. ถ้ำดิ่งหรือถ้ำปากอู

-ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง ตรงบริเวณปากแม่น้ำอู ห่างจากตัวเมืองหลวงพระบางประมาณ 25 กิโลเมตรถ้ำดิ่งเป็นถ้ำหินปูน มีลักษณะเป็นโพรงถ้ำตื้นๆ มีหินงอกหินย้อยเล็กน้อย เป็นถ้ำที่มีพระพุทธรูปจำนวนมากหลายขนาด ส่วนใหญ่จะเป็นพระยืน มีทั้งปางประทานพร และปางห้ามญาติ ความสำคัญของถ้ำดิ่งในสมัยโบราณเป็นที่สักการะบวงสรวงดวงวิญญาณ ผีฟ้า ผีแถน เทวดาผาดิ่ง มีเรือข้ามฟากให้บริการ คนละ 10,000 -20,000กีบ (40-80บาท) แขวงหลวงพระบาง ห้องการวัฒนธรรมและบริษัทท่องเที่ยว เป็นผู้จัดการดูแล

10. ตลาดมืด

- อยู่บนถนนสี่สะพานวง ตลาดมืดหรือตลาดกลางคืนถือเป็นแหล่งช้อปปิ้งแหล่งใหญ่ของนักท่องเที่ยวเนื่องจากจะมีพ่อค้าแม่ค้าชาวหลวงพระบางนำสินค้าของตนส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าหัตถกรรมมาวางจำหน่าย เช่น เสื้อยืดสกรีนภาษาลาว, เครื่องเงิน, ผ้าทอ, ผ้าห่ม, ปลอกหมอน, โคมไฟที่ทำจากกระดาษสา, เสื้อผ้าจากฝีมือของชาวบ้าน ฯลฯ

นอกจากนั้นยังมี วัดสำคัญๆ และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกมากมาย เช่น วัดแสนสุขาราม วัดหนอง วัดใหม่สี่สุวรรณพุม้า วัดธาตุดลวง บ้านหาดเหียน(บ้านตีเหล็ก) หลุมฝังศพ อองรี มูโอดี วัดถ้ำ บ้านล่องเลา(หมู่บ้านชาวเขา) สวนเจ้ามหาชีวิต บ้านปากอู(วัดปากอู) วัดจอมเพ็ด¹ เป็นต้น

การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ก่อน ค.ศ. 1986

การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางก่อน ระหว่าง ค.ศ. 1954 – ค.ศ. 1975

“เมื่อ ค.ศ. 1974 ข้าพเจ้าได้เข้าเฝ้ามกุฎราชกุมารของลาวในสมัยนั้น ณ พระตำหนักของพระองค์ที่หลวงพระบาง เมืองหลวงของประเทศลาว .....บนเครื่องบินตาโกต้ากลับสู่นครเวียงจันทน์ ข้าพเจ้านั่งข้างเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของรัฐบาลลาว จึงขอให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่นั่งช่วยอ่านสมุดบันทึกทั้งหมด และบอกข้าพเจ้าว่าบันทึกเรื่องราวอะไรบ้าง ด้วยเกรงว่าอาจกลายเป็นเรื่องที่คัดลอกมาจากตำราอาหารตะวันตก..... ช่วงเวลาที่สนทนานั้นกองกำลัง(คอมมิวนิสต์)ประเทศลาวเกิดขึ้นแล้วที่เมืองหลวงทั้งสองแห่ง และผู้แทนในรัฐบาลผสมต่างแทรกแซงเพื่อเข้ายึดครองประเทศลาว หลังจากนั้นไม่นาน ไซ่ง่อนก็ตกเป็นของคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม และพญญเปญญก็ตกเป็นของเขมรแดงในกัมพูชา.... เมื่อข้าพเจ้าหมดภาระหน้าที่ในประเทศลาวในฤดูแล้ง ค.ศ. 1975 ก็รู้แน่แล้วว่า อำนาจแท้จริงได้เปลี่ยนมาอยู่ในมือของกองกำลังปะเทดลาว รวมถึงเวียดนามเหนือเป็นผู้สนับสนุน แม้โฉมหน้ายังคงเป็นรัฐบาลผสมและเจ้ามหาชีวิตยังคงครองราชย์บัลลังก์ ข้าพเจ้าก็บอกรยาอาจะเป็นอาคันตุกะชาวตะวันตกกลุ่มสุดท้ายที่ทรงรับรองให้ร่วมรับประทานอาหารกลางวัน ณ พระราชวังหลวงพระบาง”

อแลน เดวิสสัน อดีตเอกอัครราชทูตสหราชอาณาจักรประจำประเทศลาว ระหว่าง ค.ศ. 1973-1975 ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง ตำรับอาหารพระราชวังหลวงพระบางของเพียสิง จะเริญ² ในฐานะผู้รวบรวมสูตรอาหารของ เพียสิง จะเริญ เพื่อเผยแพร่ ซึ่งเป็นการบรรยายให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในหลวงพระบางจากมุมมองของชาวต่างชาติ

ช่วงเวลาหลังการได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ค.ศ. 1954 และ ก่อน ค.ศ. 1975 เมืองหลวงพระบางเป็นดินแดนในความครอบครองของฝ่ายราชอาณาจักรมีฐานะเป็นเมืองหลวง ที่มีพระมหากษัตริย์อาศัยอยู่ ส่วนเวียงจันทน์เป็นเมืองหลวงที่ทำกรรัฐบาล ลาวในยุคราชอาณาจักร ความสัมพันธ์ที่ดีกับไทย กัมพูชา เวียดนามใต้ สหรัฐอเมริกา และชาติเสรีนิยมทั้งหลาย เมืองหลวงพระบางในขณะนั้นเป็นเมืองที่ไม่ค่อยมีผู้คนอาศัยกันเฉพาะในเขตเมืองชั้นใน ถนนลาดยางในตัวเมืองมีเพียงถนนสี่สะพานหวง และเส้นทางระหว่างเขตเมืองหลวงพระบางไปยังเขตอื่นๆ ค่อนข้างรกร้าง เต็ม

¹ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์ ; และคณะ. (2540. เล่มเดิม. หน้า 141-175.

²เพียสิง จะเริญลิน . (2553). ตำรับอาหารพระราชวังหลวงพระบาง. แปลโดย จินดา จำเริญ. หน้า 17-

ไปด้วยป่าไม้และน้ำถั่ว ซึ่งแตกต่างจากช่วงยุคหลังจินตนาการใหม่ ที่พื้นที่รอบนอกเขตเมืองได้เริ่มมีชุมชนเข้ามาบ้างแล้ว¹

ส.ศิริรักษ์ได้พูดถึงประสบการณ์ในการเดินทางไปเยือนลาวและหลวงพระบางช่วงที่ลาวยังเป็นราชอาณาจักรอยู่ ว่า

“ข้าพเจ้าไปเมืองลาวครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2509 (ค.ศ. 1966) .... ตอนนั้น อเมริกันยังมีอิทธิพลอยู่เหนือลาวอย่างเต็มที่ ไทยก็มีอิทธิพลทางเลวร้ายอยู่มีใช้น้อย เรามาทำบัตรผ่านแดนภายในขึ้นไปจนหลวงพระบาง...ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าได้รับเชิญโดยตรงจากรัฐบาลลาว เมื่อ พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969)... ไปคราวนี้ไปไม่ถึงหลวงพระบาง... ครั้งที่สามข้าพเจ้าได้นำสยามสมาคมไปจนถึงหลวงพระบาง ตอนนั้นพอดีไทยปิดพรมแดนชั่วคราว น้ำมันลาวขาดแคลนพวกเราถูกตักกันมาก และลูกเจ้าสุวรรณภูมา ที่เป็นผู้จัดการสายการบินลาว เกือบไม่เอาเราไปส่งถึงหลวงพระบางเสียแล้ว ..... เราได้เข้าไปไหว้พระบางในพระราชวังด้วย โดยเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ ประพันธ์ลายพระหัตถ์ ถึงเลขาธิการของเจ้ามหาชีวิต ให้ข้าพเจ้าถือไปเฝ้า จึงได้เข้าพระราชวังเป็นกรณีพิเศษ นอกจากนี้ข้าพเจ้ายังได้ไปเที่ยวเวียงจันทน์ สุวรรณเขต กับเขตอื่นๆ ของลาว โดยเฉพาะเชียงคำ ตรงข้ามกับเลย และได้ไปดูวัดพู ถึงกับวางแผนพาพวกสยามสมาคมไปเที่ยวจนตกลงกับเจ้าบุญอุ้ม ณ จำปาสัก ไว้เรียบร้อย ก็พอดีเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองทางลาว รายการนี้จึงยกเลิกไป...”²

ส่วนงานของอาจารย์ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ ได้มีการกล่าวถึงบทสัมภาษณ์ของผู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเมืองหลวงพระบางในช่วงท้ายของสมัยราชอาณาจักร (1974-1975) ไว้ว่า

“หลวงพระบางได้ถูกนำเสนอให้เป็นเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมต่อนานาชาติ รัฐบาลได้ชูภาพลักษณ์ของหลวงพระบางว่า เป็นดินแดนพำนักของกษัตริย์ที่สืบเนื่องยาวนานที่สุดเมืองหนึ่งของโลก มีทัศนียภาพที่สวยงาม ด้วยเอกลักษณ์ของพื้นที่ธรรมชาติที่รองรับความมั่งคั่งของประเพณี พิธีกรรม ศิลปกรรม โดยเฉพาะวัดวาอารามที่สง่างามสืบเนื่องมาวก่กึ่งศตวรรษ ประการสำคัญ ผู้คนหลวงพระบางยังคงดำรงรักษาประเพณี วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับพุทธศาสนาเนื้กไว้ในชีวิตประจำวัน”³

ถึงแม้ว่าข้อมูลการท่องเที่ยวของหลวงพระบางใน ระหว่างช่วง ค.ศ. 1954 จนถึงค.ศ. 1975 นั้นมีข้อมูลให้ศึกษาค่อนข้างน้อยมาก แต่ทั้งงานของ ส.ศิริรักษ์ และ อาจารย์ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ ก็ได้แสดงให้เห็นว่ามีชาวต่างชาติเดินทางไปมาในแขวงต่างๆ ของ ลาว โดยเฉพาะหลวงพระบาง ที่มีโรงแรมสำหรับชาวต่างชาติ จากข้อความ ใน งานของ ส. ศิริรักษ์ ที่ว่า “เรามาทำบัตรผ่านแดนภายในขึ้นไปจนหลวงพระบาง...” และ “เมื่อข้าพเจ้าไป 2คราวก่อน เคยพักโรงแรมภูสีกลางใจเมือง เดินดูอะไร

¹ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2551). เล่มเดิม. หน้า 109.

²ส.ศิริรักษ์. (2524). เขียมเขียน ๓ ประเทศสังคมนิยมอินโดจีน. หน้า 23- 30.

³ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์.(2551). เล่มเดิม . หน้า 109.

ได้ง่าย¹” หรือ “นอกจากนี้ข้าพเจ้ายังได้ไปเที่ยวเวียงจันทน์ สุวรรณเขต กับเขตอื่นๆของลาว โดยเฉพาะ เชียงคำ ตรงข้ามกับเลย และได้ไปคูวัดพู” ซึ่งข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าในขณะนั้นน่าจะมีชาวต่างชาติ เดินทางไปยังแขวงต่างๆ ของลาว ด้วยลักษณะการท่องเที่ยว หรือพักผ่อนหย่อนใจอยู่บ้าง หรือแม้แต่ งานของภัทรพงศ์ คงจิตร ก็ยังได้กล่าวไว้ว่า

“ ก่อนหน้าการปฏิวัติใน ค.ศ. 1975 มีนักท่องเที่ยวจากต่างชาติอยู่บ้างเมื่อหลวงพระบางยังมีเจ้าชีวิตเป็นผู้ปกครอง แต่ประวัติศาสตร์ของการท่องเที่ยวในยุคนั้นค่อนข้างเลือนลาง ดูเหมือนผู้คนจะทำได้แต่ เรื่องความขัดแย้งทางการเมืองที่เริ่มเพิ่มระดับความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นสงครามกลางเมือง”² เป็นต้น

การท่องเที่ยวหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ. 1975 – ค.ศ. 1986

ค.ศ. 1975 – ค.ศ. 1989 เป็นระยะเวลากว่า 10 ปี ที่ คณะปฏิวัติลาว (รัฐบาลลาว) มีนโยบายปิดประเทศ การปกครองด้วยทหารประเทศลาวทำให้ชาวลาวถูกตีกรอบด้วยข้อห้ามมากมาย เช่น ผู้ชายการต้องตัดผมสั้นห้ามนุ่งกางเกงยีน ผู้หญิงต้องนุ่งผ้าถุง(ผ้าซิ่น) และห้ามประชาชนสวมแว่นตากันแดด ด้านข้อมูลข่าวสารถูกปิดกั้น หากมีผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกกล่าวหาว่าเป็น “พวกปฏิภากร”³ ทั้งนี้ ดังนั้นการรับรู้เรื่องราวของ สปป.ลาว มีเพียงแค่การรายงานของทางการลาวเท่านั้น และก็ เช่นเดียวกันกับที่ชาวลาวมีข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารจากต่างชาติเช่นกัน⁴ ข้อจำกัดนี้ยังรวมไปถึง การเดินทางเข้าออก การติดต่อธุรกิจ หรือการเข้ามาลงทุนอีกด้วยเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า การเดินทาง ในสมัยนี้ค่อนข้างที่จะมีอุปสรรคมากกว่าช่วงที่ลาวยังอยู่ในสมัยราชอาณาจักร เพราะความเข้มงวด ของระบอบการปกครอง รวมถึงความหวาดระแวงของรัฐบาลที่มีต่อชาวต่างชาติ

ส.ศิริรักษ์ ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลหนึ่งที่มีโอกาสเดินทางไปเมืองหลวงพระบางใน 2 ช่วงเวลาที่แตกต่างกันมาก ช่วงสมัยเมืองหลวงพระบางยังเป็นราชอาณาจักรนั้น ส.ศิริรักษ์มีโอกาสได้เดินทางไปเยือน 2 ครั้งคือระหว่าง ค.ศ. 1966 และ ค.ศ. 1969 ส่วนสมัยที่ลาวเปลี่ยนระบอบการปกครองแล้ว นั้น ส.ศิริรักษ์มีโอกาสไปเยือนหลวงพระบางเพียงครั้งเดียว ใน ค.ศ. 1980 จึงทำให้เราเห็นความแตกต่างกันของทั้ง 2 ยุคของเมืองหลวงพระบาง และการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบาง ดังนี้

“เมื่อสมัยก่อน การไปหลวงพระบาง ต้องขออนุญาต ทำหนังสือเดินทางภายใน ยิ่งสมัยนี้ยิ่ง ยาก นี่หากเขาอำนวยความสะดวกให้เป็นพิเศษ และธรรมเนียมประเทศสังคมนิยมเหมือนกันหมดทุก

¹ ส.ศิริรักษ์. (2524). เล่มเดิม. หน้า 55.

² ภัทรพงศ์ คงจิตร. (2543). พื้นที่และความหมายของการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง. หน้า 25

³ บุคคลที่มีพฤติกรรมและแนวคิดที่แปลกแยกกับพรรคคอมมิวนิสต์มักจะถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกขายชาติหรือ เป็นกลุ่มสมุนของสหรัฐ หรือ “พวกคนปดี่”

⁴ ดวงจันทร์ อาภาวัชรุทธิ์ เจริญเมือง. (2546). เล่มเดิม. หน้า 27.

ประเทศที่ข้าพเจ้าเคยไปมา คือ ต้องมีล่ามหรือพนักงานจากส่วนกลางไปกับเราด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน พอไปถึงจุดหมายปลายทาง ก็จะมีพนักงานด้านท้องถิ่นคอยต้อนรับเป็นต่างหาก อยากรทำอะไร ดูอะไร พบใคร บอกไปแต่ส่วนกลาง แต่พอไปถึง ต้องไปปรึกษาหารือกับส่วนท้องถิ่นอีกก่อน เพราะเขามีความเป็นอิสระ เป็นหน่วยๆ ออกไป พอสมควร รวดราและความปลอดภัยต่างๆ เขารับผิดชอบ และจะสัมภาษณ์ใครก็ต้องเขียนคำถามไปล่วงหน้าตามธรรมเนียม.. เมื่อเดินทางมาถึงหลวงพระบาง สนามบินยังเล็กกระจิดริดเหมือนเดิม เขาพาขึ้นรถเข้าเมือง ไปพักที่โรงแรมมิตรภาพ ซึ่งอยู่บนดอยนอกเมืองไป ....เราอยากดูงานศิลปะหัตถกรรม ก็อยากดูระบบสหกรณ์ เขาจัดให้เราได้ไปดูทุกอย่างสมใจ แต่ต้องไกลเกลี้ยลงบ้าง เช่นนอกเมืองไกลๆ ออกไปไม่ได้ เขาว่าถนนไม่ดี คราวก่อนพวกเรานั่งเรือไปจนปากอู๋ สุดอู๋ของเขตรัฐบาล เพื่อดูถ้า ไปไหว้พระ แต่คราวนี้เขาไม่จัดให้ลงเรือเลย คินหนึ่งสัญญาว่าจะพาไปปราตริสโมสร ก็เลื่อนไปเรื่อยๆ จนคืนสุดท้ายมาบอกว่าในคืนกลับเลิกไปแล้ว รถก็เสียหรือไม่มี ... ฝ่ายท้องถิ่นเห็นว่า รอบๆ หลวงพระบางไม่ค่อยปลอดภัยนัก ไม่ว่าจะพาเราไปไหน จะต้องมีการระดมปืนไปด้วยตลอดเวลา รอบๆ โรงแรมที่เราพักก็เป็นที่ตั้งกองทหาร ..... โรงแรมที่พักนี้ เดิมดูเหมือนชื่อ โรงแรมราชา มีถึง 48ห้อง สมัยก่อนพวกทูตานุทูตขึ้นไปพักที่นี่ เวลาถึงงานพระราชพิธี และเตรียมขยายเต็มที่เพื่องานบรมราชาภิเษก หากเลิกล้มไป บัดนี้มีแต่พวกเรา 5คน พักอยู่ 5ห้อง ล้วนเป็นห้องคู่ทั้งสิ้น แต่ละห้องมีเครื่องปรับอากาศ มีน้ำร้อน น้ำเย็น แต่สภาพห้องชำรุดทรุดโทรม น้ำก็ไม่อุ่นจะร้อน แต่แอร์เย็นดี มีสระว่ายน้ำใหญ่ แต่ไม่มีน้ำ มีห้องประชุมใหญ่ แต่ไม่มีคน อาหารการกินก็เป็นแบบฝรั่งเศษเก่า... ข้าพเจ้าเคยชอบหลวงพระบาง ว่าเป็นเมืองงาม ดั่งเชียงใหม่สมัยก่อน มีวัดวาอารามเต็มไปหมด และมีปราสาทราชวังอย่างคุ่มเจ้านายฝ่ายเหนือของเรา และมีช่างฝีมือที่รักษาศิลปะหัตถกรรมอย่างเก่าไว้ได้ ดูๆ แล้ว เห็นวัดเท่านั้นที่ยังคงสภาพอยู่ได้ จะยืนยงไปได้นานแค่ไหนก็ไม่ทราบได้ วังกลายเป็นพิพิธภัณฑสถาน ศิลปะหัตถกรรมแทบไม่เหลือแล้ว... ให้เขาพาไปดูหมู่บ้านที่บ้านผานมนอกเมืองออกไปหน่อยซึ่งเคยเป็นหมู่บ้านทอผ้าขึ้น ทอผ้าไหมกันหนาตา ก็หาของแทบไม่ได้ แกรมต้นไม้ก็ถูกโค่นล้มลงอย่างระระระขนาด ให้เขาพาไปดูหมู่บ้านที่ปั้นเครื่องดินเผา ณ บ้านพันหลวงนอกเมืองออกไปอีกเหมือนกัน นั่นก็มีอาคารทรงกับทวด ดูบ้านผานมนั่นเอง.... แต่ยังไม่ไกลกับเชียงใหม่ของเรา หากนำยินดีตรงที่ไม่มีนายทุนเข้ามาอุ่นวย ไม่มีญี่ปุ่นเข้ามาหนุนกิจการ”¹

จากงานของ ส.ศิริรักษ์ แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางในสมัยปลดปล่อยประเทศ หยุดชะงัก ซึ่งดูจาก โรงแรมที่แทบจะไม่มีผู้คน การเดินทางไปไหนมาไหนต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยดูแลอย่างใกล้ชิด นอกจากนั้นชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามานั้น จะเป็นแขกของรัฐบาล ที่มาจากประเทศสังคมนิยม หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ในงานของภัทรพงศ์ ก็ได้บอกเอาไว้ว่า

¹ส.ศิริรักษ์. (2524). เล่มเดิม. หน้า48 – 78.

“ภายหลังการปลดปล่อย มีการจัดตั้งแผนกพิธีการท่งเที่ยวของแขวงขึ้นตรงต่อกระทรวงธรรมการ ทำหน้าที่รับแขกบ้านแขกเมืองจากโลกสังคมนิยมที่มาดูงานหรือมาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาต่าง ๆ... ลุงสิงห์คำ สิริวัฒนา มัคคุเทศก์ใหญ่ของเมืองหลวงพระบางให้ข้อมูลว่าในช่วงเวลานั้นไม่มีนักท่องเที่ยวจริงๆ ในความหมายของการเดินทางเพื่อพักผ่อน และในช่วงเวลาดังกล่าวเมื่อลุงสิงห์คำเดินทางไปไหนต้องมีตำรวจคอยติดตามควบคุมอยู่ด้วยเสมอ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยังไม่มีภาพความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เด่นชัด ส่วนมากแล้วก็คือสถานที่สำคัญทางศาสนาตามความรับรู้ดั้งเดิมนั่นเอง”¹

ดังนั้นจึงพอที่จะสรุปได้ว่า ภายหลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ค.ศ. 1975 สงครามสิ้นสุดลง สปป.ลาว ยังต้องเผชิญกับการสูญเสีย ความเสียหาย โดยเฉพาะประชาชนลาวต่างก็ได้รับความเสียหายจากสงคราม สูญเสียทรัพย์สิน ที่ทำมาหากิน ไปเป็นจำนวนมาก จากการทิ้งระเบิดของสหรัฐฯ รวมถึงสถานการณ์ภายในของ สปป.ลาว ยังไม่นิ่งเท่าที่ควร ทำให้บางพื้นที่ยังมีความตึงเครียดจึงทำให้รัฐบาลต้องส่งทหารไปดูแลความปลอดภัย เช่นในเมืองหลวงพระบาง เพราะความไม่ปลอดภัย และระบอบการปกครองที่เปลี่ยนไป รวมถึงความตึงเครียดในสถานการณ์ของสงครามเย็น ทำให้สถานการณ์ ระหว่าง ประเทศไทยที่เป็นเสรีนิยม กับ สปป.ลาว ที่เป็นสังคมนิยม ต้องระงับความสัมพันธ์กัน เป็นเหตุให้การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางหยุดนิ่งไป และนักท่องเที่ยวจากประเทศเสรีนิยมก็ไม่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้าออก สปป.ลาว ได้ในขณะนั้น นอกจากนั้นรัฐบาลใหม่ยังมีความต้องการที่จะลดบทบาทของเมืองหลวงพระบางลง ทำให้เมืองที่มีความสำคัญต่อการเมืองการปกครองของลาว ถูกลดบทบาทให้เป็นเพียงเมืองทั่วไปเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการท่องเที่ยวในช่วงนี้จะไม่ปรากฏเท่าไรนัก แต่เมืองหลวงพระบางก็ยังมีชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาอยู่เรื่อยๆ และถูกใช้เป็นที่รองรับชาวต่างชาติ ที่เป็นแขกบ้านแขกเมืองของรัฐบาลโดยเฉพาะแขกจากโลกสังคมนิยม ที่เดินทางเข้าตามคำเชิญเชิญของรัฐบาล

จนกระทั่งในช่วงปลายทศวรรษ 1980 การท่องเที่ยวแห่งชาติของลาวได้ก่อตั้งขึ้นในเวียงจันทน์ โดยการดำเนินงานของรัฐบาล และจากผลของการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจครั้งสำคัญของประเทศ การท่องเที่ยวกลายเป็นนโยบายที่สำคัญลำดับต้นๆ ของ ประเทศ เพราะการท่องเที่ยวทำรายได้ให้ประเทศอย่างมากมาย และ ในฐานะเมืองที่นักท่องเที่ยวต่างชาติชื่นชอบและหลงใหลในความเป็นธรรมชาติ และบรรยากาศสภาพแวดล้อม ทำให้เมืองหลวงพระบางกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง ในฐานะเมืองท่องเที่ยวสำคัญของ สปป.ลาว

¹ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). เล่มเดิม. หน้า 25.

บทที่ 3

การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ ค.ศ.1986 ถึง ปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทำให้การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางถูกเว้นวรรคไป ด้วยหลายเหตุผล เช่น ความเคร่งครัดของระบอบการปกครอง สถานการณ์ภายในประเทศยังไม่ค่อยสู้ดีนัก และการตัดสัมพันธ์กับประเทศโลกเสรีนิยม เป็นต้น เหตุนี้ทำให้การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางจึงแทบจะไม่มี ความเคลื่อนไหว จะมีบ้างก็เป็นการเดินทางในลักษณะของการเข้ามาศึกษาตามคำเชิญของรัฐบาล ซึ่ง ล้วนเป็นกลุ่มประเทศสังคมนิยม หรือชาวต่างชาติที่ถูกเชิญโดยรัฐ เช่น ส. ศิวรักษ์ ส่งผลให้โรงแรมทันสมัย ที่เคยมีชาวต่างชาติเข้ามาพัก กลายเป็นโรงแรมร้างผู้คน แทบจะไม่มีแขก หรือ ตลอดช่วงการเดินทางนั้น จะต้องมีคนถือปืนติดตัวไปโดยตลอด สถานที่ที่เคยเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ฝาล้อมม บ้านช่างทอง ช่างเงิน หรือแม้แต่พระราชวัง ก็มีสภาพที่เปลี่ยนไป

เมื่อรัฐบาลลาวได้ปฏิรูประบอบเศรษฐกิจโดยอิงกับระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม หรือที่เรียกว่า “จินตนาการใหม่” รวมถึงการลดความตึงเครียดของสงครามเย็น ก่อนจะสิ้นสุดลงในค.ศ.1990 ส่งผลให้ รัฐบาลต้องกลับมาทบทวนความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ที่มีระบอบปกครองที่ต่างกัน โดยเฉพาะประเทศ เพื่อนบ้าน เช่น ประเทศไทย ผลที่ตามมาคือการเปิดประเทศตอบรับความร่วมมือต่างๆ กับประเทศอื่น เช่น ไทย ใต้หวัน สิงคโปร์ การเปิดประเทศอีกครั้งทำให้เริ่มมีนักท่องเที่ยวกลับมาจนนำมาสู่แผนการวาง นโยบายของรัฐบาล ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนำพาเศรษฐกิจของประเทศ และเปิดโอกาสให้นัก ลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในลาว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร การคมนาคม มากมาย โดยเฉพาะเมืองหลวงพระบาง และนับจากวันที่รัฐบาลมีนโยบายเปิดประเทศมาจนถึงวันนี้ เมือง หลวงพระบางมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากการถูกพัฒนาให้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยว เช่น การ พัฒนาระบบคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น จนในปัจจุบันเมืองหลวงพระบาง ได้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งแรกของประเทศซึ่งเป็นไป ตามความต้องการของรัฐบาล

ดังนั้นในบทนี้เป็นการทำความเข้าใจกับการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางตั้งแต่ ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เมืองหลวงพระบางถูกพัฒนาให้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ การ

จัดการกับการขยายตัวของการท่องเที่ยว และธุรกิจการท่องเที่ยวเที่ยวกำลังเติบโตเช่นไร โดยทำการศึกษา โดยมองผ่านนโยบายของภาครัฐ ความร่วมมือกับต่างชาติ เมืองมรดกโลก การลงทุนของภาคเอกชน รวมทั้งทัศนคติของนักท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง และชาวหลวงพระบาง เป็นต้น

เนื่องจากในยุคแรกที่มีการเปิดประเทศ เมืองหลวงพระบางยังคงเป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวเบาบาง การเดินทางมาเมืองหลวงพระบางในสมัยก่อนนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากลำบากมาก ถึงแม้ว่าจะมีเครื่องบินแล้วก็ตาม เพราะ สภาพลาวยังเป็นประเทศที่ยังไม่มีระบบคมนาคมที่สะดวกสบาย ในการเดินทางมายังเมืองหลวงพระบางนั้นมีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วนั้น ทางบกอันตรายที่สุด เพราะมีการดักทำร้ายรถของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะบนถนนสายหลักอย่างถนนหมายเลข 13 ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรีได้บันทึกถึงคำบอกเล่าเกี่ยวกับสภาพการเดินทางบนถนนหมายเลข 13 ใน ค.ศ. 2003 ว่า “แต่ก่อนถนนสายนี้เปลี่ยวนักหนา ใจร้ายชุกชุมยิ่งกว่ามดแดงในรัง สองสามปีที่ผ่านมาบนถนนสายนี้แหละ ที่มีใจมันปิดล้อมยิงรถบัสโดยสาร ที่บรรทุกลูกหลานคนใหญ่คนโตในลาว”¹

ทำให้การเดินทางมายังเมืองหลวงพระบางจึงเป็นเส้นทางที่ทำทายนักท่องเที่ยวยิ่งนักโดยเฉพาะทางบก เพราะนอกจากใจผู้ร้ายแล้วนั้น ถนนสายนี้ยังมีสภาพเป็นดินหน้าแล้งมีฝุ่นคลุ้ง หน้าฝนลื่นจนไม่สามารถสัญจรได้ แต่อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวก็ยังมีเส้นทางอื่นที่ใช้เป็นทางเชื่อมต่อระหว่างหลวงพระบางกับโลกภายนอกได้เสมอ สำหรับปัจจุบันการเดินทางมายังหลวงพระบางสามารถเดินทางได้อย่างสะดวกสบายเพราะนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาหลวงพระบางโดยไม่ต้องแวะเวียนงั้นในเที่ยวบินระหว่างประเทศ หรือการปรับปรุงถนนหมายเลข 13 ทำให้สามารถสัญจรได้ตลอดทั้งปี ด้วยเหตุนี้ทำให้เมืองหลวงพระบางเป็นเมืองท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากขึ้นโดยที่ใครๆ ก็สามารถมาเที่ยวเมืองหลวงพระบางได้ เพียงแค่มี่ วีซ่า และหนังสือเดินทาง

เมื่อการท่องเที่ยวเริ่มมีการเติบโต การลงทุนก็ตามมา โดยเฉพาะการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว ส่วนของภาครัฐนั้นได้มีการผ่อนปรนการลงทุนให้แก่นักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาทำธุรกิจในประเทศ แต่มีข้อจำกัดว่าต้องเป็นการร่วมทุนกับรัฐบาลในลักษณะ รัฐวิสาหกิจ สำหรับธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

¹ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี. (2549). เล่มเดิม. หน้า148.

เจ้าแรกนั้นคือ บริษัท Deithem Travel Luang Prabang Travel & Tour และ Inter Tourism ซึ่งเป็นบริษัทการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางและสปป.ลาว เป็นบริษัทแรกๆ ในช่วง ค.ศ. 1989 โดยเป็นการร่วมหุ้นกับรัฐบาลลาว¹ การเปิดประตูยอมรับนักท่องเที่ยวและการลงทุนจากต่างชาติของรัฐบาลนั้นได้ส่งผลให้ปัจจุบันเมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยบริษัทท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ร้านแลกเปลี่ยนเงินทั้งของชาวต่างชาติและชาวลาวเอง ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า เพราะรัฐบาลลาวได้เล็งเห็นความสำคัญของการลงทุนจากต่างชาติ และมองว่าการเปิดโอกาสให้นักลงทุนที่จะเข้ามาทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่จะทำให้ทั้ง สปป.ลาวและนักลงทุนได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่การปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคแก่การลงทุนและการท่องเที่ยวในอนาคต

การส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวนั้นเท่าเทียมกันว่าเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนให้มีอาชีพและรายได้มั่นคง รวมถึงเป็นการสร้างรายได้ให้ประเทศอีกทางหนึ่งเช่นกัน

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเมืองหลวงพระบางอย่างมาก เพราะการท่องเที่ยวได้กลายเป็นวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และการท่องเที่ยวยังเป็นเศรษฐกิจที่สำคัญของเมืองหลวงพระบาง ชาวหลวงพระบางส่วนใหญ่หันหน้าเข้าหาการท่องเที่ยวอย่างเต็มตัว เช่น การขายบ้านให้นักลงทุนเพื่อทำโรงแรมบ้านพัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ การทิ้งไร่นามาขายของ ชั้บรถรับจ้าง หรือทำธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ถ้าเป็นคนรุ่นใหม่ก็จะผลักดันตนเองให้เป็นตัวเลือกของบรรดาบริษัทท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร ด้วยการหันมาเรียนภาษาที่สองกันมากขึ้น เป็นต้น

¹ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). เล่มเดิม. หน้า 26-27.

ปัจจัยจากภาครัฐ

ในช่วงแรกภายหลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองลาวยังคงต้องอาศัยการช่วยเหลือด้านการเงินจากต่างชาติ ข้าราชการ ผู้มีการศึกษา ชนชั้นสูง และชนชั้นกลางบางกลุ่มอพยพออกนอกประเทศ ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งในครั้งนั้นทำให้ลาวต้องสูญเสียประชากรไปจำนวนมากซึ่งเป็นบุคคลที่มีการศึกษา

ดังนั้นทำให้ลาวเหลือเพียงกลุ่มประชาชนที่มีความยากจนที่ไม่รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กลุ่มคนที่อยู่ข้างเดียวกับคณะปฏิวัติ และคนที่เห็นต่างแต่ไม่สามารถหนีออกนอกประเทศได้ หรือไม่ยอมหนี ในการบริหารงานของระบอบการปกครองใหม่เป็นไปอย่างทุลักทุเล และระบบการบริหารงานของรัฐบาลไม่ต่างจากระบบเก่าที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจที่ล้าหลังประกอบกับความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานของสมาชิกพรรคทำให้ระบบราชการของลาวอ่อนแอและไม่มีประสิทธิภาพ

รัฐบาลลาวขาดแคลนบุคลากรและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่มีอำนาจไม่เข้าใจในหลักการบริหารงาน เนื่องจากบรรดากลุ่มแกนนำของพรรคส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญเรื่องการรบมากกว่าการบริหารงาน ด้วยเหตุนี้ทำให้การจัดการที่ได้ขาดและรวดเร็วและความเข้มงวดของทหารถูกนำมาใช้กับประชาชน ประชาชนลาวถูกตีกรอบการดำเนินชีวิตด้วยกฎระเบียบที่รัฐบาลพยายามที่จะลดล้างความเคยชินที่ได้มาจากชาติตะวันตก เช่น โจมตีพฤติกรรมเลียนแบบวัฒนธรรมแบบอเมริกัน (ไว้ผมยาว, สูบกัญชา สวมกางเกงรัดตัวและสวมหมวกควาย) ห้ามผู้หญิงแต่งหน้าและแต่งตัวโป้ ห้ามฟังเพลงตะวันตก ห้ามเที่ยวไนต์คลับ ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามเล่นพนัน¹ การแนะนำให้นอนตั้งแต่หัวค่ำเพื่อที่จะได้ตื่นไปทำงานในตอนเช้า เป็นต้น

ความเข้มงวดของรัฐบาลก็ได้สร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชนจนบางกลุ่มทนไม่ได้ต้องมีการลุกขึ้นมาประท้วง เช่น ใน ค.ศ. 1976 นักศึกษาชาวลาวยุวก้าวหน้าได้เข้าร่วมกับกลุ่มต่อต้านรัฐบาลนั้นได้ถูกส่งไปศึกษาต่อในประเทศสังคมนิยมเพื่อที่จะปลูกฝังแนวความคิดสังคมนิยมให้แก่นักศึกษา²

¹ ปรียาภรณ์ กัณฑ์ลา. (2552). เล่มเดิม. หน้า 99-100.

² สุรชัย ศิริไกร. (2548). การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว(ฉบับปรับปรุง). หน้า 64-65.

การทำงานของรัฐบาลได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนอยู่พอสมควร เนื่องจากความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการจะเห็นการจัดการที่ดีขึ้น และการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างเป็นรูปธรรม แต่เพราะบรรดาผู้ที่มีอำนาจคือกลุ่มนักปฏิวัติที่เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ในฐานะพลรบซึ่งส่วนมากมักจะเป็นคนที่ไม่มีความรู้จึงทำให้ไม่รู้และไม่เข้าใจนโยบายอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความผิดพลาดในการบริหาร เช่น การใช้คนไม่เหมาะสมกับงาน โดยให้ข้าราชการชั้นล่างไปปลูกผัก ปลูกข้าวหรือเป็นกรรมกรสร้างถนน สร้างเขื่อน เป็นต้น ดังนั้นการปฏิบัติงานจึงมีความผิดพลาดอยู่เสมอ และยังได้สร้างความรำคาญแก่บรรดาข้าราชการเก่าที่มีความรู้ ด้วยการตำหนิการทำงานและใช้อำนาจของตนปลดตำแหน่งข้าราชการเก่าตามอำเภอใจ “ ข้าราชการเก่าบางคนที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน ซื่อสัตย์ มีความตั้งใจ ไม่พอใจและหลบหนีออกนอกประเทศ ข้าราชการเก่าบางคนเดินทางไปสัมมนาพร้อมด้วยกุญแจสำนักงานของตน ทำให้เจ้าหน้าที่ที่อยู่เบื้องหลังไม่สามารถที่จะเปิดตู้โต๊ะเอาเอกสารออกมาใช้งานได้ ระบบราชการจึงหยุดนิ่งอยู่หลายเดือนในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง”¹

รัฐบาลได้พยายามปฏิรูประบบเศรษฐกิจตามแนวทางสังคมนิยมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้งสหกรณ์เกษตรและระบบนารวมแต่สุดท้ายแล้วก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้เพราะประชาชนจำนวนมากไม่พอใจทำให้ประชาชนโดยเฉพาะชาวนาได้หลบหนีออกจากประเทศ ในช่วง ค.ศ. 1978-1979 ทำให้รัฐบาลต้องยกเลิกนโยบายนี้ไป²

ความล้มเหลวของการพัฒนาเศรษฐกิจในระหว่าง ค.ศ.1975-1985 เป็นสาเหตุทำให้รัฐบาลต้องชะลอแผนการจะปฏิรูปไปสู่ระบอบเศรษฐกิจแนวทางระบอบสังคมนิยมและหันกลับไปอาศัยกลไกเศรษฐกิจของระบอบประเทศเสรีนิยมแทน ด้วยการส่งเสริมลงทุนและการดำเนินการของภาคเอกชน พึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างชาติในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ นำเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาใช้ โดยเฉพาะโซเวียต พร้อมกับความพยายามสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศอินโดจีน³

รัฐบาลลาวซึ่งถือว่าการปฏิวัติลาวเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิวัติโลกในกลุ่มประเทศสังคมนิยม ทำให้รัฐบาลลาวได้นำกิจการของประเทศด้านต่างๆ เข้าไปเชื่อมโยงไว้กับประเทศสังคมนิยม รวมทั้งสปป.

¹สุรชัย ศิริไกร. (2548). *การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว(ฉบับปรับปรุง)*. หน้า 65.

²แหล่เดิม. หน้า 66.

³สันติพงษ์ ช้างเผือก . (2546). *เล่มเดิม*. หน้า 28.

ลาว เป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก ได้รับความเสียหายจากสงครามมาหลายครั้ง ทำให้ สปป.ลาว ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ยังต้องขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เป็นหลักในเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะความช่วยเหลือจากเวียดนาม และสหภาพโซเวียต ซึ่งได้มีบทบาทต่อการดำเนินนโยบายต่างๆ ของ สปป.ลาว อย่างมาก เช่น การดำเนินนโยบายทางการทูตของลาว มักจะอยู่ภายใต้การชี้นำของสหภาพโซเวียต และเวียดนาม รัฐบาลลาว เคยสั่งให้ยุบสำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำเวียงจันทน์ ให้เหลือเพียงสองประเทศคือ สหภาพโซเวียต และเวียดนาม เป็นต้น ค.ศ. 1985 เมื่อระบอบคอมมิวนิสต์ในสหภาพโซเวียต เริ่มต้นกระบวนการไปสู่การล่มสลาย ด้วยการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ และการเมือง ที่เรียกว่ากลาสนอสท์-เปเรสตรอยก้า (Glasnost-Perestroika) หรือที่รู้จักกันในชื่อว่า นโยบายเปิดและปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายเศรษฐกิจของสหภาพโซเวียตมีผลให้ สปป.ลาว เปิดประเทศ และยอมให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน เริ่มใช้นโยบายกลไกตลาดแบบทุนนิยมซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่าและเหมาะที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เรียกนโยบายนี้ว่า “นโยบายจินตนาการใหม่” จนทำให้ก้าวข้ามผ่านวิกฤตเศรษฐกิจมาได้จนถึงปัจจุบัน¹

ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ชาวต่างชาติไม่สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางและแขวงอื่นๆ ของลาวได้เช่นเคย กิจกรรมและกิจกรรมทุกอย่างภายในเมืองหลวงพระบางที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแทบจะไม่มีเลยเคลื่อนไหวใดๆ การท่องเที่ยวได้กลับมาเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญหลังจากนโยบายจินตนาการใหม่ ทำให้ปัจจุบันหลวงพระบางมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาปีละหลายแสนคน โดยเฉพาะภายหลังการประกาศให้หลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลก

ผลจากการเปิดประเทศและการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจตามแนวทางของระบบทุนนิยม และกลไกทางการตลาด ใน ค.ศ. 1986 ได้ส่งผลให้ สปป.ลาว เริ่มฟื้นฟูเสรีภาพส่วนบุคคล ด้วยการสนับสนุนให้ผู้อพยพชาวลาว โดยเฉพาะนักธุรกิจที่หนีออกนอกประเทศ ให้กลับคืนสู่บ้านเกิดเมืองนอน และเปิดประเทศให้ชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในลาว นอกจากนั้นยังมีการส่งเสริมการค้าและการลงทุนใน สปป.ลาว ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการทำสัมปทานป่าไม้ สัมปทานเหมืองแร่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ การ

¹ สุวิทย์ ธีรศาสตร์. (2542). *ประวัติศาสตร์ลาว 1779-1975*. หน้า 200.

ประมง และโดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และในปัจจุบัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ได้กลายเป็นรายได้ที่สำคัญและสร้างมูลค่ามหาศาลให้แก่ประเทศ และนอกจากนั้นยังรวมถึงการเข้าเป็นสมาชิกสมาคมระหว่างประเทศต่างๆ อาทิ WTO : องค์การท่งเที่ยวโลก , PATA:สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก), ASEAN:สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) และ GMS:ภาคีเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระดับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง) เป็นต้น

นโยบายจินตนาการใหม่

ตั้งแต่ ค.ศ. 1986 ถึงปัจจุบัน สปป.ลาว ภายใต้การบริหารของรัฐบาลลาวที่มาจากพรรคประชาชนปฏิวัติลาว มีเป้าหมายหลักในการบริหารประเทศที่ต้องการจะข้ามผ่านความเป็นประเทศที่ยากจนและไม่สามารถพึ่งตนเองได้ไปสู่ความมั่นคงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

พรรคประชาชนปฏิวัติลาว เป็นองค์กรชั้นนำและเป็นผู้กำหนดเป้าหมายในการบริหารพรรค การประชุมใหญ่ หรือที่เรียกว่า การประชุมสมัชชาพรรค จะประชุมทุกๆ 5ปี..... ซึ่งมีวิสัยทัศน์ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว เป้าหมายทางการเมือง พรรคจะต้องมีความเข้มแข็งทางการเมือง และองค์กรจัดตั้งในระบอบคอมมิวนิสต์จะต้องเป็นตัวประสานเพื่อความเป็นเอกภาพทางด้านเศรษฐกิจภายใน พ.ศ. 2563 สปป.ลาวจะต้องพ้นจาก Least Developed Country ประชาชนจะต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างน้อย 3 เท่าจากปัจจุบัน”¹

ความล้มเหลวของระบอบเก่าทำให้รัฐบาลต้องหันไปพึ่งพาระบบเศรษฐกิจของระบบทุนนิยมตามนโยบาย “จินตนาการใหม่” ตั้งแต่ ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา การเปิดรับเศรษฐกิจโลกใหม่นี้ในช่วงแรกยังมีอุปสรรค โดยเฉพาะความไม่เข้าใจของสมาชิกของพรรค เนื่องจากเกรงว่าการนำระบบเศรษฐกิจใหม่นี้มาใช้จะทำให้ สปป.ลาวหวนกลับไปสู่ระบบทุนนิยมอีกครั้ง จนทำให้รัฐบาลของ สปป.ลาวในสมัยนั้นถึงกับต้องมีการรณรงค์ให้ขจัดความคิดที่เรียกกันว่า “ความคิดแบบเก่า” ที่

¹ มาฆวดี สุมิตรเหมาะ และ ประสิทธิ์ศักดิ์ ศรีสุรักษ์. (มปป). การเสวนาร่วม “ศักยภาพและทิศทางการพัฒนาประเทศของ สปป.ลาว”. หน้า 24-25.

ขาดความสร้างสรรค์และกระตือรือร้นในการทำงาน การใช้อำนาจในทางที่ผิดของสมาชิกพรรค หรือข้าราชการ

การปฏิรูปเศรษฐกิจนั้น ในช่วงแรก รัฐบาลได้มีการเรียกร้องให้มีการปรับราคาของสินค้า จัดการระบบการเก็บภาษี ระบบการกระจายสินค้าและเงินทุน และให้ขยายการค้ากับต่างประเทศโดยอาศัยกลไกทางตลาดให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจให้บริหารงานเน้นค่านึงถึงต้นทุนกำไรในเชิงธุรกิจ เพื่อป้องกันการขาดทุนและทำให้สามารถเพิ่มผลผลิตได้อีกด้วย ที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือคุณภาพชีวิตของประชาชนต้องดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ห้าปี ฉบับที่ 2 (1986-1990) ของรัฐบาลสปป.ลาว ซึ่งได้มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมการผลิตอาหารให้เพียงพอแก่การบริโภคในประเทศ ขยายตลาดสินค้าทางการเกษตร ป่าไม้ เหมืองแร่ พลังงาน และผ่อนปรนการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อสนับสนุนการส่งออกและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

1. การส่งเสริมภาคเกษตรให้มีผลผลิตเพียงพอแก่การบริโภคภายในประเทศ โดยเพิ่มพื้นที่ชลประทานและส่งเสริมการทำปศุสัตว์
2. ขยายกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้าของเขื่อนน้ำงึมขั้นที่ 3 ให้เสร็จก่อน ค.ศ. 1990 เพื่อเพิ่มรายได้เข้าประเทศ
3. ส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดเล็กและกลาง และการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเพื่อการผลิต
4. ปรับปรุงระบบคมนาคม
5. ควบคุมเงินเฟ้อและดุลชำระเงิน โดยการยกเลิกการผูกขาดสินค้าและการเก็บภาษีสินค้าเกษตร
6. ให้เสรีภาพแก่รัฐวิสาหกิจในการบริหารกิจการด้วยตนเอง
7. เปิดประเทศให้นักธุรกิจต่างชาติมาทำการค้าและการลงทุนในประเทศลาวได้¹

¹ สุวิทย์ ธีรศาสตร์. (2542). เล่มเดิม. หน้า 325.

นอกจากนั้นประเทศตะวันตกและองค์การสหประชาชาติก็ยังได้ให้ความช่วยเหลือแก่สปป.ลาวมากขึ้นอีกด้วยเช่นกัน การที่รัฐบาลลาวนำนโยบายใหม่นี้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้ทำให้เศรษฐกิจภาพรวมของประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมการลงทุนให้นักลงทุนชาวต่างชาติโดยเฉพาะประเทศเสรีนิยมให้สามารถเข้ามาลงทุนใน สปป.ลาว หลายอย่าง เช่น ด้านการเกษตร ป่าไม้ อุตสาหกรรม คมนาคม การท่องเที่ยวและการบริการ โดยกำหนดระยะเวลาในการลงทุนในช่วงแรกไว้เพียง 15 ปี บริษัทสามารถนำเงินกำไรออกนอกประเทศได้หลังจากที่ได้เสียภาษีรายได้ สำหรับอุตสาหกรรมทั่วไปเสียประมาณ ร้อยละ 20 แต่สำหรับธุรกิจทางด้านบริการและการท่องเที่ยว จะเสียร้อยละ 35 ดังที่ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงประเภทของอุตสาหกรรมที่ลงทุนใน สปป.ลาว 1988

ประเภท	จำนวน(ราย)	มูลค่า(US)
ธุรกิจการเกษตร	10	26,968,000
ธุรกิจสิ่งทอ/เสื้อผ้าสำเร็จรูป	29	19,635,000
ธุรกิจอุตสาหกรรมจากไม้	19	39,205,000
ธุรกิจโรงงานผลิตภัณฑ์ต่างๆ	45	39,205,000
ธุรกิจเหมืองแร่/ขุดเจาะน้ำมัน	11	62,547,000
ธุรกิจการนำเข้า-ส่งออก	41	19,991,000
ธุรกิจการท่องเที่ยว, โรงแรม, ภัตตาคาร	19	100,444,000
ธุรกิจธนาคาร/ประกันภัย	2	6,000,000
กิจการที่ปรึกษา	14	755,000
ธุรกิจการก่อสร้าง	3	2,819,000
ธุรกิจการขนส่ง, การซ่อมสร้าง	7	60,888,000
ธุรกิจการโทรคมนาคม	1	500,000
รวม	201	378,960,000

ที่มา: สำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ไทย ณ กรุงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. (2011). *ประเภทธุรกิจใน สปป.ลาว*.

และในบรรดานักลงทุนที่เข้ามาลงทุนใน สปป.ลาวในระยะแรก คือ นักลงทุนชาวไทย อาจเนื่องมาจากประเทศไทย และ สปป.ลาว นั้น มีความเชื่อมโยงกันทั้งในแง่ภูมิศาสตร์ รวมถึงลักษณะวัฒนธรรม ภาษา ที่คล้ายกัน ประกอบกับนโยบายเศรษฐกิจใหม่ที่มีความต้องการที่จะเปิดประตูเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อก่อให้เกิดสันติและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเทศไทย เพราะใน ค.ศ.1988 ประเทศไทยภายใต้รัฐบาลของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศกับกลุ่มประเทศอินโดจีน ที่เรียกว่า “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” มีเป้าหมายขยายความสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอินโดจีนเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน พึงพาอาศัยกัน ให้เกิดความมั่งคั่งและลดความบาดหมาง¹ ดังจะเห็นได้จากตารางข้อมูลของกลุ่มนักลงทุนระหว่าง ค.ศ. 1988-1992

---

¹สุวิทย์ วีระศาสตร์. (2542). เล่มเดิม. หน้า 210.

ตาราง 2 ตารางข้อมูลของกลุ่มนักลงทุนระหว่าง ค.ศ. 1988-1992

ประเทศ	จำนวน(ราย)	มูลค่า(US)
ไทย	80	127,443,000
ไต้หวัน	13	17,807,000
ฝรั่งเศส	17	14,286,000
อังกฤษ	6	11,927,000
เกาหลี	5	5,930,000
สิงคโปร์	11	3,367,000
แคนาดา	5	776,000
เวียดนาม	5	448,000
เดนมาร์ค	2	167,000
อิตาลี	3	147,000
สหรัฐอเมริกา	13	72,037,000
รัสเซีย	10	15,696,000
ฮ่องกง	10	12,708,000
ออสเตรเลีย	9	7,415,000
จีน	9	3,992,000
ญี่ปุ่น	7	3,272,000
สวีเดน	4	480,000
เยอรมัน	1	400,000
เลบานิส	1	214,000
สวิสเซอร์แลนด์	1	150,000
เบลเยียม	1	140,000
ออสเตรเลีย	1	26,000
มาเลเซีย	1	30,000
รวม	215	299,211,000

ที่มา:สำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ไทย ณ. กรุงเวียงจันทน์ สปป.ลาว. (2010). จำนวนนักลงทุนต่างชาติใน สปป.ลาว.

นโยบายหลักประการหนึ่งที่สำคัญภายใต้ระบบเศรษฐกิจใหม่ของลาว คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยว ใน ค.ศ. 1989 รัฐบาลของ สปป.ลาว ได้มีการส่งเสริมนโยบาย “การท่องเที่ยวสู่แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมต่างๆ”¹ ดังบทความที่กล่าวถึงว่า

“การท่องเที่ยวกลายเป็นเศรษฐกิจสำคัญด้านใหม่ของลาว ลาวได้พยายามในการพัฒนาบุคลากรและวางนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีการสำรวจและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ทำให้แหล่งวัตถุโบราณ และวิถีชีวิตประชาชนในแต่ละท้องถิ่น กลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ความมั่งคั่งของ แขวงหลวงพระบาง และวัดพู จำปาสัก ที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานที่สำคัญ และเป็นมรดกโลก เป็นสิ่งดึงดูด ด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ”²

แหล่งท่องเที่ยวที่รัฐบาลลาวประกาศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในประเทศทั้งหมดทั้งสิ้น 985 แห่ง จำแนกแหล่งการท่องเที่ยวออกเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 253 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 570 แห่ง สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 162 แห่ง และอีกประมาณ 600 กว่าแห่ง ที่ยังอยู่ในขั้นตอนการกำลังรอการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว หลวงพระบางเป็นแขวงที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกๆ เนื่องจากหลวงพระบางมีศักยภาพที่สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้มากกว่า เพราะในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังเมืองหลวงพระบาง ประมาณ 60,000-70,000 คน ซึ่งมากกว่าคนในพื้นที่ถึง 4 เท่า³

บทเรียนจากประเทศเพื่อนบ้านทำให้รัฐบาลลาวเข้าใจถึงปัญหาที่ตามมาหลังการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีทำให้รัฐบาลต้องมีความระมัดระวังในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้น ให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแขวงนั้น

สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นถือว่าเป็นนโยบายหลักที่ไม่สามารถจะแยกออกจากแผนการพัฒนาประเทศลาวได้ เพราะการท่องเที่ยวคือสิ่งที่ช่วยให้ลาวรอดพ้นจากความยากจน โดยการนำการท่องเที่ยวมาสร้างเงินและสร้างงานให้แก่ประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของชุมชน (community-based tourism development) และนอกจากนั้นองค์กรระหว่างประเทศอย่าง ธนาคารพัฒนา

¹ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). เล่มเดิม. หน้า 54.

²สมชัย ศรีสุนาครวั. (2547). ลาววันนี้: เศรษฐกิจเติบโตใหญ่-การท่องเที่ยวก้าวหน้า. (ออนไลน์).

³พุทธรักษ์ พิจิตร. (2545). ศักยภาพของการท่องเที่ยวในด้านการแข่งขันและการเป็นตลาดแห่งใหม่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. หน้า 37.

แห่งเอเชีย (ADB) ยังมีส่วนในการให้ความช่วยเหลือ โดยการปล่อยเงินให้รัฐบาลลาวกู้เพื่อนำมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ระบบการสื่อสาร เป็นต้น¹

รัฐบาลพยายามทุ่มเทให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมาก เช่น การนำเสนอความงดงามทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การควบคุมและปรับปรุงคุณภาพของบริษัทท่องเที่ยวเอกชน นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไปพร้อมๆ กับการพัฒนาธุรกิจโรงแรม การพัฒนาระบบคมนาคม การสื่อสาร สาธารณูปโภค ซึ่งมีแนวโน้มว่าในอนาคต สปป.ลาวจะพัฒนาสถานที่อื่นๆ ในประเทศให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น เมืองหลวงพระบาง เพราะในช่วง ค.ศ. 1990-2009 ที่ผ่านมานั้น รัฐบาลได้พยายามที่จะส่งเสริมให้มีการลงทุนด้านการท่องเที่ยว อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในหลายๆ ด้าน เช่น การขยายสนามบินนานาชาติขึ้น 3 แห่ง คือ เวียงจันทน์ หลวงพระบาง และปากเซ การเพิ่มจุดตรวจผ่านแดนเป็น 17 แห่งทั่วประเทศ

ถึงแม้ว่าภายหลังการเปิดประเทศในระยะแรก สปป.ลาว จะมีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศเรื่อยมาและได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวทั่วไปเป็นอย่างดีก็ตามที แต่สปป.ลาว ก็ยังไม่พ้นข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้การท่องเที่ยวขยายตัวช้า เช่น เส้นทางคมนาคมทางบกไม่สะดวกหรืออยู่ในขั้นตอนการก่อสร้าง , ระบบการคมนาคมทางอากาศไม่ควบคุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะเมืองใหญ่กับสถานที่ท่องเที่ยว , คุณภาพในการบริการที่ไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะ โรงแรมและเอือนพัก , ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ , การส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐยังเน้นการท่องเที่ยวตามเมืองใหญ่ หรือชุมชน และวัฒนธรรมของผู้คน มากกว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือการเดินป่า เป็นต้น²

เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีการขยายตัวในอนาคต และเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทางทั้งภายในประเทศและรวมถึงเพื่อความแน่นแฟ้นกับประเทศเพื่อนบ้าน ไทย พม่า เวียดนาม กัมพูชา และจีน และนำไปสู่ความร่วมมือกันในอนาคต รัฐบาล สปป.ลาว จึงได้ร่วมมือกับไทย เวียดนาม ในการพัฒนาการคมนาคมเพื่อเชื่อมต่อกันในระหว่าง 3 ประเทศนี้ ภายใต้ความร่วมมือนี้ทำให้รัฐบาลลาวได้เข้าร่วม

¹ชูศักดิ์ วิทยาภัก. (2554). การท่องเที่ยวกับการพัฒนาพินิจหลวงพระบางผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. หน้า 51.

²ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์; และคณะ. (2540). เล่มเดิม. หน้า 248.

เป็นสมาชิกกับกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง(GMS) จากการสนับสนุนขององค์การ ESCAP และธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) เพื่อพัฒนาทำให้อุณหภูมิกลุ่มน้ำโขงได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของโลก¹ ในอนาคต

นอกจากนั้นยังมีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคในเมืองหลวงพระบาง เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยวและการลงทุนอีกด้วย โดยรัฐบาลลาว ดังนี้

- ก่อสร้างสถานีขนส่งสินค้า เพื่อไม่ให้รถบรรทุกวิ่งในตัวเมือง
- ก่อสร้างท่าเรือให้มีมาตรฐาน โดยแบ่งเป็น ท่าเรือสำหรับสินค้า ท่าเรือสำหรับนักท่องเที่ยว

ท่าเรือสำหรับผู้โดยสารชาวลาวยุโรป

- ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและขยายสนามบินของเมืองหลวงพระบาง
- ซ่อมแซมสถานที่ราชการ และบ้านเรือนที่อยู่อาศัย
- มีการเร่งรัดปรับปรุงระบบไฟฟ้าในตัวเมืองหลวงพระบางให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน และสามารถรองรับธุรกิจการท่องเที่ยวได้

ต้องการของประชาชน และสามารถรองรับธุรกิจการท่องเที่ยวได้

- ปรับปรุงและขยายระบบน้ำประปาในเทศบาลเมืองหลวงพระบางให้เพียงพอประชาชนและธุรกิจการท่องเที่ยวได้

ประชาชนและธุรกิจการท่องเที่ยวได้

- มีการก่อสร้างคันเขื่อนริมน้ำคานและริมน้ำโขง รวมถึงทำร่องระบายน้ำและทางทำ

อย่างเป็นระบบ

- จัดทำที่รองรับขยะมูลฝอย
- สร้างบรรยากาศให้แก่เมืองหลวงพระบางให้มีความน่าอยู่
- อพยพประชาชนให้ออกไปจากบริเวณเชิงเขาพูสี
- จัดการย้ายเรือนจำ โรงฆ่าสัตว์ และเตาหลุมออกไปจากตัวเมือง
- จัดระบบการจราจรให้มีประสิทธิภาพ เช่น การติดตั้งไฟสัญญาณจราจรใน

จุดสำคัญ²

¹ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์; และคณะ. (2540). เล่มเดิม. หน้า 248.

²แหล่งเดิม. หน้า 255 – 256.

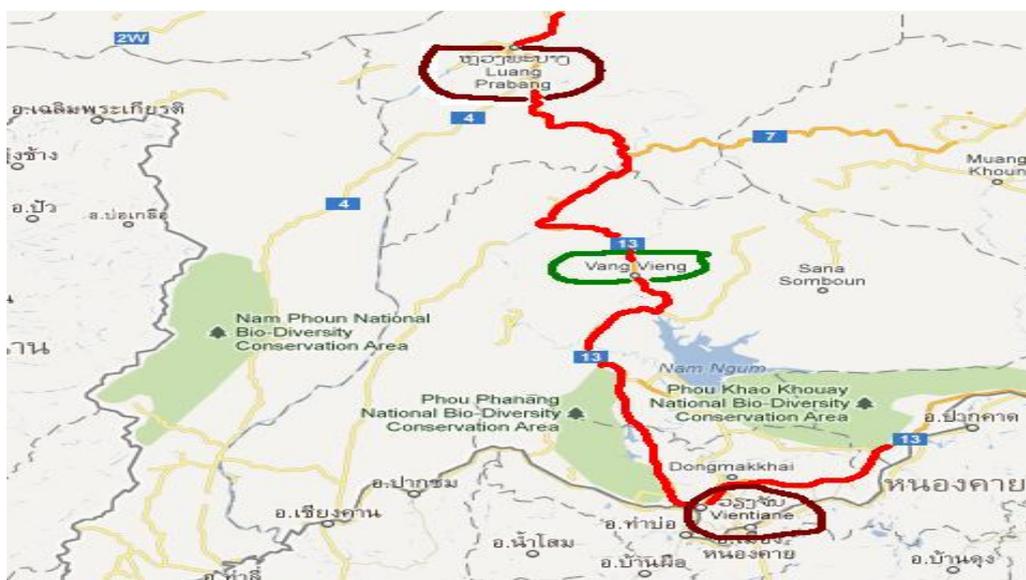
ใน ค.ศ. 1996 รัฐบาลลาวได้ยังมีเป้าหมายที่จะบำรุงรักษาเส้นทางในหลวงพระบางที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เพราะการคมนาคมเป็นโครงสร้างพื้นฐานของเศรษฐกิจที่สำคัญ และเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจและการลงทุน เพื่อรองรับการผลิตสินค้า และทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น นอกจากนี้การคมนาคมยังเป็นเรื่องสำคัญที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญ ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงและขยายเส้นทาง ให้มีการคมนาคมให้สามารถเชื่อมโยงเมืองหลวงพระบางกับเมืองอื่นทั่วแขวงหลวงพระบาง เช่น ปรับปรุงถนนในเมืองหลวงพระบางให้เป็นทางลาดยางตั้งแต่เมืองหลวงพระบางถึงตาดกวางสี และร่วมมือกับประชาชนให้มีการก่อสร้างเส้นทางในท้องถิ่นบนเส้นทางที่มีความสำคัญและจำเป็น นอกจากนี้ยังได้มีการปรับปรุงระบบคมนาคมให้เมืองหลวงพระบางสามารถเชื่อมโยงกับโลกภายนอกได้ ทั้งทางบก และทางอากาศ ดังนี้

ทางบก – ถนนหมายเลข 13 ถูกสร้างขึ้นช่วงลาวยังเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ถนนเส้นนี้เป็นทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญของประเทศที่เชื่อมตอนเหนือและตอนใต้ของลาว เริ่มจากแขวงอุดมไซ เลาะเลียบตามแม่น้ำโขงเข้าเวียงจันทน์ จนถึงชายแดนเขตติดต่อกับกัมพูชา เดิมทีการเดินทางไปเมืองหลวงพระบางโดยเส้นทางสายนี้มีความยากลำบากพอสมควรเดินทางได้แค่เฉพาะหน้าแล้งในช่วงฤดูฝน ทางบางช่วงอาจเป็นโคลน เนื่องจากดินภูเขาไฟ แต่จากความช่วยเหลือด้านการเงินจากธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชียและธนาคารโลก ในการปรับปรุงถนนหมายเลข 13 กลายเป็นลาดยางอย่างดีตั้งแต่หลวงพระบางไปจนถึงสะหวันนะเขต จึงทำให้ถนนเส้นนี้สามารถเดินทางได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้รัฐบาลยังได้สร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยการพยายามปราบปรามบรรดาชนกลุ่มน้อย (ชาวม้ง) ที่สร้างปัญหาในการลอบทำร้ายนักท่องเที่ยวบนถนนหมายเลข 13 ให้หมดไป และทำให้การเดินทางไปหลวงพระบางทางบกมีความสะดวกสบาย ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวมากขึ้นและยังส่งผลให้มีผู้เข้าไปเยือนเมืองหลวงพระบางและแขวงอื่นๆของ สปป.ลาว มากยิ่งขึ้น¹

“ถนนหนทางในลาวมีสภาพค่อนข้างแย่มากกว่าแล้วมีไม่ถึง 1 ใน 4 ของทั้งประเทศ แต่มีการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นทุกปี มีรัฐบาลต่างชาติและองค์กรความช่วยเหลือนานาชาติให้เงินสนับสนุนโครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกหลายโครงการ จนทำให้ถนนหมายเลข 13 สายหลักของลาว กลายเป็นถนนลาดยางอย่างดีตั้งแต่หลวงพระบางไปจนถึงสะหวันนะเขต ระยะทางประมาณ 420 กิโลเมตร มีรถโดยสารประจำทางวิ่งให้บริการอย่าง

¹ASTVผู้จัดการออนไลน์. (2547). *พัฒนาและอนุรักษ์: ดาบสองคมในหลวงพระบาง*. (ออนไลน์).

สม่ำเสมอ ทั้งปรับอากาศและธรรมชาติพัดลม ใช้เวลาเดินทาง 8-10 ชั่วโมง ระหว่างเวียงจันทน์กับหลวงพระบาง ค่าโดยสารประมาณ 300, 000กีบ¹

ภาพประกอบ 4 แผนที่ถนนหมายเลข 13 ระยะทางระหว่าง เวียงจันทน์-วังเวียง-หลวงพระบาง ที่มา . maps.google.co.th. (2012). แผนที่ประเทศลาว. (Online).

ปัจจุบันแม้ว่าการเดินทางโดยรถโดยสารไม่สะดวกสบายและใช้เวลานาน ประมาณ 10-กว่า ชั่วโมง จากเวียงจันทน์ถึงหลวงพระบางในระยะทางเพียงแค่ 420 กิโลเมตร แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็ยังนิยมเดินทางโดยสารรถประจำทางมากกว่าทางเรือหรือทางเครื่องบิน เนื่องจากระหว่างเส้นทางนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ คือ วังเวียง เพราะในปัจจุบัน วังเวียงเป็นอีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมไม่แพ้หลวงพระบาง ดังนั้น การเดินทางเส้นทางนี้ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถแวะพักวังเวียงหรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้ นอกจากนั้นยังมีราคาไม่แพงมากนัก มีรถโดยสารประจำทางทั้งรถปรับอากาศและรถธรรมดา(พัดลม) วิ่งบริการโดยตลอด

¹ไพรัตน์ สูงกิจบูลย์. (2545). แลลาว. หน้า 64.

ทางอากาศ - ค.ศ. 1998 รัฐบาลลาวได้ยกระดับสนามบินหลวงพระบางให้เป็นสนามบินนานาชาติ¹ เนื่องจากรัฐบาล สปป.ลาวได้มีแผนปรับปรุงและพัฒนาสนามบินนานาชาติหลวงพระบางให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศทางตอนเหนือของประเทศ เพื่อรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้ง การท่องเที่ยวที่ขยายตัว และมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องตามเศรษฐกิจ นอกจากนี้รัฐบาล สปป.ลาวยังตั้งเป้าหมายที่จะยกระดับสนามบินนานาชาติหลวงพระบางให้เป็นสนามบินระดับอนุภูมิภาคเพื่อเชื่อมโยงการเดินทางระหว่าง สปป.ลาวกับประเทศในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงไปพร้อมๆ กัน

ปัจจุบันสนามบินนานาชาติหลวงพระบางตั้ง อยู่ห่างจากตัวเมืองหลวงพระบางราว 4 กิโลเมตร มีอาคารผู้โดยสาร (Terminal) จำนวน 1 อาคาร สำหรับรองรับผู้โดยสารสายการบินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ สามารถรองรับเครื่องบินขนาด ATR72, MA60 และ AN24 (70 ที่นั่ง) มีสายการบินสำคัญ ได้แก่ Laos Airlines (สายการบินแห่งชาติของ สปป.ลาว) Bangkok Airways และ Vietnam Airlines เปิดให้บริการ โดยเชื่อมเส้นทางการบินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศหลายเส้นทาง²

¹บุญยศกฤษฏ์ อเนกสุข. (มปป.). *บทความ ไทยกับการเป็นผู้นำการท่องเที่ยวในอินโดจีน : ข้อพิจารณาจากพัฒนาการการท่องเที่ยวเวียดนามและลาว ค.ศ. 1986-ปัจจุบัน*. (ออนไลน์).

²ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (2553). *การพัฒนาสนามบินนานาชาติหลวงพระบาง*. (ออนไลน์).

ตาราง 3 ตารางการเส้นทางการบินเมืองหลวงพระบาง ของบริษัทลาวแอร์ไลน์

International Flights						
Flt No.	Days	Routing	Departure	Arriva	AC	Stop
Bangkok – Luang Prabang– Bangkok						
QV643	Daily	BKK – LPQ	10.10	12.15	AT7	0
QV633	Daily	LPQ – BKK	06.55	09.10	AT7	0
Chiang Mai – Luang Prabang - Chiang Mai						
QV645	Daily	CNX – LPQ	15.40	17.10	AT7	0
QV635	Daily	LPQ – CNX	13.10	14.40	AT7	0
Luang Prabang - Hanoi						
QV323	Daily	HAN – LPQ	20.20	21.50	TT7	0
QV931	Daily	HAN – LPQ	09.35	11.00	AT7	0
QV313	Daily	LPQ – HAN	17.50	19.20	AT7	0
QV930	Daily	LPQ – HAN	16.50	18.05	T7	0
Luang Prabang - Siem Reap						
QV513	Daily	LPQ – REP	10.20	14.20	AT7	PKZ
QV931	Daily	LPQ – REP	11.40	13.35	AT7	0
QV523	Daily	REP - LPQ	15.00	19.00	AT7	PKZ
QV930	Daily	REP - LPQ	14.15	16.10	AT7	0
QV513	Daily	LPQ - PKZ	10.20	12.30	AT7	0
QV523	Daily	PKZ - LPQ	16.50	19.00	AT7	0

ที่มา: Lao Airlines . (2011). ตารางสายการบินลาว. (Online).

จากตารางนี้ได้แสดงเที่ยวบินของหลวงพระบางในแต่ละวันทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ผู้วิจัยขอสรุปว่าจากตารางนี้สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อการท่องเที่ยวของ สปป.ลาวและหลวงพระบางได้ขยายตัว ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมายัง สปป.ลาว และหลวงพระบางเพิ่มขึ้น นอกจากนี้จากตารางยังมีเที่ยวบินจากหลวงพระบางไปยังเมืองอื่นๆ ของ สปป.ลาว เพื่อให้การเข้าถึงแขวงต่างๆ มีความสะดวก และเหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการย่นระยะเวลาการเดินทาง

นอกจากนั้นสายการบินลาวก็ยังได้มีแผนการที่จะเปิดเส้นทางการบิน เส้นทางใหม่ คือเส้นทาง อุดรธานี – หลวงพระบาง ในอนาคต ดังนี้

“ การบินลาวเปิดเส้นทางบินเชื่อมหลวงพระบาง-อุดรธานีใหม่ : จากการเปิดเส้นทางบิน อุดรธานี – หลวงพระบาง เมื่อ 31 ตุลาคม 2551 ผลตอบรับเป็นที่น่าพอใจ สายการบินลาว จึงปรับเปลี่ยนเที่ยวบินจาก 2 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ เป็น 3 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ ตอบสนองนักท่องเที่ยวให้เดินทางได้สะดวกมากขึ้น... นอกจากนี้จะใช้เป็นเส้นทางการบินของนักท่องเที่ยวได้และยังเป็นประโยชน์ต่อนักธุรกิจทั้งสองประเทศที่จะได้เดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวกมากขึ้น และยังช่วยให้เศรษฐกิจของทั้งสองประเทศก็ดีขึ้นด้วย...”¹

การเปิดเที่ยวบินระหว่างประเทศ อุดร – หลวงพระบางนี้ ทั้งไทยและ สปป.ลาว ต่างเชื่อว่าเที่ยวบินนี้จะช่วยให้นักท่องเที่ยวและนักธุรกิจจะสามารถเดินทางได้สะดวกขึ้น และอาจใช้เที่ยวบินเส้นนี้เป็นกรณีศึกษาในการเปิดเส้นทางการบินระหว่างหลวงพระบางและที่อื่นของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงและ กลุ่มประเทศ ACMEC (ประเทศไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา และประเทศพม่า) หรือแม้แต่ ASEAN เนื่องจากกลุ่มประเทศเหล่านี้มีแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพราะปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวถือว่าเป็นกิจกรรมที่ทำรายได้หลักให้กับประเทศต่างๆ หลายประเทศ

สนามบินนานาชาติหลวงพระบางนั้นนับว่าเป็นสนามบินนานาชาติที่มีความสำคัญอันดับ 2 ของ สปป.ลาว รองจากสนามบินนานาชาติเวียงจันทน์ เพราะนอกจากเป็นศูนย์กลางการบินทางภาคเหนือที่เชื่อมโยงการเดินทางระหว่างแขวงต่างๆ ของประเทศแล้ว สนามบินนานาชาติหลวงพระบางยังเป็นสนามบินที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยวของ สปป.ลาวอีกด้วย เนื่องจากเป็นจุดหมายปลายทาง การท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของประเทศ สปป.ลาว ในปัจจุบัน

¹ศูนย์ข้อมูลลาว .(2552). การบินลาวเปิดเส้นทางบินเชื่อมหลวงพระบาง-อุดรธานีใหม่. (ออนไลน์).

นอกจากนั้นทางการลาวได้ลดความเคร่งครัดในการขอวีซ่าของนักท่องเที่ยว วิธีการขอไม่ยุ่งยาก เช่นแต่ก่อนที่ต้องมีการขอวีซ่าที่สถานทูต สปป.ลาว ที่มีขั้นตอนยุ่งยากและซับซ้อน เช่น ชนิดของวีซ่านั้นมีทั้งที่ใช้ได้ 5 วัน หรือ 15 วัน ถ้าจะเอาวีซ่ารัฐการก็ต้องเป็นข้าราชการ วีซ่าการทูตก็ต้องเป็นนักการทูตหรือเจ้าหน้าที่สถานทูต แต่ถ้าจะเอาวีซ่าอธยาศัยก็ต้องไปเรียนถามท่าทูตของ สปป.ลาวเอง¹ ส่วนการเดินทางภายใน สปป.ลาว จากแขวงหนึ่งไปอีกแขวงหนึ่งก็ต้องมีการทำหนังสืออย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยากและทำให้การเดินทางไม่ค่อยสะดวกนัก เช่น

“จากประสบการณ์การเดินทางที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าการขออนุญาตในท้องถิ่นอาจยังจำเป็นต้องใช้ในบางพื้นที่ เพราะ สปป.ลาว นั้นเพิ่งผ่านการสู้รบและเพิ่งเปิดประเทศ บางพื้นที่ยังคงมีความไม่ปลอดภัยเท่าใดนักสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ไชยะบุรี ยังมีระเบิดจำนวนมากที่อยู่ในดินและยังไม่ระเบิด และเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างมีความละเอียดอ่อน”²

หรือ

“การทำบัตรผ่านแดนชั่วคราว หรือ border pass ในสมัยก่อนนั้นจะต้องมีบริษัททัวร์ของลาวค้ำประกัน และเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก แต่ปัจจุบันไม่ต้องแล้ว”³

ปัจจุบันสำหรับนักท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้าน และกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น ไทย พม่า กัมพูชา เวียดนาม ถ้าอยู่ลาวไม่เกิน 3 วัน ก็สามารถเข้าเพียงแค่บัตรผ่านแดน(Border Pass) แทนวีซ่าหรือหนังสือเดินทางได้⁴ ดังนั้น การลดขั้นตอนที่ยุ่งยากสำหรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวจึงเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

¹ชาญวิทย์ เกษตรศิริ; และคณะ. (2530). เล่มเดิม. หน้า 12.

² Joe Coming . (1994). *Op. cit.* p 66-67.

³ไพรัตน์ สุกกิจบุญย์. (2545). เล่มเดิม. หน้า 60.

⁴พุทธรักษ์ พิจิตร. (2545). *ศักยภาพของการท่องเที่ยวในด้านการแข่งขันและการเป็นตลาดแห่งใหม่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.* หน้า 37.

ปีการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหลวงพระบาง

การกำหนดปีการท่องเที่ยวที่นั่น แสดงว่ารัฐบาลลาวต้องมีความพร้อมที่จะจัดการหรือสามารถรับมือกับการขยายตัวของการท่องเที่ยวและธุรกิจได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว หรือแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นๆ สามารถรองรับและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

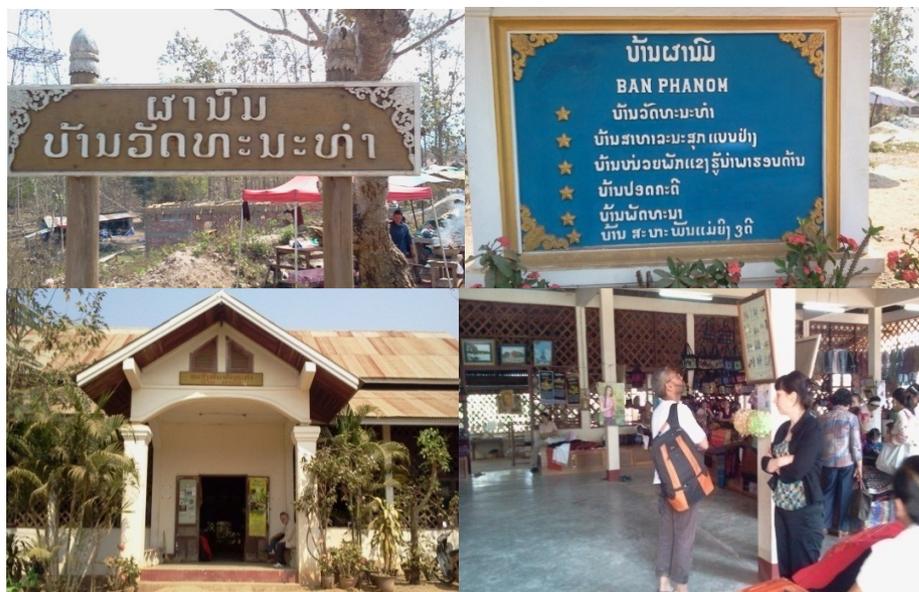
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจห้าปีฉบับที่ห้า(ค.ศ. 1996-2000) รัฐบาลลาวได้ให้ความสำคัญการท่องเที่ยวเป็นเรื่องต้นๆ เพราะเชื่อว่าการท่องเที่ยวจะมีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม เช่น การสร้างงาน การส่งเสริมผลผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน สามารถเพิ่มรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มช่องทางในการหารายได้เข้าประเทศเพื่อให้เกิดการขยายและเปิดกว้างสำหรับการร่วมมือกับภายนอก รวมไปถึงการเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมของตนออกสู่สายตาชาวโลกได้รับรู้

ความเชื่อมั่นของรัฐบาลลาวในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเป็นวาระที่สำคัญของประเทศ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวก็คืออีกหน้าที่หนึ่งของภาครัฐ ดังนั้นใน ค.ศ. 1999-2000 รัฐบาลจึงได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยว สปป.ลาว หรือ Visit Lao Year¹ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมา สปป.ลาวมากขึ้น โดยเริ่มที่เมืองหลวงพระบางเป็นแห่งแรก และค่อยๆ ประชาสัมพันธ์แขวงอื่นไปพร้อมๆ กัน เช่น การนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของแขวงต่างๆ ของ สปป.ลาวภายใต้คำขวัญที่ว่า “ลาวรักใหม่ของคุณ” (Laos: Your New Love) ซึ่งเป็นวิธีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่นิยมทำกันในปัจจุบัน โดยการสร้างถ้อยคำหรือวลี ภาพลักษณ์ และเรื่องราวต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวหันมาให้ความสนใจลาวมากขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการโฆษณาเชิญชวนด้วยการนำเสนอเอกลักษณ์ เช่น ประเทศไทยใช้คำว่า Unseen Thailand สำหรับ สปป.ลาวเองก็เช่นกันที่เรียกประเทศของตนเองว่า อัญมณีแห่งแม่น้ำโขง(Jewel of the Mekong) หรือ แผ่นดินของคนใจดี(land of kindness) เป็นต้น²

¹ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). เล่มเดิม. หน้า 28.

²ชูศักดิ์ วิทยาภัก. (2554). เล่มเดิม. หน้า 50.

บ้านวัดตะนะท่าผานม

ภาพประกอบ 5 ภาพสหกรณ์หมู่บ้านผานม

ที่มา: ถ่ายเมื่อ 2 กุมภาพันธ์. 2012.

“ที่หลวงพระบางมีบ้านผานม เพราะมีผาหินธรรมชาติเป็นรูปนมสาว จึงเรียกว่าบ้านผานม บ้านนี้เป็นชาวลื้อมีหน้าที่เป็นครูศิลปะทั้งมวล ทุกวันนี้ชาวบ้านทอแต่ผ้า แต่เมื่อก่อนนั้นทำหน้าที่ฟ่อนถวายเป็นเจ้ามหาชีวิตและงานบุญ ” คำบอกเล่าของลุงสิงห์คำมัคคุเทศก์ที่มีชื่อเสียงของหลวงพระบาง ในหนังสือของสุจิต วงษ์เทศ¹

เมื่อ ค.ศ. 1999(อย่างเป็นทางการเมื่อ ค.ศ. 2000) รัฐบาลได้มีนโยบาย “บ้านวัดตะนะท่า” เพื่อเป็นการสร้างพื้นที่การท่องเที่ยวแสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว และเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างมาตรฐานชีวิตวัฒนธรรมใหม่ของประชาชนขั้นพื้นฐานเนื่องจากเมืองหลวงพระบางมีประชากรที่มีความแตกต่างด้านชาติพันธุ์อยู่มากทำให้หลวงพระบางมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว การสร้าง

¹ สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2530). *ไปเยี่ยมยาว เครื่องถ้วยลาว : ลาว 10ปี หลังปฏิวัติ*. หน้า212.

หมู่บ้านวัฒนธรรมในเชิงท่องเที่ยวจึงเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างสร้างความภูมิใจแก่คนในท้องถิ่น และนำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเองเอาไว้ในอนาคต¹ ซึ่งในหลวงพระบางนั้นทุกหมู่บ้านสามารถที่จะสร้างเอกลักษณ์ของตนเองขึ้นมาได้ จากวิถีชีวิต ศาสนสถาน สถาปัตยกรรมของตนเอง โดยเฉพาะบ้านผานมที่ถูกเลือกให้เป็นหมู่บ้านทดลองแห่งแรก ในช่วงการทดลองนั้นชาวบ้านผานมจะถูกตั้งกติกาโดยการให้ใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างคนลาว เช่น การนุ่งซิ่น ห้ามเล่นการพนัน หรือเที่ยวกลางคืน ส่งเสริมให้ทำมาหากินตามวิถีธรรมชาติ เรียบง่าย ด้วยการเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ปลูกผัก ที่อยู่อาศัยสะอาดถูกหลักอนามัย รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวบ้านจนกลายเป็นสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว และกลายเป็นเศรษฐกิจหลักของหมู่บ้าน

“ นับแต่ปลดปล่อยประเทศ บ้านผานมไม่มีการพัฒนาใดๆ อาชีพเดิมมีแต่ปลูกหมากนัต พรรค-รัฐเห็นว่าฝืนไม่ลายมือด้านหัตถกรรมเก่ง ในเมื่อเก่งแล้วไม่มีใครส่งเสริม ทำตามมีตามเกิดอยู่ พรรค-รัฐจึงทำให้เป็นบ้านหัตถกรรมภายหลังมาแยกไปมาแล้วสนใจ องค์มิ่งกุฎีปูน พระเทพฯของไทยมาเยี่ยม ทำให้บ้านนี้มีความสำคัญขึ้นมา ก่อนหน้าปี 1996-1997 เขามาเป็นขบวนกว่านี้ ต่ำทุกหมดทุกครอบครัว ความสามัคคีก็ต่างกัน หลังๆ เขาเห็นเรื่องเศรษฐกิจ เขาเห็นแต่คุณค่าส่วนเกินด้านเศรษฐกิจ ไม่เห็นคุณค่าของวัดถุกการอนุรักษ์ เอกลักษณ์ของเขาอยู่ บ้านผานมเป็นเรื่องหัตถกรรมตาแผ่น แต่มีจำนวนหนึ่งไม่รักษา ปี 1999-2000 เราจับบ้านนี้เป็นบ้านวัฒนธรรม ให้เขาปกป้องรักษาทุกเค้าดั้งเดิม เขามีมูนเชื้ออะไรให้รักษาคืนมา”²

นอกจากนั้นยังมีแหล่งชุมชนเมืองเก่าหลวงพระบาง หรือ แหล่งท่องเที่ยวในเขตเมือง ส่วนใหญ่มักจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ที่ประกอบด้วย อาคารเก่า พิพิธภัณฑ(พระราชวัง) วัดวาอาราม และวิถีชีวิตของประชาชน และมีการจัดงานประเพณี ที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง

ผลจากการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ทำให้ระบบเศรษฐกิจภายในของ สปป.ลาว มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตั้งแต่ ค.ศ. 1996-2000 ซึ่งในระยะ 5ปีนี้ ค่า GDP โดยรวมของภาคอุตสาหกรรมในประเทศดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ ค.ศ. 1996 รวม 20.6% ค.ศ. 1997 รวม 21.1% ค.ศ.

¹ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ. (2540). เล่มเดิม. หน้า 110.

²สันติพงษ์ ช้างเผือก . (2546). เล่มเดิม. หน้า 110.

1998 รวม 21.7% ค.ศ. 1999 รวม 21.8% และ ค.ศ. 2000 รวม 22%¹ ไม่ว่าจะเป็น การส่งออก สินค้า ทัศนคติ การค้า ไม้ ไฟฟ้า และการท่องเที่ยว

ปัจจัยจากความร่วมมือระดับนานาชาติ

ตามนโยบายเศรษฐกิจใหม่การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญต่อการพัฒนาประเทศของสปป.ลาว ซึ่งยังคงต้องการความสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย(ADB) ASEAN และ GMS ซึ่งทั้งสามองค์กรมีบทบาทสำคัญต่อ สปป.ลาว โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว

ภาคีเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระดับอนุภูมิภาค 8 ลุ่มน้ำโขง หรือ GMS : The Greater Mekong Sub region

ค.ศ. 1992 ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียได้มีแผนการที่จะพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศพม่า กัมพูชา ลาว ไทย เวียดนาม และมณฑลยูนนานของจีน เพื่อให้เป็นแหล่ง-ท่องเที่ยวแห่งใหม่ โดยกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาในระยะ 10 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้การท่องเที่ยวยกระดับความเป็นอยู่ของผู้คน ภายในภูมิภาคให้รอดพ้นจากความยากจนด้วยความคาดหวังว่าการดำเนินการเหล่านี้จะทำให้โอกาสในการจ้างงานมีมากขึ้นโดยผ่านความร่วมมือของภูมิภาคที่คอยอำนวยความสะดวกในทางการค้าการลงทุน และต้องการสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ²

หลักการพัฒนากการท่องเที่ยวภายใต้การร่วมกลุ่มนี้เป็นการพัฒนากการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ยั่งยืน เพราะเป้าหมายหลักของกลุ่มนี้เพื่อต้องการที่จะใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวขับเคลื่อนความยากจน รวมทั้งต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยประชาชนมีส่วนร่วม³

และในปีเดียวกันนั่นเอง (ค.ศ. 1992) รัฐบาลลาวได้ร่วมลงนามในสัญญามิตรภาพและความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยวกับประเทศไทย โดยรัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาบุคลากร การวางแผนประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสำรวจแหล่งท่องเที่ยวอีก 2 แห่ง คือ เมืองหลวง

¹แผนพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจ 2001-2005, (ปรับปรุง 15 มิ.ย. 2001).

²สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2549). ลุ่มน้ำโขง: วิกฤติ การพัฒนา และทางออก . หน้า 453.

³ชูศักดิ์ วิทยากัด. (2554). เล่มเดิม. หน้า 49.

พระบางตอนเหนือ และเมืองจำปาสักตอนใต้ โดยมีธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย และโครงการเพื่อการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติเป็นที่ปรึกษา และให้สนับสนุน

ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียได้มีบทบาทอย่างมากในกลุ่มภาคีนี้โดยเฉพาะเรื่องเงินทุน สปป.ลาวได้รับการสนับสนุนเรื่องการเงินจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย ในการพัฒนาโครงสร้าง-พื้นฐาน โดยเฉพาะระบบคมนาคม เช่น การปรับปรุงถนน ระบบการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีความช่วยเหลือในส่วนต่างๆ อีก เช่น ออสเตรเลีย และประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุนพัฒนาเส้นทางคมนาคม ถนน สนามบินและอาคารที่พักผู้โดยสารเพื่ออำนวยความสะดวก สามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ และเพื่อทำให้การเข้าถึงหลวงพระบางพระบางได้สะดวกในทุกเส้นทาง รวมทั้งได้มีการเจรจากับบรรดานักธุรกิจและนักการเมืองไทย เพื่อเข้ามาลงทุนดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวในนามของรัฐวิสาหกิจลาว

สปป.ลาววางแผนให้หลวงพระบางถูกจัดไว้ในเขตพัฒนาแห่งหนึ่งของภาคเหนือรวมทั้งยังเป็นพื้นที่หลักในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยในระยะ 5 ปีนี้ มีการส่งเสริมการลงทุนจากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศไปพร้อมๆ กับการคำนึงถึงการปกป้องรักษาวัฒนธรรมและประเพณีให้กลายเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยสปป.ลาวมองว่าตนเองเป็นประเทศที่ทำหน้าที่ในการเชื่อมต่อทางบก(land-linked) เป็นที่เชื่อมระหว่างภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ประเทศกลุ่มอาเซียน และอาเซียน+3

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่น้ำโขง ระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (ACMECS: Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความสะดวกในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจผ่านการค้าภายในภูมิภาคมากขึ้นและการลงทุน ใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของทั้งห้าประเทศสมาชิกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุล จัดตั้งขึ้นใน ค.ศ. 2003 มีแผนปฏิบัติการความร่วมมือ 5 สาขา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน อุตสาหกรรมและพลังงาน เกษตรและอุตสาหกรรม การเชื่อมโยงคมนาคม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสาธารณสุข

ภายใต้ความร่วมมือนี้ส่งผลให้ สปป.ลาว มีการปรับปรุงพัฒนาระบบคมนาคมโดยรวมของประเทศ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ได้แก่ การสร้างเส้นทางเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย นั่นคือ สะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 3 (นครพนม-คำม่วน) การสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 (เชียงของ-

ห้วยทราย) และเส้นทางรถไฟหนองคาย-ท่านาแล้ง ในสปป.ลาวนั้นได้มีการพัฒนาและปรับปรุง เส้นทางใน เวียงจันทน์ สะพานข้ามแม่น้ำเหือง เส้นทาง R3 (ห้วยทราย-หลวงน้ำทา) เส้นทางห้วยโก๋น-ปากแบ่ง รวมถึง การปรับปรุงสนามบินหลวงพระบาง¹

และใน ค.ศ. 2007 องค์กร ACMECS ได้มีการจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa ซึ่งเป็น ความคืบหน้าของความร่วมมืออย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในกรอบ ACMECS โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค ภายใต้แนวความคิด "Five Countries, one Destination" หรือ "5 ประเทศหนึ่ง ปลายทาง" โดยไทยกับกัมพูชาดำเนินโครงการนำร่อง ส่วน สปป.ลาว ลาวขอศึกษากฎหมายภายในและพัฒนา เทคโนโลยีการเข้าเมืองก่อนจะเข้าร่วมในภายหลัง และเมื่อใดที่ประเทศสมาชิก ACMECS ทั้งหมดได้เข้าร่วม โครงการเต็มรูปแบบ จะทำให้โครงการนี้สามารถพัฒนาไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการส่งเสริมการท่องเที่ยว ของทั้ง 5 ประเทศ และเชื่อมโยงทั้ง 5 ประเทศเข้าด้วยกัน²

อาเซียน(ASEAN)

สปป.ลาว เข้าร่วมกลุ่มอาเซียน เมื่อ ค.ศ.1997 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน เป็นอีก หนึ่งตัวกระตุ้นที่ทำให้เศรษฐกิจของ สปป.ลาวต้องพัวพันกับเศรษฐกิจภายในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น และ นอกจากนั้นอาเซียนยังอยู่ระหว่างการจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) กับประเทศคู่เจรจาต่างๆ นอกกลุ่มอาเซียน ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ทำให้เศรษฐกิจของลาวต้องเชื่อมโยงกับประเทศคู่เจรจา ต่างๆ ด้วยเช่นกัน ค.ศ. 2004 สปป.ลาวในฐานะสมาชิกใหม่อาเซียนได้รับหน้าที่เป็นเจ้าภาพจัดประชุมผู้นำ อาเซียน ครั้งที่ 10 ณ กรุงเวียงจันทน์ นับเป็นครั้งแรกของ สปป.-ลาวที่ได้จัดการประชุมระดับนานาชาติ ทำให้ รัฐบาลลาวได้มีจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงถนนและการตกแต่งประดับประดาถนนสายหลักๆ อย่าง สวยงาม เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้เข้าร่วมประชุม แสดงถึงความเป็นหน้าตาของประเทศลาวในฐานะ เจ้าภาพจัดประชุมสุดยอดอาเซียน และถือเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน กีฬาซีเกมส์ซึ่งจะมีขึ้นในปี ค.ศ. 2009 อีกด้วย³

¹กระทรวงการต่างประเทศ.(2554). ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง. (ออนไลน์).

²ศูนย์ข้อมูลลาว. (2551). บทความ การจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa. (ออนไลน์).

³มุสลิมไทยโพสต์. (2555). ประวัติในกลุ่มประเทศอาเซียน ประวัติในกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ : ลาว. (ออนไลน์).

การเข้าร่วมกลุ่มอาเซียนของลาวนั้นนับว่าได้ทำให้ สปป.ลาวได้กลับมาฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเช่นจีนกับไทย ซึ่งเห็นได้จากการยื่นมือเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เช่น

จีน ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ สปป.ลาวเพื่อใช้ประชุมผู้นำอาเซียนครั้งนี้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง สปป.ลาวกับจีนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น มีการร่วมมือกันในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการค้า เช่น จีนได้ให้ความช่วยเหลือ สปป.ลาวทางการเงินและด้านเทคนิค สำหรับโครงการโรงงานยางที่ตั้งตอนบนของลาว และเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับการก่อสร้างโครงข่ายไฟฟ้า ส่งผลให้ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการจีนจำนวนหลายรายที่มีมูลค่าการลงทุนมหาศาลในแขนงต่างๆ ของ สปป.ลาว โดยเฉพาะ สะหวันเขต เวียงจันทน์ และ หลวงพระบาง

ประเทศไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณียาวนาน ในค.ศ. 2004 ไทยกับ สปป.ลาวได้มีการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมกันเป็นครั้งแรก และได้ลงนามความตกลงร่วมกัน 6 ฉบับเกี่ยวกับการศึกษา การสร้างสะพาน โครงการรถไฟ การเชื่อมรถเมล์ของ 2 ประเทศ และการพัฒนาทางเศรษฐกิจร่วมกัน รวมทั้งยกเว้นวีซ่า นักท่องเที่ยวระหว่าง 2 ประเทศ นอกจากนี้ ไทยได้ให้เงินช่วยเหลือลาวในการดำเนินโครงการปรับปรุงสนามบิน 2 แห่งในลาว สร้างสะพานมิตรภาพน้ำเหืองไทย-ลาว ซึ่งถือเป็นการเพิ่มเส้นทางเชื่อมการคมนาคมเพื่อการค้า และส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวไปมาของสองประเทศอีกเส้นทางหนึ่ง¹ เป็นต้น

ในช่วง ค.ศ. 2005 เศรษฐกิจของ สปป.ลาวได้เติบโตต่อเนื่องท่ามกลางภาวะเงินเฟ้อ และปัญหาสังคม สปป.ลาวมีแนวโน้มตัวเลขทางด้านเศรษฐกิจของลาวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนๆ โดยเฉพาะใน ค.ศ. 2005 มีการลงทุนของภาครัฐและเอกชนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการฟื้นตัวในภาคการท่องเที่ยวและการส่งออก ที่ได้รับอานิสงส์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญของ สปป.ลาวอย่างจีน ไทย และเวียดนาม ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของลาวมาจากการผลิตภาคเกษตรและป่าไม้มากที่สุดถึงกว่า 50% ภาคบริการ 26.4% และภาคอุตสาหกรรม 23.5% รัฐบาลลาวมีนโยบายดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติโดยคาดว่าจะการลงทุนจากต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นจาก เป็นผลให้ปัจจุบันมีนักลงทุนต่างชาติจาก 36 ประเทศ เข้ามาลงทุนในกิจการต่างๆ ในลาว เช่น สหรัฐฯ แคนาดา ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส จีน มาเลเซีย ไทย และ เวียดนาม ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลลาวได้มีแก้ไขกฎหมายส่งเสริมการลงทุนมาตั้งแต่ค.ศ. 2004 เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เช่น นัก

¹มุสลิมไทยโพสต์. (2555). เรื่องเดิม . (ออนไลน์).

ลงทุนที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่ที่ยังขาดระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ จะได้รับการยกเว้นการเก็บภาษีเงินได้เป็นเวลา 7 ปี หลังจากนั้นจะเสียภาษีเงินได้ในอัตราต่ำเพียง 10% ซึ่งการที่รัฐบาลลาวส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมือง เพราะต้องการเพิ่มการสร้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่นในด้านการค้าระหว่างประเทศไทยและเวียดนามถือเป็นประเทศคู่ค้าหลักที่สำคัญของ สปป.ลาว โดยสปป.ลาวส่งออกไปเวียดนามมากที่สุด รองลงมา คือ ไทย สำหรับการนำเข้า ลาวนำเข้าจากไทยมากที่สุด รองลงมา คือ เวียดนาม จีน สิงคโปร์ และญี่ปุ่น¹

แต่อย่างไรก็ตาม สปป.ลาวยังคงประสบปัญหาการจัดการด้านงบประมาณ โดยขาดดุลด้านการคลังจำนวนมาก นับตั้งแต่ปี 2001 รัฐบาลใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจรวมทั้งการสร้างเสถียรภาพ เน้นการปรับปรุงโครงสร้างรัฐวิสาหกิจ สาธารณูปโภค แก้ไขกฎหมายภาคการเงิน การพัฒนาภาคเอกชน และปรับปรุงภาษีสำหรับการค้าภายในภูมิภาค ดังนั้น สปป.ลาว จึงยังต้องเผชิญกับปัญหาต่อเนื่องมาจากปีก่อนๆ คือ ปัญหาอัตราเงินเฟ้อของประเทศซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน²

สปป.ลาว เป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก แต่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ทำให้ลาวเล็งเห็นความสำคัญของความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนเพื่อช่วยกันส่งเสริมศักยภาพแต่ละประเทศสมาชิกก่อให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของภูมิภาคโดยรวม ดังนั้นในปัจจุบัน สปป.ลาวจึงสนับสนุนให้อาเซียนดำเนินการเพื่อเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ให้แล้วเสร็จใน ค.ศ.2015 เพื่อให้อาเซียนมีฐานการผลิตร่วมกัน โดยเปิดเสรีทั้งการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานที่มีทักษะ รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างอิสระ และในโอกาสการประชุมผู้นำอาเซียนครั้งนี้ ผู้นำอาเซียนจะลงนามพิธีสารกรอบความตกลงว่าด้วยการรวมกลุ่มสินค้าและบริการสำคัญของอาเซียนเพื่อเร่งรัดสู่ข้อตกลง AEC ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มสินค้าและบริการ ได้แก่ เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ ยาน-ยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ การท่องเที่ยว การบิน³ เป็นต้น

¹มุสลิมไทยโพสต์. (2555). เรื่องเดิม . (ออนไลน์).

²แหล่งเดิม.

³แหล่งเดิม.

มรดกโลก

สปป.ลาวได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก องค์การ UNESCO ใน ค.ศ. 1987 รัฐบาลลาวมีความต้องการเสนอโบราณสถานให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก 4 แห่งดังนี้ วัดพู แขวงจำปาสัก พระธาตุหลวงเวียงจันทน์ พู่ไหหิน แขวงเชียงขวาง และเมืองหลวงพระบาง รัฐบาลลาวได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะยกระดับการท่องเที่ยวของหลวงพระบางไปสู่ระดับสากล ซึ่งรัฐบาลลาวได้เล็งผลทางการเมืองวัฒนธรรม เพราะเชื่อว่า การท่องเที่ยวที่มาพร้อมกับการประกาศให้เมืองหลวงพระบางเป็นมรดกโลกนั้นจะเป็นตัวสนับสนุนค้าชื้อให้มรดกวัฒนธรรมของหลวงพระบาง เช่น การฟ้อน ดนตรี กีฬา จะได้มีการพัฒนา และถ่ายทอดไปสู่เด็กรุ่นใหม่ ๆ และหลวงพระบางยังเป็นตัวอย่างด้านการพัฒนาเมืองให้กับแขวงอื่นๆของ สปป.ลาว ได้อีกด้วย รวมถึงทำให้คนในชาติและคนต่างประเทศได้ตระหนักถึงความเป็นชาติลาวที่มีวัฒนธรรม อารยธรรม เก่าแก่ยาวนาน หลวงพระบางได้เป็นมรดกโลกแห่งแรกของ สปป.ลาว เมื่อ ค.ศ. 1995 และประกาศอย่างเป็นทางการเมื่อ ค.ศ. 1998 และได้รับการยกย่องให้ “เป็นเมืองที่ได้รับการปกป้องรักษาที่ดีที่สุดนอกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”¹ เพราะเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานที่มีอิทธิพลต่อความทรงจำของผู้คน โดยเฉพาะนักเดินทางชาวตะวันตกที่เรื่องราวของเมืองหลวงพระบางเอาไว้ ด้วยเหตุนี้เมื่อเมืองหลวงพระบางจึงเป็นเมืองมรดกโลกที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลก²

เมื่อหลวงพระบางถูกประกาศให้เป็นมรดกโลกอย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 1998 รัฐบาลได้จัดงานเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ให้กับฐานะใหม่ของหลวงพระบาง แม้กระทั่งในเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลปีใหม่ ยังมีการนำป้ายสัญลักษณ์ของเมืองมรดกโลกมาถือแห่ร่วมขบวน หลังจากนั้นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิมเกือบเท่าตัว ที่จากเดิม ค.ศ. 1989 ที่มีนักท่องเที่ยวแค่เพียง 3,000คน จนใน ค.ศ.1998 ที่มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมาเป็น 40,000คน

เมืองหลวงพระบางในฐานะเมืองมรดกโลกนั้นส่งผลให้เมืองหลวงพระบางถูกแบ่งออกเพื่อกันไว้ให้เป็นเขตอนุรักษ์หรือเขตปกป้องรักษา ที่อยู่ภายใต้การกฏเกณฑ์ของหน่วยงานมรดก ในการดำเนินการอนุรักษ์เมืองหลวงพระบางนั้นได้มีการพยายามดึงความมั่งคั่งของเมืองหลวงพระบางให้มีความโดดเด่น เช่น สถาปัตยกรรม และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ได้มีการอนุรักษ์และบูรณะรูปทรงในอดีตไว้ให้สมบูรณ์มากที่สุด

¹ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). เล่มเดิม หน้า 43.

²ราเชน อินทวงศ์. (2546). เล่มเดิม. หน้า 36.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเป็นมรดกโลก

การเป็นมรดกโลกของเมืองหลวงพระบางนั้นทำให้มีการจัดตั้งหน่วยงาน “ห้องการมรดก” ขึ้นใน ค.ศ. 1996 ให้เป็นหน่วยงานหนึ่งของ “ห้องการกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม” เพื่อเป็นผู้วางแผน ดำเนินการจัดรูปแบบของเมือง ปัจจุบันแยกออกมาเป็นหน่วยงานอิสระ เหตุผลเพราะว่า หน่วยงานนี้ถูกตั้งให้ มีหน้าที่ดูแลเฉพาะในเขตพื้นที่ของเมืองหลวงพระบางเท่านั้น ส่วนเมืองอื่นๆ เช่นเมืองจำปาสัก ก็มีหน่วยงาน มรดกเป็นของตนเองอยู่แล้ว นอกจากนี้เมืองหลวงพระบางยังมีความแตกต่างที่ต้องการความดูแลอย่างเป็น พิเศษเพราะลักษณะการเป็นเมืองมรดกโลกของหลวงพระบางนั้นมีทั้งเรื่องของวัตถุ ผู้คน และวัฒนธรรม สำหรับด้านสถาปัตยกรรมนั้นมีเจ้าหน้าที่ของตัวเองโดยมีสถาปนิกจากฝรั่งเศสเป็นผู้ให้คำปรึกษา ส่วนห้อง การมรดกมีการดำเนินการปกป้องรักษาเมืองหลวงพระบางในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- หน่วยงานตลาดกลางแจ้ง
- หน่วยงานด้านการบำบัดน้ำเสียและสิ่งแวดล้อม
- หน่วยงานคุ้มครองและปกป้องรักษามรดกโลก¹
- ลักษณะการดำเนินงานของการเป็นเมืองมรดกโลกนั้นขึ้นตรงกับองค์กรยูเนสโก หน่วยงานของ

ท้องถิ่นและภาครัฐเป็นสำคัญ นอกจากนี้ห้องการมรดกเมืองหลวงพระบางยังได้มีการพัวพันกับองค์กรต่างๆ มากมาย เช่น

- ฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือด้านเงินสนับสนุนการซ่อมแซมอาคารเก่า
- ธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย (ADB) ในโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมน้ำโขงและถนนในเมือง

หลวงพระบาง

- ความช่วยเหลือจากเยอรมัน (สถาบันเครดิตเพื่อการพัฒนาแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน Kreditanstalt für Wiederaufbau :KfW) ที่ให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ในการบำบัดน้ำ เสีย² เป็นต้น

ในค.ศ. 1996 ภาครัฐยังมีส่วนในการร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมและทาง ธรรมชาติ ด้วยความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายจากฝรั่งเศสและยูเนสโก ให้มีลักษณะเป็นแนวทางการอนุรักษ์

¹ราเชน อินทวงศ์. (2546). เล่มเดิม. หน้า 61.

²แหล่งเดิม. หน้า 64.

แบบยั่งยืน โดยเฉพาะในเขตมรดกโลก ค.ศ. 1998 ยูเนสโกได้ช่วยเหลือด้านการเงินมาใช้เพื่อให้ความรู้ต่อคนในท้องถิ่นตามแผนการป้องกันและพัฒนาส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เช่น การจัดนิทรรศการ การทำวิดีโอ และแผ่นพับ เพื่อแจกจ่ายให้ประชาชน¹

การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางในฐานะมรดกโลก

เมืองหลวงพระบางได้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ นักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกต่างหลั่งไหลเข้ามาเยือนอย่างไม่ขาดสาย ค.ศ. 1998 - 2000 รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรายได้อันดับหนึ่งของประเทศและมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการขยายตัวของธุรกิจในเมืองหลวงพระบาง การท่องเที่ยวมีส่วนในการอนุรักษ์สถานที่สำคัญต่างๆ เช่น การปรับปรุงด้านกายภาพเพื่อความสวยงามของเมืองภายใต้การร่วมมือของบริษัทเอกชนกับหน่วยงานท้องถิ่นอย่างห้องการมรดก² และหน่วยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การเป็นเมืองมรดกโลกทำให้หลวงพระบางเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นการเป็นเมืองมรดกโลกของหลวงพระบางถูกบรรดาบริษัทท่องเที่ยวและโรงแรมต่างๆ ใช้เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่สวยงามประกอบกับบรรยากาศที่สงบและวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวเมืองหลวงพระบางหลวงพระบางถูกถ่ายทอดให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นจากสื่อต่างๆ ที่บริษัททัวร์ใช้เป็น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และจะเห็นได้ว่าหลังค.ศ. -1996 เป็นต้นมา เริ่มมีการพูดถึงเมืองหลวงพระบางกันมากขึ้น ตัวอย่างเช่น สายการบินบริษัทการบินไทยได้มีการจัดโปรแกรมทัวร์ที่ใช้ความเป็นเมืองมรดกโลกของหลวงพระบางมาเป็นการประชาสัมพันธ์

¹ราเชน อินทวงศ์. (2546). เล่มเดิม. หน้า 64.

²สำนักงานตัวแทนขององค์การ UNESCO ในเมืองหลวงพระบาง ผู้มีหน้าที่ปกป้องรักษาเขตพื้นที่มรดกโลก.

ระยะเวลา : 3 วัน 2 คืน
วันบริการ : ทุกวัน
ราคา : โปรดสอบถาม

รายการค่าบริการดังต่อไปนี้

- รถรับ - ส่งระหว่างสนามบินและโรงแรม
- ที่พัก 2 คืนพร้อมอาหารเช้า
- นำเที่ยวเมืองหลวงพระบาง

หลวงพระบาง เมืองมรดกโลก เมืองหลวงเก่าของราชอาณาจักรลาว เมืองที่วิถีชีวิตของผู้คนยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมของอาณาจักรล้านช้างอย่างไม่มีเปลี่ยนแปลง เข้าตรุษของทุกๆ วัน ท่านจะได้เห็นภาพของพระสงฆ์ไปร้อยรูป ออกบิณฑบาตโดยพร้อมเพรียงเป็นแถวเป็นแนว ยาวเหยียด ให้ความรู้สึกสงบน่าเลื่อมใสศรัทธา ชมสถานที่สำคัญมากมาย ได้แก่ วัดเชียงทอง (Xiengthong) วัดวิชุน (Wisoune) วัดอาฮัม (Aham) เยือนพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ อันเป็นพระราชวังเดิมของกษัตริย์ลาว จากนั้นนำท่านเดินทางขึ้นเขา เพื่อนมัสการพระธาตุพูสี (Phousi) และชมทัศนียภาพอันงดงามของเมืองหลวงพระบาง

ภาพประกอบ 6 โปรแกรมการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางของบริษัทการบินไทย

ที่มา: diamondshine.co.th/TgTourView. (2012). แพคเกจทัวร์บริษัทการบินไทย จำกัดมหาชน.

(Online).

กิจกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง

การท่องเที่ยวได้กลายเป็นวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ชาวหลวงพระบางส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่น การที่ขายบ้านให้นักลงทุนเพื่อทำโรงแรมบ้านพัก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ การทิ้งไร่นามาขายของ ชั้บรถรับจ้าง หรือทำธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ถ้าเป็นคนรุ่นใหม่ก็จะผลักดันตนเองให้เป็นตัวเลือกของบรรดาบริษัทท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร ด้วยการหันมาเรียนภาษาที่สองกันมากขึ้น เป็นต้น

ปัจจุบันการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเมืองหลวงพระบางจากทั่วทุกมุมโลกพร้อมรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาลและนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งต่อสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าเมืองหลวงพระบางจะมีความเปลี่ยนแปลงกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยบริษัท โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของฝาก และรถรับจ้าง แต่เมืองหลวง

พระบางก็ยังคงเป็นเมืองที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว และเลือกให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวทุกยุคสมัย ในฐานะ “เมืองที่มีความงดงามทั้งวัฒนธรรมและธรรมชาติ อธิปไตยของผู้คน” นอกจากนี้เมืองหลวงพระบางยังเป็นเหมือนตัวแทนภาพลักษณ์ทั้งหมดของ สปป.ลาว ในด้านวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

ผู้ประกอบการ

ภายหลังการเปิดประเทศรัฐบาลได้มีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการเปิดประเทศให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุนในด้านต่างๆ ในลาว ทำให้มีนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุนชาวไทย ไต้หวัน สิงคโปร์ ฝรั่งเศส ฮองกง สหรัฐอเมริกา แต่ในระยะแรกนั้นภาพลักษณ์ของลาวในสายตานักธุรกิจ และนักลงทุนต่างชาติไม่ค่อยดีนัก โดยนักลงทุนส่วนใหญ่มองว่าตลาดลาวมีขนาดเล็ก และมีกำลังซื้อต่ำ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานของประเทศยังไม่ได้รับการพัฒนา จึงไม่ให้ความสนใจที่จะเข้าไปลงทุนในลาวมากนัก ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีการส่งเสริมให้มีการค้าการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายไม่เข้าไปแทรกแซงในเรื่องธุรกิจแต่จะส่งเสริมให้ภาคเอกชนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจห้าปีฉบับที่สาม(ค.ศ. 1991-1995)และแผนพัฒนาเศรษฐกิจห้าปีฉบับที่สี่(ค.ศ.1996-2000) ที่ได้มีการแบ่งพื้นที่การพัฒนาประเทศออกเป็น 3เขต และ 6แขวง และเมืองหลวงพระบางคือเขตหนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่หลักของการพัฒนาและการลงทุนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะเมืองหลวงพระบางเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงเก่า ที่มีพระราชวัง วัด และโบราณสถานต่างๆ¹ โดยเฉพาะภายหลังการได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกของหลวงพระบาง ในค.ศ. 1995 มีการตื่นตัวของนักลงทุนและนักท่องเที่ยวทั่วโลกหันมาให้ความสนใจหลวงพระบางมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มน้ำโขง สมาชิกกลุ่มอาเซียน สมาชิกธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย สมาชิกองค์การสหประชาชาติ และUNESCO ทำให้เมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมืองที่ผู้คนให้ความสนใจมากขึ้นในฐานะเมืองท่องเที่ยว เช่น การเป็นเมืองมรดกโลกถือว่าการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางอีกทาง และทำให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น หรือ ค.ศ. 2009 สปป.ลาว ได้มีโอกาสเป็นเจ้าภาพจัดงานซีเกมส์ ที่เมืองหลวงพระบาง รัฐบาลลาวก็ได้ใช้โอกาสนี้ในการเผยแพร่การท่องเที่ยวไปด้วย และรัฐบาลเห็นความสำคัญ

¹ราเชน อินทรวงศ์. (2546). เล่มเดิม. หน้า 64.

และมีนโยบายที่จะจัดการเมืองหลวงพระบางให้ดีขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางเริ่ม คึกคักจากการลงทุนและการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องจนต้องมีการเข้าไปจัดระเบียบให้แก่เมืองหลวงพระบาง ด้วยการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ หรือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้ว ให้มีการจัดการที่ดีขึ้น เพื่อรองรับความเติบโตของการท่องเที่ยวและเพื่อสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาเมืองหลวงพระบางมากขึ้นในอนาคต

เมืองหลวงพระบางได้รับความสนใจจากนักลงทุนจำนวนมากที่ต้องการเข้ามาลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวในนามของบริษัททัวร์ แต่การลงทุนในยุคแรกๆ จะเป็นลักษณะของรัฐวิสาหกิจ ค.ศ. 1989 บริษัท Deithem Travel Luang Prabang Travel & Tour และ บริษัท Inter Tourism คือบริษัทท่องเที่ยวเอกชนรายแรกที่เข้ามาให้บริการด้านการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง และหลังจากนั้นก็ยังมีบริษัทต่างๆ ททยอยเข้ามาลงทุนด้านการท่องเที่ยวอีก 3-4บริษัท ได้แก่ บริษัทท่องเที่ยวหลวงพระบาง บริษัทพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ บริษัทล้านช้าง และบริษัทท่องเที่ยวลาว เป็นบริษัทท่องเที่ยวที่มีลักษณะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวแบบครบวงจร ตั้งแต่เรื่องการเดินทาง ที่พัก การจัดหาไกด์นำทางที่มีความชำนาญสำหรับนักท่องเที่ยว¹ เช่น ลุงสิงห์คำ หรือไกด์อาวโล ของเมืองหลวงพระบาง ชาวไทยที่เดินทางไปหลวงพระบางมักรู้จักกันดี ได้กล่าวไว้ว่า

“เอเย่นทัวร์นั้นจะส่งนักท่องเที่ยวให้กับบริษัทย่อยของรัฐบาลในหลวงพระบางอีกทอดหนึ่ง .....ลุงสิงห์คำ เป็นไกด์ของพวกเราและพาเราเข้าออกวัดต่างๆ ตามโปรแกรมทัวร์ การอธิบายเรื่องราวของลุงสิงห์คำนั้นแพรวพราวด้วยเทคนิคกลวิธีสอดแทรกข้อมูลประวัติศาสตร์อย่างกลมกลืน.... ในช่วงนั้นนักท่องเที่ยวดูบางตา และมีโรงแรมของรัฐบาล 3 แห่งเปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในช่วงนั้น.... ดูเหมือนบรรยายภาคค่อนข้างดีเยี่ยมเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลยังไม่คุ้นเคยกับการท่องเที่ยว ทว่า สำหรับคนเมืองนั้น เรากลายเป็นสิ่งแปลกตา.... และดูเหมือนรัฐยังระมัดระวังตัวที่จะเปิดรับการท่องเที่ยว”²

ห้องพักในเมืองหลวงพระบางพบว่า ก่อนค.ศ. 1990 เมืองหลวงพระบางมีห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยว เพียง 101ห้อง ซึ่งเป็นห้องของโรงแรมเก่าแก่ที่อยู่ในหลวงพระบางมาตั้งแต่ในสมัยราชอาณาจักรภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐบาล ใน ค.ศ. 1996 โดยมีโรงแรมถูกสร้างขึ้นอีก 10 แห่ง และเฮือนพัก 11 แห่ง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวที่กำลังขยายตัวขึ้นมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาคารเก่าที่ดัดแปลงมาเป็นที่พัก รวมถึงที่อยู่อาศัยของบรรดาเชื้อพระวงศ์ก็ถูกรัฐบาลนำมาให้นายทุนต่างชาติเช่า เช่น โรงแรมสันติ

¹ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ. (2540). เล่มเดิม. หน้า 215.

²ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). เล่มเดิม. หน้า 26-27.

โรงแรมเดอะแกรนด์หลวงพระบาง ลักษณะของการลงทุนมีทั้งการร่วมทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับนัก
ลงทุนชาวลาว ถ้าเป็นธุรกิจขนาดเล็กคนท้องถิ่นที่มีเงินก็จะเป็นผู้ประกอบการเอง¹ ทำให้ปัจจุบันจำนวนธุรกิจ
เพิ่มขึ้นตามตามการขยายตัวของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่พักและโรงแรม ที่มีจำนวนมากขึ้น จาก ค.ศ. 1990
ห้องพักในเมืองหลวงพระบางมีเพียง 101ห้อง เพิ่มขึ้นเป็น 2,299ห้องภายในเวลาไม่กี่ปี² และปัจจุบัน ค.ศ.
2011 โรงแรมในเมืองหลวงพระบางเพิ่มขึ้นเป็นอีก 10แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากชาวหลวงพระบางว่า

”แต่ก่อน(ก่อน ค.ศ. 1995) หลวงพระบางยังไม่มีโรงแรมกับเขื่อนพักแบบนี้หรอก ถึงมีก็ไม่เยอะ
แบบนี้ เพราะฝรั่งก็ไม่ได้มาเยอะขนาดนี้ เพิ่งมาเยอะตอนเป็นมรดกนี้แหละ.... นักท่องเที่ยวบางคนถ้าไม่มีที่
นอนผู้ชายก็ไปนอนวัด ส่วนผู้หญิงก็ไปนอนบ้านชาวบ้านเอา ส่วนใหญ่เขาอยู่ไม่กี่วันก็ไป เลยไม่ค่อยมีปัญหา
เท่าไร นักท่องเที่ยวก็ให้เงินตอบแทนน้ำใจกัน...” คำบอกเล่าของ คำมัน อาชีพขับรถรับจ้างในหลวงพระบาง
และเป็นคนหลวงพระบางโดยกำเนิดและยังมีตำแหน่งเป็นช่วยผู้ใหญ่บ้านของบ้านหัวเชียง

ตาราง 4 จำนวน สถานที่ท่องเที่ยว สถานประกอบการที่พัก และ ร้านอาหาร ในเมืองหลวงพระบาง 2005-2010

ปี ค.ศ.	2002	2005	2006	2007	2008	2009	2010
บริษัททัวร์	17		22	28	36	46	46
โรงแรม	17		18	21	36	41	44
เกสต์เฮ้าส์	146		155	203	236	255	260
ร้านอาหาร	75		104	104	124	187	188
สถานที่ท่องเที่ยว	109		110	111	112	130	160

ที่มา: Statistical Report on Tourism in Laos. (2010). จำนวนสถานประกอบการในเมืองหลวง
พระบาง.

ที่มา: สำนักงานการท่องเที่ยวหลวงพระบาง. (2011). จำนวนสถานประกอบการในเมืองหลวงพระ
บาง.

¹ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์; และคณะ. (2540). เล่มเดิม. หน้า 215.

²สำนักงานการท่องเที่ยวหลวงพระบาง. (2012). จำนวนโรงแรมและรีสอร์ทในหลวงพระบางตั้งแต่ 1997 – 2011.

จากการกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญทำให้เมืองหลวงพระบางเกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เฉพาะในตัวเมืองหลวงพระบางมีการเติบโตด้านเศรษฐกิจ เกิดธุรกิจการค้าและมีร้านค้าแบบใหม่ขึ้นในเมืองหลวงพระบาง เช่น ร้านอาหาร ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านอัดรูป บริษัทท่องเที่ยว สถานบันเทิง ร้านนวด-สปา ร้านกาแฟ สนามกอล์ฟ เป็นต้น ซึ่งห้างร้านเหล่านี้เกิดขึ้นมาเพื่อรองรับการขยายตัวและความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

นอกจากนั้นยังมีแผนการสร้างเมืองใหม่ ใน ค.ศ. 2009 ภายใต้ความของ 2 บริษัท คือ Nakorn Luang New Century Ltd. และ Korea Phattana Lao Co.Ltd. ที่ต้องการเปิดโอกาสให้กลุ่มนักลงทุนจากเกาหลีได้เข้ามาลงทุน ในเมืองจอมเพ็ดริมโขงฝั่งตรงข้ามเมืองหลวงพระบาง เพื่อ ทำให้พื้นที่แห่งนั้นเป็นเมืองที่มีความพร้อมในทุกๆด้าน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรมห้าดาว รีสอร์ท สนามกอล์ฟ ขนาด 36หลุม ธนาคาร สวนสาธารณะ และสร้างสะพานเพื่อเชื่อมต่อไปยังเมืองหลวงพระบาง เป็นต้น ภายใต้โครงการที่ชื่อว่า “Diamond City : The Luang Prabang’s new city integral development project at Chompet, Laung Prabang”¹

ดังที่คนขับรถรับจ้าง ชาวลาวได้พูดกับผู้วิจัยว่า “จะไปดูสนามกอล์ฟใหม่ ใหญ่มาก ของคนเกาหลี รัฐบาลให้คนเกาหลีเช่า 50ปี มีทั้งโรงแรมทั้งสนามกอล์ฟ ฝรั่งไปเยอะเหมือนกัน” หรือ “น้องเห็นโรงแรมนั้นใหม่ เพิ่งเปิดนะ มีทุกอย่างเลยนะ ทั้งคาราโอเกะ ทั้งเชค”

ซึ่งไม่ใช่แค่ที่หลวงพระบางเพียงเท่านั้นที่มีการลงทุนธุรกิจมูลค่ามหาศาล ปัจจุบันยังได้ขยายไปยังแขวงอื่นๆ ของ สปป.ลาว อีกด้วย เช่น

“นักลงทุน ซึ่งเป็นเจ้าของสนามกอล์ฟใหญ่ที่สุด และได้มาตรฐานโลกจากเวียดนามได้รับใบอนุญาตจากรัฐบาลลาวเข้าลงทุนสร้างสนามกอล์ฟ โรงแรม และวิลล่ามูลค่าราว 1,000 ล้านดอลลาร์ ในเขตบ้านดงโพสีใกล้กับสะพานมิตรภาพไทย-ลาว จ.หนองคาย เพื่อส่งเสริมกีฬา และการท่องเที่ยว”²

หรือ

“Mr.เจ้า เหว่ย ประธานบริษัท Kings Romans Group เป็นหัวเรือใหญ่ในการขับเคลื่อนเพื่อปลุกปั้นที่ดินจำนวน 100 ตารางกิโลเมตร บริเวณห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศลาว (ตรงข้ามกับ อ.เชียงใหม่) เป็นเขตเศรษฐกิจ

¹ชูศักดิ์ วิทยากัด. (2554). เล่มเดิม หน้า 85.

²ศูนย์ข้อมูลลาว.(2552). นักลงทุนเวียดนาม เซนสัญญา ก่อสร้าง สนามกอล์ฟ-โรงแรม 5 ดาว บ้านดงโพสี. (ออนไลน์).

พิเศษ ซึ่งเป็นการเช่าที่ดินผืนดังกล่าว จากรัฐบาลลาวในระยะเวลา 100 ปี.... เขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ จากนั้นมีรถกอล์ฟ ... ภายในยังเป็นบ่อนกาสิโน ที่ทันสมัย มีเครื่องสแกนเหมือนที่สนามบินและมีการตรวจค้นกระเป๋า ห้ามนำกล้องเข้าไปเด็ดขาด ต้องฝากไว้กับเจ้าหน้าที่บ่อน”¹ เป็นต้น

นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวและธุรกิจท่องเที่ยว จำนวนของนักท่องเที่ยวก็เช่นกัน เพราะจำนวนของนักท่องเที่ยวนี้คือสิ่งที่ชี้วัดการเติบโตของการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นได้เป็นอย่างดี

เมืองหลวงพระบางก็เช่นกัน เพราะตั้งแต่มีการเปิดประเทศก็เริ่มมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังเมืองหลวงพระบางมากขึ้น และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี

จากการสำรวจข้อมูลในการทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ช่วง ค.ศ. 1996 พบว่า จุดประสงค์ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเมืองหลวงพระบาง คือ การท่องเที่ยว การพักผ่อน การผจญภัย การทำธุรกิจ การศึกษาหาความรู้ และราชการ เป็นต้น

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือชาวยุโรป โดยเฉพาะฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษ เบลเยียม อิตาลี เป็นต้น รองลงมาคือ สหรัฐฯ แคนาดา และ ชาวเอเชีย ไทย จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฟิลิปปินส์ อินเดีย

ยุคแรกของการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางช่วงนั้นยังไม่มีนักท่องเที่ยวแบบที่เดินทางด้วยตนเอง หรือนักท่องเที่ยวแบบ Backpacker แต่จะเป็นการเที่ยวในลักษณะบริษัททัวร์เป็นตัวแทนติดต่อและจัดการเรื่องการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยว

“ราวปี 1994 ผู้วิจัยมีโอกาสได้มาหลวงพระบางเป็นครั้งแรก ในวันเวลานั้นหลวงพระบางดูเหมือนเป็นดินแดนในความฝันอันแสนไกล เราต้องจองทัวร์ผ่านเอเจนต์ในเวียงจันทน์....นอกจากความระมัดระวังของรัฐแล้ว การเดินทางด้วยถนนหรือเรือซึ่งมีราคาถูกก็ไม่สะดวกมากนัก การเดินทางมาถึงหลวงพระบางจึงมีค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป”²

ช่วง ค.ศ. 1990 เป็นต้นมาก่อนที่จะมีการปรับปรุงระบบการคมนาคม การเดินทางมายังเมืองหลวงพระบางกลายเป็นเรื่องท้าทายสำหรับนักท่องเที่ยวพอสมควร เพราะในขณะนั้นเที่ยวบินจาก

¹ศูนย์ข้อมูลลาว.(2552). *บทความจากมติชนรายวัน :Kings Romans Casino จีนระดมทุนมหาศาล บั่นเขตเศรษฐกิจพิเศษ"ลาว".* (ออนไลน์).

²ภัทรพงศ์ คงวิจิตร. (2543). *เล่มเดิม.* หน้า26-27.

เวียงจันทน์มาหลวงพระบางมีสี่ปีละ 2 วัน และเป็นเครื่องบินที่ผ่านการใช้งานมาแล้วอย่างโชกโชก ส่วนทางบกใช้เวลาเดินทางประมาณ 24 ชั่วโมง กับรถประจำทางที่แออัดและค่อนข้างที่จะไม่ปลอดภัย และทางเรือใช้เวลาประมาณ 2 วัน

ต่อมาภายหลังการปรับปรุงการคมนาคมแล้ว ชาวไทยคือนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่สุดที่เดินทางมาเที่ยวหลวงพระบางและ สปป.ลาว เพราะคนไทยหลายคน มองว่า หลวงพระบางคล้ายกับประเทศไทยเมื่อหลายสิบปีก่อน ดังนั้นการมาหลวงพระบางเหมือนได้ย้อนกลับไปในอดีต รวมทั้งยังมีวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตคล้ายสังคมในภาคเหนือของไทย นอกจากนี้ก็ยังมีย่านนักท่องเที่ยวจากทวีปอื่นที่นิยมเดินทางมาเมืองหลวงพระบางจำนวนไม่น้อย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ชอบหาความแปลกใหม่ สถานที่ใหม่ๆ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมทำให้นักท่องเที่ยวชาติตะวันตกหลงใหลเมืองหลวงพระบางเป็นนักหนา

แนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเมืองหลวงพระบางนั้นเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะ ค.ศ. 1997-2000 เพราะเป็นปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวลาว (Visit Laos Year)¹ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าบางปีจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเมืองหลวงพระบางจะมีจำนวนลดลง ที่เป็นเช่นนี้เพราะปัจจัยต่างๆ ในแต่ละช่วงเวลาที่จากสถานการณ์ภายในประเทศและสถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน และเนื่องจากเมืองหลวงพระบางเป็นที่ท่องเที่ยวในระดับสากลนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนต่างชาติดังนั้นเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงใดๆ ในสังคมโลก เช่น การเกิดโรคระบาด วิกฤตทางเศรษฐกิจ การเกิดภัยธรรมชาติ วิกฤตทางการเมือง หรือสงคราม การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางจึงได้รับผลกระทบนั้นด้วย

---

¹ราเชน อินทรวงศ์. (2546). เล่มเดิม. หน้า 71.

ตาราง 5 Number Tourist Arrivals by Luang Prabang Province, 1989-2010.

ปีค.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว
1989	1,169
1990	1,458
1991	2,465
1992	3,494
1993	29,678
1994	38,919
1995	49,560
1996	54,250
1997	30,769
1998	44,583
1999	55,307
2000	56,225
2001	68,250
2002	65,872
2003	99,150
2004	105,513
2005	133,569
2006	151,703
2007	186,819
2008	231,575
2009	237,683
2010	210,783

ที่มา: Statistical Report on Tourism in Laos , (2011). จำนวนท่องเที่ยวใน สปป.ลาว.

ที่มา: สำนักงานการท่องเที่ยวหลวงพระบาง. (2012). จำนวนนักท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง.

จากตารางจะเห็นได้ว่าในระยะแรกของการเปิดประเทศ คือ ช่วง ค.ศ.1989-1992 จำนวนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังเมืองหลวงพระบางนั้นมีน้อยมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะประเทศต่างๆ ในโลกเพิ่งผ่านพ้นสถานการณ์ของสงครามเย็นมาไม่นาน ประกอบกับเมืองหลวงพระบางยังเป็นเมืองที่ยังไม่พร้อมสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งด้านความไม่ปลอดภัยของชาวต่างชาติ และความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว

รวมถึงเมืองหลวงพระบางยังเป็นเมืองที่ห่างไกลมาก เพราะการเดินทางค่อนข้างลำบาก ดังนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในระยะแรกมักจะเป็นชาวยุโรปโดยเฉพาะชาวฝรั่งเศส

ต่อมา ช่วง ค.ศ. 1993-1995 จะเห็นว่าจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเมืองหลวงพระบางมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สปป.ลาว ได้มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศอย่าง ภาควิชาความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง(GMS) การร่วมมือนี้ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการริเริ่มโครงการต่างๆ ใน สปป.ลาวอย่างเป็นทางการเป็นรูปเป็นร่างขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงระบบคมนาคม เส้นทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ให้สามารถเชื่อมโยงหากันได้ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางได้ที่รับอานิสงค์นี้เป็นอย่างมาก เพราะทำให้การเดินทางของนักท่องเที่ยวและนักลงทุนมีความสะดวกสบายมากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว นักลงทุนจาก ไทย เวียดนาม และจีน

ค.ศ.1996- ปัจจุบัน ตั้งแต่ ค.ศ. 1995 เป็นต้นมาเมืองหลวงพระบางถูกประกาศให้เป็นเมืองมรดกโลก เมืองหลวงพระบางเริ่มเป็นที่รู้จักแก่ชาวต่างชาติในวงกว้างขึ้น ไม่ใช่แค่เฉพาะนักเดินทางหรือนักผจญภัยเท่านั้น การเป็นเมืองมรดกโลกในช่วงแรกนั้นดูเหมือนว่ากำลังทำให้การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางขยายตัวขึ้น เพียงแต่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย ค.ศ. 1997 ขึ้นมาก่อนจึงทำให้ในช่วงนั้นการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางค่อนข้างซบเซา นักท่องเที่ยวในเอเชีย และนักลงทุนต้องชะลอการลงทุนในลาวและเมืองหลวงพระบางไป แต่อย่างไรก็ตามปัญหาเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียนี้ทำให้หลายๆ ประเทศได้พลิกวิกฤติเป็นโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของตนเอง เพราะการท่องเที่ยวคือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเป็นสินค้า หรือเป็นการนำเอาเอกลักษณ์ของตนเองมาเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งจนในที่สุดการท่องเที่ยวก็ทำให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉยงใต้ โดยเฉพาะไทย ที่นำพาประเทศผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้มาได้ ประกอบกับ สปป.ลาว เข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ของอาเซียน ใน ค.ศ. 1997 การเข้าร่วมกลุ่มอาเซียนของลาวนี้นับว่าได้ทำให้ สปป.ลาวได้กลับมาฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเช่นจีนกับไทย ด้วยเหตุใน ค.ศ. 1999 จากความสำเร็จของประเทศไทยรัฐบาลลาวจึงถือเอาโอกาสนี้ประกาศให้เป็นปีของการท่องเที่ยวลาว Visit Laos Year ใน ค.ศ. 2002 จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจากปีก่อนไม่มากเท่าไร แต่ก็ถือได้ว่าการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน เนื่องจากในปีนี้มีกรณีเกิดโรคติดต่อทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง หรือรู้จักกันในชื่อ โรคซาร์ส ค.ศ. 2004 สปป.ลาวได้มีโอกาสจัดการประชุมอาเซียน นับเป็น

ครั้งแรกของ สปป.ลาวที่ได้จัดการประชุมระดับนานาชาติ รัฐบาลลาวจึงถือโอกาสนี้นำเสนอ ภาพลักษณ์ของ สปป.ลาว ต่อชาวโลกยิ่งทำให้เป็นที่รู้จัก สปป.ลาว และแขวงสำคัญของลาวโดยเฉพาะเมืองหลวงพระบางให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นเมื่อการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางเติบโตขึ้น นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เป็นผลให้ธุรกิจต้องมีการขยายตัวตามด้วยเช่นกันเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว แต่เมืองหลวงพระบางเป็นเมืองที่มีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่การท่องเที่ยวส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในตัวเมืองหลวงพระบางอพยพออกมาอยู่นอกเขตเมืองเพื่อที่จะยกพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เริ่มมีนักลงทุนรายย่อยจากต่างชาติและคนลาวเข้ามาเปิดกิจการโรงแรม ร้านอาหาร บริษัททัวร์ หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวขึ้นมากมายภายในเมืองหลวงพระบาง ทำให้หลวงพระบางมีความเจริญมากทางด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ถ้าจะว่าครบวงจรเลยก็ว่าได้ เพราะในพื้นที่เล็กๆของเมืองหลวงพระบาง โดยเฉพาะสองข้างทางบนถนนสี่สะพานวง นอกจากวัด พระราชวัง สถานที่ราชการ ก็เต็มไปด้วยร้านค้า ร้านอาหาร บริษัท ร้านขายของทันสมัย โรงแรม เฮือนพัก ร้านแลกเปลี่ยน ที่ตั้งเรียงรายกันแทบจะไม่มีพื้นที่ว่างเปล่าเลย ถนนเส้นนี้มีความสำคัญด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของหลวงพระบางไม่ใช่น้อยในปัจจุบัน กลางคืนถนนเส้นนี้ได้แปรเปลี่ยนเป็นตลาดมืด(night market)ที่คลาคล่ำไปด้วยนักท่องเที่ยวที่มาเดินซื้อของทั้งของกินและของใช้ ของฝาก(งานฝีมือโดยเฉพาะเครื่องเงินและผ้าทอ) ที่ชาวบ้านนำมาขายให้แก่นักท่องเที่ยวในตอนเช้าถนนเส้นนี้ก็จะเป็นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวและชาวบ้านมาทำบุญตักบาตรข้าวเหนียวซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมอย่างมาก เมื่อว่าไปแล้วถนนเส้นนี้คงไม่ต่างอะไรกับ ถนนธุรกิจของหลวงพระบางที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวหลวงพระบางอย่างมาก อย่างที่ผู้จัดการ เฮือนพักวัดทะนะท่า ได้พูดว่า “เฮือนพักนี้เป็นของคนเวียงจันทน์ที่เป็นลูกครึ่งคนลาวกับคนอินเดียน เขามาเช่าที่ของรัฐบาล ปีละ 7-8 แสนบาท รัฐให้เช่า 10ปี ” และยังบอกอีกว่าพื้นที่ในหลวงพระบางนั้นมีค่ามาก ใครที่มีบ้านอยู่ในเขตตัวเมืองบ้างก็ให้นักธุรกิจเช่า บ้างก็ประกอบกิจการเอง เช่น การดัดแปลงบ้านให้เป็นที่พักของนักท่องเที่ยว เปิดร้านอาหาร ขายของชำ เป็นต้น จากคำบอกเล่าเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าชาวหลวงพระบางส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะให้การท่องเที่ยวได้พัฒนาไปในลักษณะที่ทันสมัยเช่นที่อื่นๆ ซึ่งบางคนคงอาจลืมนึกไปว่า ความเจริญที่จะตามมานั้นต้องแลกกับอะไรบ้าง เช่น วิถีชีวิต คุณค่าและความหมายของประเพณีเก่าแก่ ทศนคติของผู้คน เป็นต้น นอกจากนี้บริเวณรอบนอกเขตเมืองหลวงพระบางยังมีทั้งโรงแรมระดับ 5 ดาว สนามกอล์ฟ บริษัททัวร์ Guest house สปา ร้านอาหาร สถานบันเทิง home stay และกิจการอื่นๆอีกมากมาย ทั้งที่เป็นของคนในพื้นที่ รัฐบาลและนัก

ลงทุนชาวต่างชาติ ด้วยเหตุนี้ทำให้โรงแรมและเฮือนพักถูกสร้างขึ้นใหม่ในทุกๆ ปี แต่ก็เหมือนว่ายังไม่เพียงพอ กับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่พักราคาถูก

เมืองหลวงพระบางในฐานะเมืองท่องเที่ยว

ภายหลัง ค.ศ. 1986 รัฐบาลลาวได้เปลี่ยนมาใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้มีการเปิดประเทศ เพื่อปรับเปลี่ยนท่าทีกับต่างประเทศ เป็นผลให้ชาวต่างชาติสามารถเดินทางเข้าออก สปป.ลาวได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะเมืองหลวงพระบาง จำนวนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเมืองหลวงพระบางเริ่มมีปรากฏตั้งแต่ ค.ศ. 1989 เป็นต้นมา และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะหลังจากที่เมืองหลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลก ยิ่งทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมาก จากหลักพันเป็นหลักแสนเพียงเวลาไม่กี่ปี และในขณะเดียวกันเมืองหลวงพระบางก็ได้ถูกพัฒนาให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวและธุรกิจท่องเที่ยวที่มีที่คาดว่าจะเพิ่มจำนวนขึ้น และกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อทั้งเศรษฐกิจระดับแขวงและระดับประเทศในเวลาต่อมา

ตั้งแต่นั้นมาเมืองหลวงพระบางมีฐานะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ นักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนขึ้นจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐและเอกชน ความเติบโตของการท่องเที่ยวส่งผลให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวขึ้นมากมาย ภายในอาณาเขตที่มีอย่างจำกัดในเมืองถูกใช้ได้อย่างคุ้มค่าโดยเฉพาะตึกเก่าที่ให้มีการเช่า หรือถ้ามีเจ้าของก็จะถูกถึงทะเลเบียนให้อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ห้ามสร้างใหม่หรือทำลาย อนุญาตให้ซ่อมแซมและปรับปรุงเท่านั้น แต่ส่วนใหญ่มักจะถูกปรับเปลี่ยนให้มาเป็นที่พัก ร้านอาหาร บริษัท และร้านขายของ ที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของการอนุรักษ์ของสำนักงานมรดกโลก(ห้องการมรดก) ที่มีหน้าที่หลักในการปกป้องรักษาเมืองหลวงพระบางให้คงความสวยงามเพื่อความสวยงามและเป็นมรดกต่อไป¹ รวมทั้งมีการนำวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชาวเมืองมาเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เช่น การตัดบาตรข้าวเหนียว การจัดงานบุญปีใหม่ ส่วนบรรดาโรงแรมใหญ่ๆ ก็มักจะนำวงมโหรี และการร้อง การฟ้อนรำ ในสมัยราชอาณาจักรมาแสดงต้อนรับแขกของตน เป็นต้น

การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางนั้นยังมีการขยายพื้นที่ของการท่องเที่ยวออกไปยังเมืองข้างเคียง ด้วยเหตุนี้ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวมีการกระจายไปยังเมืองอื่นๆ นักลงทุนและนักท่องเที่ยวไม่กระจุกตัวแค่ในตัวเมือง ดังนั้นจึงถือได้ว่ายิ่งการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางเติบโตขึ้นเท่าไร ยิ่งมีการพัฒนาปรับปรุง

¹ราเชน อินทรวงศ์. (2546). เล่มเดิม. หน้า 5.

ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานขยายตัวออกไปด้วยเช่นกัน ส่งผลให้ชาวลาวมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยว และนอกจากนั้นยังทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกมากขึ้นเช่นกัน

แม้ว่าในปัจจุบันฐานะของเมืองหลวงพระบางจะเปลี่ยนไปแต่สำหรับชาวลาวเอง เมืองหลวงพระบางยังคงมีความสำคัญสำหรับชาวลาวในฐานะเมืองศักดิ์สิทธิ์ เมืองแห่งวัฒนธรรม เพราะหลวงพระบางเคยเป็นเมืองหลวงเก่า ที่มีพระราชวังที่ประทับของเจ้ามหาชีวิต เป็นเมืองที่มีวัดวาอารมตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากมายที่ถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่โบราณ ที่สะท้อนผ่านประเพณีวัฒนธรรม เช่น ประเพณีบุญปีใหม่ บุญห่อข้าวประดับดิน บุญสงวนเชื้อ หรือแม้แต่แม่น้ำชาวลาวหลวงพระบางก็ให้ความสำคัญและความเคารพต่อแม่น้ำอย่างยิ่ง ซึ่งหาใช่เพราะต้องการให้เมืองหลวงพระบางมีทิวทัศน์ที่สวยงาม แต่แม่น้ำโขง แม่น้ำคานสำหรับชาวลาวหลวงพระบางคือที่อยู่อาศัยของเทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ “นาค, นาคา” ผู้ปกป้องรักษาเมืองมาตั้งแต่โบราณกาล เป็นต้น¹

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่รู้จักเมืองหลวงพระบางจากหนังสือแนะนำเที่ยวมากที่สุดประมาณร้อยละ 50 จากคำบอกเล่าจากเพื่อน ประมาณร้อยละ 30 จากบริษัทท่องเที่ยว ประมาณร้อยละ 26 และจากการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลลาวประมาณร้อยละ 3² ในฐานะเมืองที่มีความงามด้านสังคม และวัฒนธรรมที่พวกเขาใช้เป็นที่พักเที่ยว และเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวต่างหลงใหลมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมการท่องเที่ยว

โดยทั่วไปเมืองหลวงพระบางเองก็มีความโดดเด่นทางด้านสถาปัตยกรรม วัฒนธรรม วิถีชีวิต และธรรมชาติ เมื่อรวมองค์ประกอบทั้งหมดนี้เข้าด้วยกันแล้ว ยิ่งทำให้บรรยากาศของเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองที่มีเสน่ห์ยิ่งขึ้น ปัจจุบันเมืองหลวงพระบางมีสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ 32 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 36 แห่ง ทางประวัติศาสตร์ 6 แห่ง มีที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า บริษัททัวร์ เพียงพอแก่นักท่องเที่ยวพอสมควร นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาหลวงพระบางก็มีทุกเพศทุกวัย หลายระดับ หลายชาติ เช่น แบบกรู๊ปทัวร์ แบบแบกเป้(Backpacker) แบบครอบครัว เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มก็มีวิธีการท่องเที่ยวในแบบของตน โดยทั่วไปแล้ว กิจกรรมหลักๆ ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเมืองหลวงพระบางตั้งแต่อดีตนั้น คือ การตกบาตรข้าวเหนียว เดินเที่ยว เดินถ่ายรูป กล้วยัด ว่าง ตลาดเช้า ตลาดมืด ขึ้นวัดพูสีเพื่อชมทิวทัศน์ เหมารถไปเที่ยวน้ำตกตาดกวาสี ซ้อมตัวเรือเพื่อนั่งไปชมถ้ำดิง เข้ามอเตอร์ไซด์ หรือ จักรยานขี่ชมเมือง แต่ในช่วงกลางวัน

¹ภัทรพงศ์ คงจิตตร. (2543). เล่มเดิม. หน้า 73 -75.

²ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์; และคณะ. (2540). เล่มเดิม. หน้า 226.

เมืองหลวงพระบางจะเป็นช่วงที่มีอากาศร้อน และแดดแรง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในเมืองหลวงพระบางมักเสียเวลาไปกับการเดินเที่ยว และมักหาสถานที่ หรือนั่งร้านอาหารริมแม่น้ำโขงเพื่อดื่มด่ำกับบรรยากาศเมืองหลวงพระบาง นั่งสังสรรค์กับตามร้านอาหาร หรือร้านกาแฟ บ้างก็หาที่สงบพักผ่อนอ่านหนังสือ เป็นต้น

การท่องเที่ยวถูกพัฒนาให้มีหลายรูปแบบ เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่พิพิธภัณฑ์อนุสาวรีย์ หมู่บ้านวัฒนธรรม ที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติที่สร้างสมวัฒนธรรมอันดงามมายาวนาน , แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ได้แก่ วัดวาอาราม สะท้อนถึงศรัทธาในศาสนา , แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่เกาะแก่ง โถงถ้ำ น้ำตก ชุนเขา และป่าไม้ ที่แสดงให้เห็นถึงนั้นอุดมสมบูรณ์ของประเทศ

ในปัจจุบันเนื่องจาก สปป.ลาว เป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งแม่น้ำ ภูเขา และป่าไม้ที่ยังไม่ถูกทำลาย ทั้งยังสามารถอนุรักษ์วัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมของชนเผ่าพื้นเมืองไว้ได้ ซึ่งหาได้ยากแล้วในหลายประเทศ ทั่วประเทศ สปป.ลาว มีพื้นที่ป่าสงวน 20 แห่ง สำหรับในแขวงหลวงพระบางเองก็มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และความหลากหลายของระบบนิเวศที่มีความสวยงามและโดดเด่นมากกว่า 100 แห่งที่ได้รับการปรับปรุงให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเช่นกัน ทำให้ในปัจจุบันรัฐบาลลาวจึงกำลังมุ่งหน้าพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้กลายเป็นจุดขายใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศได้ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันดำเนินงานและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเริ่มจากพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากภาคการท่องเที่ยว ในฐานะมัคคุเทศก์นำเที่ยว ทำที่พักแบบโฮมสเตย์ (home stay) ให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังเป็นการช่วยปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรักและหวงแหนขนบธรรมเนียม ประเพณีในท้องถิ่น ทั้งยังสร้างรายได้มาพัฒนาประเทศต่อไปได้ รวมทั้งได้ขายสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าหัตถกรรมและการเกษตร¹ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ไปพร้อมกันกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่

แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางถูกพัฒนาให้มีสถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบที่ทันสมัยและครบวงจรมากยิ่งขึ้นในบริเวณเมืองข้างเคียง ไม่ว่าจะเป็น สนาม-กอล์ฟ สป่าห้างสรรพสินค้า(อีก1-2ปีข้างหน้า) จากการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อที่ผ่านมา

¹ASTVผู้จัดการออนไลน์.. (2549). ลาวใหม่พัฒนาเที่ยวเชิงนิเวศธรรมชาติดึงดูดงาม. (ออนไลน์)

และดูเหมือนว่าผลของการพัฒนาโครงการต่างๆ เหล่านี้ นั้น จะทำให้เมืองหลวงพระบางและวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางรวมทั้งเมืองข้างเคียงมีความยุ่งยากมากยิ่งขึ้นในการที่ต้องมาดำเนินชีวิตในกรอบการอนุรักษ์ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บทที่ 4

ผลกระทบจากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมที่เติบโตอย่างรวดเร็วในหลายประเทศทั่วโลก เนื่องจากเป็นภาคธุรกิจที่สำคัญสำหรับเศรษฐกิจและสังคมพัฒนาการ เช่น การดึงเงินตราต่างประเทศ, การลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว-โรงแรม-ร้านอาหาร, ธุรกิจการขนส่ง, การขายของที่ระลึก, การจ้างงาน เป็นต้น

เมืองหลวงพระบางเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของ สปป.ลาว เพราะเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความงดงามทางธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางในรูปแบบที่ยั่งยืน รวมทั้งต้องการให้เมืองหลวงพระบางเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือเพื่อที่จะขยายการท่องเที่ยวไปยังแขวงอื่น ๆ และสามารถเป็นจุดเชื่อมโยง สปป.ลาว กับประเทศอื่นๆ เช่น เวียดนาม และจีน อีกด้วย

ในอดีตมีน้อยคนนักที่จะได้เดินทางมา เพราะการเดินทางมาหลวงพระบางมีอุปสรรคทำให้นักเดินทางเสมอ ไม่ว่าจะเป็นระบอบการเมืองการปกครอง การเดินทาง ความปลอดภัยจากเหตุการณ์ในประเทศ แต่ในปัจจุบันการเดินทางมาเมืองหลวงพระบางเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้นเพราะอาศัยเพียงแค่หนังสือเดินทาง เงิน และเวลา ก็สามารถเดินทางมาเมืองหลวงพระบางได้เลยทันที

ด้วยเหตุนี้การท่องเที่ยวจึงเป็นเหมือนการเร่งการพัฒนาของเมืองหลวงพระบางให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียปะปนกันไป เช่น การท่องเที่ยวสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ชาวหลวงพระบางมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การท่องเที่ยวทำให้ภาครัฐซื้อพื้นที่ประเพณีวัฒนธรรมเก่าแก่ของชาวหลวงพระบางให้กลับคืนมาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และชาวหลวงพระบางหลายคนก็ยินยอมให้การท่องเที่ยว และนายทุน เข้ามาจับจองพื้นที่ของตนทำธุรกิจ เป็นต้น

ผลกระทบด้านสังคมและเศรษฐกิจ

นโยบายการเปิดประเทศและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์การระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อ สปป.ลาว ในหลายด้านที่สำคัญคือด้านเศรษฐกิจ เพราะรัฐบาลลาวได้เปิดโอกาสให้นักธุรกิจทั้งคนลาวหรือคนต่างชาติเดินทางมาทำธุรกิจ โดยเฉพาะปัจจุบันได้มีบริษัทการลงทุนข้ามชาติทั้งของจีนและเกาหลีใต้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวขนาดใหญ่โดยเฉพาะเมืองท่องเที่ยวสำคัญทั้งเมืองหลวงพระบาง เวียงจันทน์ สะหวันนะเขต และปากแซ่ เช่น คาสีโน โรงแรมห้าดาว สนามกอล์ฟ ห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง

การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางเริ่มมีความสำคัญอย่างเห็นได้ชัดขึ้นหลัง ค.ศ. 1995 เพราะเป็นปีที่เมืองหลวงพระบางเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองมรดกโลก ความเป็นมรดกโลกนั้นมีความหมายต่อการท่องเที่ยวของหลวงพระบางอย่างมาก เช่น ทำให้การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางขยายตัวขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมทั้งนักลงทุนต่างหลั่งไหลเข้ามายังหลวงพระบางอย่างต่อเนื่อง จนการท่องเที่ยวกลายเป็นรายได้ที่สำคัญของเมืองหลวงพระบาง ดูได้จากจำนวนโรงแรม ร้านอาหาร เฮือนพัก ร้านค้าแบบใหม่ และธุรกิจท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนขึ้นในเมืองหลวงพระบาง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจึงต้องมีการจัดการที่ดีเพื่อที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวและธุรกิจท่องเที่ยวที่กำลังขยายตัวอย่างต่อเนื่องในเมืองหลวงพระบางได้เพียงพอ เช่น การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวหรือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียงเมืองหลวงพระบางเพื่อเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวและธุรกิจท่องเที่ยวให้ขยายออกไปบริเวณอื่นๆ ของเมืองหลวงพระบางมากกว่าที่จะมากระจุกตัวกันเพียงแค่นี้ในตัวเมืองเพียงเท่านั้น

สำหรับเมืองหลวงพระบาง การท่องเที่ยวทำให้เมืองหลวงพระบางเป็นเมืองที่ที่น่าลงทุนสำหรับนักธุรกิจ จึงทำให้มีการลงทุนและธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการบริการขึ้นมากมายในเมืองหลวงพระบาง จากในระยะแรกที่มีการเปิดประเทศธุรกิจส่วนใหญ่ในเมืองหลวงพระบางจะเป็นของคนท้องถิ่นซึ่งเป็นกิจการขนาดเล็กเป็นการลงทุนที่ไม่เชิงพาณิชย์เท่าไรนัก และมักจะที่มีอยู่ในท้องถิ่นอยู่แล้ว เช่น ร้านทำทอง ร้านขายเครื่อง หมู่บ้านทอผ้าขาย ร้านค้าคนจีน คนเวียดนาม เป็นต้น ส่วนโรงแรมนั้นจะมีรัฐบาลเป็นผู้ดูแล ในขณะที่นั้นยังไม่มีเฮือนพัก จนกระทั่งมีการเปิดประเทศจึงมีการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับเอกชน ไม่ว่าจะเป็นการอนุญาตให้เอกชนสร้างโรงแรมขึ้นมาใหม่แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของห้องการมรดก คือ ห้ามบังคับศึนียภาพของเมืองหลวงพระบาง และมีลักษณะ

อาคารที่กลมกลืนหรือคล้ายกับสถาปัตยกรรมของท้องถิ่น ดังนั้นจึงมีโรงแรมที่มีสถาปัตยกรรมที่คล้ายกับอาคารเก่าเกิดขึ้นในบริเวณเมืองหลวงพระบางขึ้นมากมาย นอกจากนี้ยังมีการดัดแปลงอาคารเก่าบางส่วนเพื่อมาใช้สอยทำเป็นบริษัท ร้านอาหาร ร้านกาแฟ แกลลอรี โรงแรม และเฮือนพัก บางส่วนก็ส่งมอบไว้ใช้ในงานราชการ โดยเฉพาะอาคารบริเวณถนนสี่สะพานวง เช่น โรงแรมสันติ โรงแรมเดอะแกรนด์หลวงพระบาง โรงแรมพูสี ร้านกาแฟโจมา ร้านพิซซา เป็นต้น ธุรกิจแบบใหม่เกิดขึ้นจากกระแสความนิยมมาเที่ยวเมืองหลวงพระบางของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทำให้มีธุรกิจใหม่ๆ เกิดขึ้นจำนวนมากที่ดำเนินการโดยเอกชน และผู้ประกอบการท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น ร้านชก๊รีต ร้านอินเทอร์เน็ต แกลลอรี ร้านแลกเงิน ร้านขายโปสการ์ด ร้านขายอาหารตามสั่ง ร้านกาแฟ-เบอเกอรี่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชาวหลวงพระบางก็มีความตื่นตัวในเรื่องการท่องเที่ยวอยู่มากเช่นกัน เพราะในปัจจุบันชาวหลวงพระบางส่วนใหญ่เริ่มผลัดตัวเองมาเป็นเจ้าของร้านอาหาร เฮือนพัก ร้านค้า ร้านแลกเงิน กันมากขึ้น และบางส่วนก็ไปทำงานตามโรงแรม ร้านอาหาร หรือบริษัททัวร์ นอกจากนี้ยังมีการเปิดโรงเรียนสอนวิชาชีพให้แก่ชาวหลวงพระบาง และนักท่องเที่ยว มีทั้งโรงเรียนสอนการนวดสปา โรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ(ในสมัยก่อนการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายสำหรับสังคมลาว) โรงเรียนสอนทำอาหารลาวและศิลปวัฒนธรรมลาว(ชื่อว่า “เฮือนหลวงพระบาง” โดยนักลงทุนชาวไทย) ธุรกิจประเภทนี้ได้รับการตอบรับจากชาวหลวงพระบางเป็นอย่างดี เพราะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ แต่อย่างไรก็ตามเมืองหลวงพระบางยังมีธุรกิจโครงการใหญ่โตมากมายทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังได้รับการอนุมัติ ทั้งที่เป็นของเอกชน และรัฐวิสาหกิจ เช่น ห้างสรรพสินค้า สนามกอล์ฟ คาสิโน สถานบันเทิง โรงแรมห้าดาว เป็นต้น

สำหรับประชาชน การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางได้เป็นไปตามแนวแผนพัฒนาของรัฐบาล นั่นคือ การสร้างงานและเงินให้แก่ประเทศและประชาชน ซึ่งจากการหาข้อมูล พบว่าชาวหลวงพระบางส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน คือ การเต็มใจที่เมืองหลวงพระบางถูกพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยว เพราะพวกเขาเหล่านั้นต่างเห็นพ้องกันว่า การท่องเที่ยวคือสิ่งที่นำพาชีวิตของพวกเขาให้ดีขึ้นโดยไม่ต้องทำงานลำบากตรากตรำ เช่นเมื่อก่อน และยังทำให้พวกเขาได้ฟื้นฟู

¹ การดัดแปลงอาคารนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักงานหอการมรดกประจำเมืองหลวงพระบาง และถือว่าการดัดแปลงอาคารคือส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์อาคาร.

วัฒนธรรมให้กลับคืนมา หลังจากที่ถูกครอบไว้ในกฎเกณฑ์ของรัฐบาลใหม่ในสมัยการเปลี่ยนระบอบการปกครอง

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางในหลายด้านที่ชัดเจนก็คือเรื่องของค่าครองชีพที่สูงขึ้น เนื่องจากมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมาในเรื่องของเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น มือถือ คอมพิวเตอร์ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์ เครื่องใช้ไฟฟ้าอื่นๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีในส่วนของค่าใช้จ่ายในเรื่องของธรรมเนียมที่เป็นของฟุ่มเฟือย เสื้อผ้าและรองเท้าที่ทันสมัย การรับประทานอาหารนอกบ้าน เพราะปัจจุบันชาวหลวงพระบางออกมาทำงานนอกบ้านทำให้ไม่มีเวลาทำอาหารจึงนิยมซื้ออาหารสำเร็จรูปจากร้านอาหารกลับไปรับประทานมากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามชาวเมืองหลวงพระบางส่วนใหญ่ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น การเป็นเจ้าของกิจการ เข้ามาเป็นแรงงานในธุรกิจภาคการท่องเที่ยว รวมถึงแรงงานที่อพยพไปทำงานที่อื่นก็กลับมาทำงานในภูมิลำเนา เช่น

“แต่ก็ผมก็ไปเฮ็ดเวียกงงานที่ เมืองอุดร ของประเทศไทย ยอมรับอยู่ว่ารายได้มันดีกว่าที่เฮ็ด อยู่สู่มื้อนี้(ทุกวันนี้) แต่มันก็เหนื่อยกว่ากันหลาย ผมเคยรับจ้างขับรถไปขนเอาของมาจากเมืองอุดร จากเลย จากเชียงใหม่ ไปมาเหม็ดแล้ว แต่สถานที่ไปประจำก็คือ อุดร เพราะมีญาติอยู่นั้น ผมเฮ็ดเวียกรับจ้างขับ 10ล้อไปขนพวกเครื่องก่อสร้าง มาให้พวกเฮ็ดโรงแรม เฮ็ดเฮือน รอบละ 2000บาท แต่เบ็งแล้วมันลืบคุ่มกับสุขภาพ หนึ่งละคือมันบ่ได้พักผ่อน สองคือย่านเกิดอุบัติเหตุเพราะหนทางมันบ่ดีหน้าฝนถนนลื่น ขับรถบ่ได้หน้าฝนเลยหาเงินบ่ได้ สามคือบ่ได้อยู่กับลูกกับเมีย ผมเลยหันมาขับรถรับจ้าง พานักท่องเที่ยวไปเที่ยว มันสบายกว่ากันหลายอยู่ ถึงมันลืบได้เงินเป็นก้อน แต่มันก็พออยู่พอกินมีเงินส่งลูกเรียนหนังสือก็พอแล้ว...”

ชาวเมืองหลวงพระบางอาชีพขับรถรับจ้างในบริเวณตลาดมีด

“ก่อนมาอยู่ที่นี่ผมเคยไปอยู่ กรุงเทพฯ มา4ปี ไปขายเนื้ออย่างกับญาติแถวฮ้างประตูน้ำ ขายดีมาก แต่ที่กลับมาเพราะ ถูกทำร้าย โจรปล้น ย่านถึกฆ่า เลยกลับมา รายได้ที่นั่นมันดีกว่าจริงอยู่ แต่มันไม่มีความสุข มันอยู่กับความระแวง อีกร้อยๆ เพราะผมเป็นคนลาว ไปแจ้งความ ตำรวจบ่ช่วย(ไม่ช่วยเหลือ) เขาให้ผมไปบอกตำรวจที่คุ่มครอง(ตำรวจที่ได้เงินจากค่าคุ่ม) เพราะผมต้องจ่ายเงินให้ตำรวจเดือนละ 3000บาท .... กลับมาทำงานที่ประเทศตัวเองดีกว่า ตอนนี้ได้เงินเดือนละ 4000บาท ได้เป็นคนดูแลเกตส์เข้าที่ มีลูกน้อง แถมยังไม่ต้องกลัวใครจะมาทำร้ายอีกด้วย” คำบอกเล่าจากพี่แก่ง ผู้จัดการเกตส์เข้าที่ “เฮือนพักวัฒนธรรม”

นอกจากนี้ยังมีแรงงานที่เป็นคนในพื้นที่ไม่เคยออกไปทำงานที่อื่น แต่พวกเขาก็มีความพึงพอใจกับการใช้ชีวิตในเมืองหลวงพระบาง เช่น

พี่จอห์น คนดูแลเกตส์เฮ้าท์ ในซอยหัวเขียง “ผมอายุ 28 ปี เป็นพนักงานโรงแรมและเกตส์เฮ้าท์ มา 7-8 ปีแล้ว ย้ายที่ทำงานไปเรื่อยๆ ผมเรียนจบปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยสุพานวง เอกภาษาอังกฤษ เลยหางานง่าย เพราะเขาต้องการคนที่พูดภาษาอังกฤษได้ เงินเดือนถือว่าดี ได้เดือนละ 3000 บาท วันๆ ไม่ต้องทำอะไรมาก ที่ทำงานมีข้าวให้กิน มีที่ให้อยู่... ผมไม่คิดอยากไปทำงานที่อื่นเลย ผมกลัวโดนหลอก เหมือนพวกเพื่อน หรือพี่ที่เคยไปทำ มันไม่คุ้มกับเงินที่ได้ ผมอยู่ที่นี้ได้อยู่กับแฟน และพ่อแม่ อยากเจอก็ขับรถไปหาได้ไม่ต้องรอให้ถึงวันหยุด”

นอกจากนั้น พี่จอห์น ยังได้บอกกับผู้วิจัยว่า ปัจจุบันคนหลวงพระบางหรือนักศึกษารวมถึงนักเรียน จะเน้นการเรียนภาษามากเพราะต้องการทำงานด้านการบริการในภาคธุรกิจการท่องเที่ยว โดยเฉพาะภาษาญี่ปุ่น ที่ขณะนี้รายได้ดีมาก

พี่อึ้ง อายุ 31 ปี อาชีพขับรถรับจ้าง ชาวหลวงพระบาง “พี่ ขับรถมานานแล้ว รายได้ก็ดี เป็นบางช่วง ตั้งแต่เป็นมรดกรายได้ดีหลาย สำหรับการท่องเที่ยวนี้จะไม่มันก็ไม่ถึงกับไม่ดีมาก เพราะมันทำให้คนมีเงิน เศรษฐกิจของเขาก็ดีขึ้น ไม่ต้องทำงานให้เหนื่อย บางคนก็ทำบ้านให้เป็นที่พัก บางคนก็เปิดร้านขายของ บางคนก็มาขับรถ หาเงินส่งลูกเข้าเรียนหนังสือ ซื้อโทรศัพท์ ซื้อรถมอเตอร์ไซด์ขี่โก้ๆ แถมบ้านเมืองก็ได้พัฒนาขึ้น แต่มันก็เสียที่ว่าเขาต้องไปอยู่ข้างนอก ช่างในเขาแบ่งเอาไว้ให้นักท่องเที่ยวอยู่ อย่างพี่เอง พี่ก็เอาเงินขับรถนี้แหละไปเลี้ยงลูก เลี้ยงเมีย เมียพี่ก็ตำหูก(ทอผ้า)อยู่เฮือนหาเงินช่วยกัน อีกอย่างก็ได้เงินจากตรงนี้ไปซื้อรถเป็นของตัวเองมาขับรับจ้างมาจนสู่มื้อนี้ ”

เราจะเห็นได้ว่า การขยายตัวของการท่องเที่ยว และการกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้เมืองหลวงพระบางนั้นนอกจากจะทำให้เมืองเต็มไปด้วยการบริษัทห้างร้าน การท่องเที่ยวยังมีอิทธิพลต่อชาวหลวงพระบางอย่างมากคือการท่องเที่ยวได้สร้างความมั่นใจโดยเฉพาะการวางแผนในชีวิต และการตัดสินใจในการเลือกเส้นทางในอนาคตให้กับตนเอง อย่างที่คำบอกเล่าของพี่จอห์น ในเรื่องของชาวหลวงพระบางรุ่นใหม่ๆ เริ่มหันเข้าสู่ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว มาเป็นแม่ค้า เป็นเจ้าของธุรกิจ มาเป็นลูกจ้างพนักงานในโรงแรมและบริษัท มากกว่าการกลับไปทำไร่นาเหมือนเดิม

ผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม

เมืองหลวงพระบางได้ขึ้นชื่อในเรื่องประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติและความเก่าแก่ของสถาปัตยกรรม ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการมีส่วนร่วม ทำให้รัฐบาลและผู้ประกอบการเห็นว่าวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบางคือสินค้าของการท่องเที่ยว และจากเหตุนี้เองทำให้ในปัจจุบันวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบางได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในส่วนของคุณค่าและความหมาย

เนื่องจากภายหลังจากการปลดปล่อยประเทศ ประเพณีต่างๆ ความเชื่อเรื่องผีสง่าที่ไม่สามารถพิสูจน์ด้วยหลักวิทยาศาสตร์ได้ หรือสิ่งที่ทำให้ชาวบ้านงมงาย โดยเฉพาะศิลปะและพระราชพิธีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์ ได้ถูกรัฐบาลใหม่ห้ามให้มีการจัดอย่างเอิกเกริก เพราะรัฐอ้างว่าขัดกับระบอบการปกครองประเทศ ด้วยเหตุนี้ ทำให้ประเพณีเก่าแก่ เช่น การบูชาบรรพบุรุษ ปูเอย่าเอย หรือการเลี้ยงผีในเดือน6 เลื่อนหายไปจากสังคมลาวและคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะหลวงพระบาง อีกนัยหนึ่งคือเพื่อลดคุณค่าและความหมายของพื้นที่แห่งนี้ในฐานะเมืองที่เคยเป็นที่อยู่ของกษัตริย์ลาวออกไป และนำลาวเข้าสู่รัฐชาติสมัยใหม่ หรือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว)ในปัจจุบัน²

เมื่อเมืองหลวงพระบางถูกพัฒนาให้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ นอกจากการท่องเที่ยวจะกลายเป็นเศรษฐกิจหลักของเมืองหลวงพระบางแล้ว การท่องเที่ยวยังกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวหลวงพระบาง เพราะรัฐบาลต้องการให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาความยากจน จึงทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวถูกโยงเข้ากับนโยบายการพัฒนาชาติ ในกรอบของระบอบเศรษฐกิจทุนนิยม รวมถึงการเข้าร่วมกลุ่มความร่วมมือในระดับภูมิภาคผู้นำโขง การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางได้เปลี่ยนแปลงไปในแบบลักษณะธุรกิจมากขึ้น โดยเฉพาะการนำเอา ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางมาเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว³ เช่น การตัดบาตรข้าวเหนียว การรื้อฟื้นหมู่บ้านวัฒนธรรมผานม(การทอผ้า) เป็นต้น

โดยทั่วไปมักมีการเข้าใจว่าการนำหลวงพระบางหวนกลับไปเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมนั้นเป็นผลพวงมาจากการต้องการเปลี่ยนหลวงพระบางให้เป็นเมืองท่องเที่ยวของรัฐบาล แต่ในความเป็นจริง

²ศุภชัย สิงห์บุญศย์. (2551). เล่มเดิม. หน้า 92

³ชูศักดิ์ วิทยาภัก. (2554). เล่มเดิม. หน้า 198 -199.

การท่องเที่ยวทำให้คุณค่าและความหมายของประเพณีและวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบางเปลี่ยนแปลงไป ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ปัจจุบันการจัดงานบุญหรือการประกอบพิธีต่างๆ ในเมืองหลวงพระบางนั้น จะได้รับการสนับสนุนการจัดงานจากผู้ประกอบการ รัฐบาล โดยการเน้นความหรรษา ความใหญ่โตเกินความจำเป็น ก็เพื่อเชิงพาณิชย์ เพื่ออวดนักท่องเที่ยวให้ตื่นตาตื่นใจ และประทับใจกับความยิ่งใหญ่ของงานเพียงเท่านั้น เพราะด้วยศักยภาพในด้านการลงทุนของหลวงพระบางนั้น วัฒนธรรมและธรรมชาติคือสินค้าอย่างดีของธุรกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งฐานะเมืองมรดกโลกที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทาง เมื่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางถูกเชื่อมโยงเข้ากับธุรกิจการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบที่ตามมาคือ มีทั้งคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เช่น คำพูดของชาวหลวงพระบางผู้หนึ่งที่ได้พูดไว้ในหนังสือ เรื่อง ความรื่นรมย์ของชีวิต ของ ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี. ว่า

“เมื่อก่อนเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองเงียบเชียบเรียบง่าย ไม่ทันสมัยอย่างเดี๋ยวนี้หรอกครับ ตอนนั้นหลวงพระบางเป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญไปแล้ว ตอนที่ผมกลับไปครั้งหลังสุด ผมเห็นตึกเก่าๆ ถูกซ่อมแล้วดัดแปลงเป็นเฮือนพัก ผมตกใจมากเลยครับ เพราะมันไม่ใช่แค่เฮือนสองเฮือน อันนี้เล่นกันเต็มถนน ผู้คนก็เปลี่ยนตามครับ น้ำใจหายไปครับ แต่ก่อนนี่อะไร ก็วานกันได้ ขอกันได้ เดี่ยวนี้หรือครับ ถือว่าธุระตัวเองไม่ใช่ อย่างถ้าจะไปถามหาบ้านใครสักคน หาคณพาไปส่งยากมาก อย่างว่าแต่ส่งเลย แคบอกทางให้ก็ไม่มีใครอยากบอกแล้ว หลวงพระบางตอนนี้อะไร ก็ต้องใช้เงินซื้อเอา.... เพราะคุณมาจากเมืองใหญ่ที่วุ่นวายมหาศาล พอมาพบความสงบ ความมีน้ำใจก็อาจรู้สึกดี แต่สำหรับผม ผมอยู่ที่นั่นมาตั้งแต่เกิด ผมจึงรู้สึกว่าเมืองหลวงพระบางค่อยๆ แปรลงๆ ต่อไปอาจเป็นเหมือนเวียงจันทน์และไทยก็ได้.... คุณคงเคยไปใส่บาตรตอนเช้า ตอนใส่บาตร คุณเห็นแม่ค้าขายขนมมาชักชวนให้นักท่องเที่ยวซื้อขนมใส่บาตรไหมครับ เมื่อก่อนหลวงพระบางไม่มีแม่ค้าเร่เลย แต่ละบ้านเตรียมข้าวเหนียวออกไปใส่บาตรกันเอง และเขาไม่ค่อยใส่ขนมกันหรอก นอกจากวันพิเศษจริงๆ นี่แหละคือความเปลี่ยนแปลง... อีกอย่าง เด็กๆ หลวงพระบางรุ่นนี้ต่างกับรุ่นผมเยอะเลยครับ เพราะเด็กๆ เดี่ยวนี้กล้าขึ้น กล้าเข้าไปคุยกับคนต่างชาติ ที่น่าตกใจคือ กล้าขอเงินชอขึ้นกับคนต่างชาติมาก...”⁴

⁴ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี. (2549). *เล่มเดิม*. หน้า167-168.

รูปภาพ 7 ภาพการรณรงค์การตักบาตรข้าวเหนียวในเมืองหลวงพระบาง

ที่มา: ปิ่น บุตรี. (2012). *ตักบาตรข้าวเหนียวหลวงพระบาง มนต์ขลังที่เปลี่ยนไป*. (ออนไลน์).

คำอธิบายจากภาพเนื่องจากการตักบาตรข้าวเหนียวของชาวหลวงพระบางนั้นจะไม่มีกาใส่สิ่งอื่นใดนอกเหนือจากข้าวเหนียว แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่นิยมใส่อาหาร ขนม เครื่องดื่ม และดอกไม้ไปพร้อมกับข้าวในการใส่บาตร ดังนั้น ความนิยมเอาขนมหรืออาหารแม้แต่เงินใส่บาตรจึงมาจากความเข้าใจผิดของนักท่องเที่ยว รวมถึงการถ่ายรูปของนักท่องเที่ยวจนกลายเป็นเรื่องที่ทำให้เสน่ห์ของวัฒนธรรมการตักบาตรข้าวเหนียวของหลวงพระบางเปลี่ยนไปเพราะทำให้ประเพณีที่ดีงาม จึงดูไม่สงบ สัมรวมเท่าใดนัก

ในส่วนที่เห็นด้วยมักจะมองในจุดที่ว่าการท่องเที่ยวทำให้พวกเขาเหล่านั้นได้วัฒนธรรมและประเพณีของบรรพบุรุษของพวกเขากลับคืนมา และยังทำให้พวกเขามีรายได้เพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องทำงานหนักเช่นเมื่อก่อน เช่น

“เดี๋ยวนี้สบายไม่ต้องทำงานหนักตากแดดเหมือนแต่ก่อน แถมได้เงินเยอะกว่า แต่ก่อนลำบากมาก ถ้ายังทำนาคงยังซื้อรถมอเตอร์ไซด์ไม่ได้” น้ำสุต คนขับรถรับจ้าง ชาวหลวงพระบาง

“ตั้งแต่ทางการให้ที่นี่เป็นมรดก ป่าก็ขึ้นมาขายของบนนี้ ของขายดี แต่ป่าไม่รวยดอก แต่มันก็ดีกว่าแต่ก่อนหลายอยู่” ป่าสี แม่ค้าขายของบนวัดพูสี ชาวหลวงพระบาง

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาให้เมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญทำให้เกิดผลกระทบที่ตามมาทั้งข้อดีข้อเสียปะปนกันไป โดยเฉพาะปัจจุบันสังคมเมืองหลวงพระบางเกิดปัญหาขึ้นหลายอย่าง เช่น การแย่งลูกค้าของพ่อค้าแม่ค้า ปัญหาระหว่างนักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่น การล่องละเมิดทางเพศ ปัญหานักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการถูกเอารัดเอาเปรียบ ปัญหาการจลาจล ปัญหามลพิษ เรื่องขยะมูลฝอย เป็นต้น

และนอกจากนั้นยังมีอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาแทรกแซงวิถีชีวิตของชาวหลวงพระบางอย่างมาก เช่น การแต่งตัว ค่านิยม อาหาร ภาษา ทำให้ในปัจจุบันคนหลวงพระบางรุ่นใหม่ๆ ส่วนใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยเฉพาะการแต่งตัวที่ทันสมัย เช่น นอกเวลาเรียนหรือทำงานผู้ชายนิยมใส่กางเกงยีนกับเสื้อยืด และรองเท้าผ้าใบ ผู้หญิงโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นนิยมใส่กระโปรงสั้น กางเกงยีนขาสั้นกับเสื้อยืดหรือแขนกุด และรองเท้าส้นสูง รวมถึงการใช้ชีวิตมีการพึ่งพาเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่กลายเป็นสิ่งจำเป็นในการใช้ชีวิต และปัจจุบันดูเหมือนว่าสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นทั้งในและนอกเมืองหลวงพระบาง ไม่ว่าจะเป็นสถานบันเทิงรูปแบบต่างๆ โดยมีเจตนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวยามค่ำคืน เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาจากเมืองใหญ่ที่มีสถานบันเทิงตลอด 24 ชั่วโมง เช่น ลานโบว์ริง ร้านคาราโอเกะ ดิสโก้เธค ร้านอาหารที่มีการแสดง ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งสถานที่เหล่านี้ไม่ได้มีเพียงแค่นักท่องเที่ยวเท่านั้น เพราะชาวหลวงพระบางหรือชาวลาวที่เดินทางมาก็นิยมมาใช้บริการเช่นกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงเรื่องอาหารการกินชาวหลวงพระบางก็ได้รับอิทธิพลจากนักท่องเที่ยวไม่น้อยที่นิยมซื้ออาหารรับประทานมากกว่าการทำเอง

แต่อย่างไรก็ตามเมืองหลวงพระบางก็ยังไม่ถึงที่สุดของการพัฒนา เช่น เชียงใหม่และพัทยาของไทย ที่ทุกวันนี้กลายเป็นเมืองเสรีของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ไปแล้ว เมืองหลวงพระบางยังมีกรอบของ ยูเนสโก และ ระเบียบการปกครอง ที่คอยป้องกันให้เมืองหลวงพระบางยังเป็นเมืองที่ยังคงเสน่ห์แก่นักท่องเที่ยวท่ามกลางกระแสทุนนิยมที่กำลังหลั่งไหลเข้ามายังเมืองหลวงพระบางพร้อมๆ กับการขยายตัวของการท่องเที่ยว ในปัจจุบัน ดังที่นักท่องเที่ยวชาวเบลเยียมได้บอกไว้ว่า

“ผมเคยมาหลวงพระบางแล้วเมื่อ 4 ปีก่อน รู้จักเมืองหลวงพระบางจากหนังสือประวัติศาสตร์ จากเว็บไซต์ จากเพื่อน เมื่อได้มาก็รู้สึกว่าเป็นธรรมชาติของหลวงพระบางไม่ค่อยแตกต่างจากกัมพูชาหรือเวียดนาม และไทย เท่าไรนัก แต่ผมชอบอาหาร ความสงบ ธรรมชาติ และผู้คนที่นี่ เมืองหลวงพระบางในตอนนี้อย่างน้อยก็เปลี่ยนไปเยอะแต่ก่อนมาก เพราะเมื่อก่อนนี้ริมแม่น้ำโขงยังไม่มีโรงแรม ร้านอาหาร และบ้านคนเยอะแบบนี้ รถยนต์ก็ไม่ค่อยมี มีโรงแรมเพียงไม่กี่แห่ง อากาศดีกว่านี้ และของยังไม่แพงแบบนี้ด้วย อาจ

เพราะเมื่อก่อนไม่ค่อยมีแม่ค้า ยังไม่มีการแข่งกันขายของก็ได้ แต่ก็ไม่แปลกหรือคนที่คนที่นี่จะเปลี่ยนไป ไม่ใช่แค่ที่นี่ ทุกที่ย่อมต้องมีความเปลี่ยนแปลง แต่ในฐานะของนักท่องเที่ยวผมคิดว่าพวกเขามีโอกาสที่จะเลือกไปในที่ที่พวกเขาต้องการที่จะไปและชอบมากกว่า ซึ่งความเปลี่ยนแปลงของสถานที่และผู้คน ไม่ใช่สิ่งสำคัญของการเลือกเป้าหมายของการท่องเที่ยว เพราะมันมีสิ่งสำคัญมากกว่านั้นในการที่จะเลือกว่าเราจะไปเที่ยวที่ไหนก็ได้บนโลกนี้ เช่น เวลา และโอกาส ” Mr.Serge นักท่องเที่ยวชาวเบลเยียม อายุ 49ปี (ค.ศ. 2012) และนักท่องเที่ยวผู้นี้ยังบอกอีกว่า เขาก็เคยมาเมืองหลวงพระบางเมื่อ 4ปีก่อน รู้สึกประทับใจ เมื่อเขามีโอกาสมาเมืองไทย เขาก็หาวันว่างแวะมาที่หลวงพระบางอีกครั้ง

หรือ

“หลวงพระบางสงบเหมาะสำหรับการพักผ่อน การอ่านหนังสือ มีพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวมีความเป็นส่วนตัว การนั่งดูวิถีชีวิตของคนที่นี่ทำให้เธอเพลิดเพลิน จนลืมเวลา เธอมาหลวงพระบางเพราะเธอต้องการหาสถานที่เพื่อพักผ่อน และเธอก็เลือกเมืองนี้ และที่สำคัญคือใช้เวลาในการเดินทางไม่มาก เธอมาที่นี่เป็นครั้งแรก ก่อนมาเธอได้หาข้อมูลเมืองหลวงพระบางมาพอสมควร ทั้งจากหนังสือนำเที่ยวจากเว็บไซต์ และคำบอกเล่าของคนรู้จัก วัฒนธรรมและผู้คนที่นี่แตกต่างกับบ้านเมืองเธอมาก สำหรับเธอเมืองหลวงพระบางไม่เหมือนกับสถานที่ท่องเที่ยวที่เธอเคยไปมา อาจมีความคล้ายกัน ซึ่งทุกที่ย่อยมีเอกลักษณ์ของมันๆ สำหรับเธอเอง เธอชอบที่นี่ เพราะนอกจากที่นี่จะมีบรรยากาศที่ดีแล้ว ผู้คนยังยิ้มง่าย และดูไม่รีบเร่งแข่งกับเวลา แม้บางทีเธออาจเจอบางคนที่ไม่ค่อยเป็นมิตรเท่าไรนัก แต่มันก็น้อยมาก เธอคิดว่าเธอตัดสินใจถูกแล้วที่เลือกที่นี่เพื่อพักผ่อน เพราะทำให้เธอได้รู้สึกที่เธอมาพักผ่อนจริงๆ”

นักท่องเที่ยวยุคใหม่

การท่องเที่ยวของหลวงพระบางหลังการเปลี่ยนแปลง

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางค่อนข้างอยู่ในจุดที่อิ่มตัว ทำให้ต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตใกล้เคียงให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ เช่น น้ำตกตาดควางสี ผังจอมเพ็ด หลวงน้ำทา และวังเวียง ที่มีลักษณะการท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างออกไปจากการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางอย่างสิ้นเชิง ซึ่งเน้นการผจญภัย หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับนักท่องเที่ยวบางคนก็ใช้เมืองหลวงพระบางเป็นเพียงที่พักแรม เพราะเป็นเมืองที่มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภคพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่า สปป.ลาว จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่หลายแห่ง แต่เมืองหลวงพระบางก็ยังคงเป็นเมืองที่นักท่องเที่ยวหลายๆ คนหลงใหลไม่น้อย เพราะความเป็นเมืองที่มีลักษณะพิเศษ แม้ว่าจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ตาม เช่น

“พี่ชอบเที่ยววัด แม้ว่าในเมืองไทยจะมีวัดเยอะ แต่ก็ไม่เหมือนที่นี่นักหรอก เพราะที่นี่มีความสงบมาก นักท่องเที่ยวไม่พลุกพล่าน มันได้บรรยากาศมากกว่า มีที่ให้เรานั่งพักผ่อนในวัด ได้เห็นคนลาวมาทำบุญ ใส่ผ้าถุง มันเลยทำให้ได้บรรยากาศและมีความสุขมากกว่า” เล็ก นักท่องเที่ยวชาวไทย

“เห็นคนพูดถึงหลวงพระบางเยอะ ส่วนตัวชอบเที่ยวแนวนี้อยู่แล้ว มาที่นี้กับเพื่อนเป็นครั้งแรก การเดินทางค่อนข้างลำบากมากเพราะมารถทัวร์ แต่ที่นี่บรรยากาศดีรู้สึกชอบ มันสามารถเดินเที่ยวได้รอบเมือง ทำให้รู้สึกว่าเหมือนประเทศไทยสมัยก่อน ก่อนมาคิดว่าจะเป็นเหมือนชนบท แต่ดูๆ ไปแล้ว ที่นี่ก็เจริญเหมือนจังหวัดหนึ่งเลย เพราะมีทุกอย่าง...” กลุ่มนักศึกษา, นักท่องเที่ยวชาวไทย

“หลวงพระบาง(ลาว) แตกต่างกับไทย เวียดนาม และกัมพูชามาก ที่นี่ไม่มีชาน ไม่มีเด็กมาเดินขายของ หรือคนตามตื้อให้ซื้อของ รู้สึกได้ว่าเป็นส่วนตัวสูง แต่ที่นี่ลำบากเรื่องอาหารการกิน และการสื่อสาร เลยทำให้การมาเที่ยวค่อนข้างติดขัด” นักท่องเที่ยวชาวไทย

นอกจากนี้รัฐบาลยังมีเป้าหมายที่จะให้เมืองหลวงพระบางเป็นศูนย์กลางกลางท่องเที่ยวทางภาคเหนือของประเทศ และสามารถเป็นจุดเชื่อมต่อไปยังจีนตอนใต้และเวียดนามได้ และมีการปรับปรุงสนามบินให้สามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่และรองรับผู้โดยสารจำนวนมากได้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีน

ถึงแม้ว่าเมืองหลวงพระบางจะถูกกฎเกณฑ์ของUNESCO ปกป้องรักษาเมืองหลวงพระบางให้เป็นมรดกของโลกไว้ให้ยาวนานที่สุดแต่ก็ไม่สามารถต้านทานกระแสของลัทธิทุนนิยมได้ ดังนั้นหน้าที่ของUNESCO จึงทำได้แค่ชะลอความเจริญ และปกป้องรักษาเขตอนุรักษ์ไว้ให้ดีที่สุดเท่านั้น เพราะปัจจุบันเมืองหลวงพระบางมีสิ่งก่อสร้างที่กำลังดำเนินการอยู่หลายแห่ง จากความเห็นชอบของรัฐบาลที่สร้างเสร็จแล้วก็มี ส่วนใหญ่เป็นสถานบันเทิง ร้านเหล้า ร้านอาหาร (ไทย จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น อิตาลี) ทำให้เมืองหลวงพระบางดูแปลกตาคล้ายเมืองท่องเที่ยวทั่วไป นอกจากนั้นมีนักธุรกิจมากมายพยายามเข้ามาขอสัมปทานเช่าพื้นที่ทางบริเวณข้างเคียงเมืองหลวงพระบาง เพื่อทำแหล่งท่องเที่ยวลักษณะครบวงจร ที่เต็มไปด้วยสถานบันเทิงทันสมัย ปัจจุบันมีสนามกอล์ฟขนาด 40หลุม เกิดขึ้นห่างจากตัวเมืองหลวงพระบางไปประมาณ 10กิโลเมตร โดยนักลงทุนชาวเกาหลีใต้ และในอีก 1- 2ปีข้างหน้า นักลงทุนจากเกาหลีใต้กำลังสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่ทันสมัยและครบวงจรขนาดใหญ่ในฝั่งเมืองจอมเพ็ดตรงข้ามเมืองหลวงพระบาง และสร้างสะพานเพื่อเชื่อมต่อกันได้สะดวก

สำหรับผู้ประกอบการชาวหลวงพระบางเองก็มีความตื่นตัวจากการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวอยู่ไม่น้อย ซึ่งสังเกตได้จากรายงานของผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ไม่ว่าจะ

ร้านอาหาร เขื่อนพัก ร้านซักรีด ร้านขายของชำ ในที่นี้ยังรวมถึงบรรดาพ่อค้าแม่ค้าในตลาด คนขับรถรับจ้างในเมือง นอกจากนี้รัฐบาลยังมีการส่งเสริมให้เพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับการบริการแก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา และส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้แก่เยาวชน เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เพิ่มขึ้นในเมืองหลวงพระบางและเมืองสำคัญอื่นๆ ของ สปป.ลาว เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป

หลวงพระบางเป็นเมืองท่องเที่ยวตั้งแต่สมัยราชอาณาจักรลาว จากการบันทึกที่พอมืออยู่บ้าง แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวหลวงพระบางในสมัยนั้นมีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณี ของชาวลาวในตัวเมือง และการท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะของชาวเผ่าต่างๆรอบนอกเมือง

การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน ค.ศ.1975 ส่งผลให้การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางหยุดชะงักลง ลาวกลายเป็นประเทศในค่ายคอมมิวนิสต์ ที่ปิดตัวเองสำหรับนักท่องเที่ยวจากค่ายเสรีนิยม การท่องเที่ยวอยู่ในการควบคุมของรัฐสำหรับแขกจำนวนน้อยเท่านั้น ทรัพยากรที่เคยสนับสนุนการท่องเที่ยวอยู่ในภาวะเสื่อมโทรม ถนนสายที่ 13 ที่เชื่อมหลวงพระบางเวียงจันทน์ชำรุดทรุดโทรม งานประเพณี ช่างศิลปะ ดนตรีอยู่ในสภาพไร้ผู้อุปถัมภ์หลังจากสถาบันกษัตริย์ถูกยกเลิก งานศิลปหัตถกรรมที่เคยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเกือบจะสูญหายไป หลวงพระบางกลายเป็นเมืองปลายทางห่างไกลที่น้อยคนนักจะไปถึง

หลังจากรัฐบาลสปป.ลาวได้เริ่มดำเนินการตามนโยบาย “จินตนาการใหม่” ที่ประกาศเมื่อ ค.ศ.1986 การท่องเที่ยวได้กลับมาสู่หลวงพระบางอีกครั้งหนึ่ง และค่อยๆ กลายเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมือง สถานการณ์ระดับโลกคือการสิ้นสุดของสงครามเย็น สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศ และนโยบายเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของสปป.ลาว และการตอบรับของภาคเอกชนทำให้การท่องเที่ยวเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว กลายเป็นพลังหลักที่ขับเคลื่อนชีวิตทางเศรษฐกิจของหลวงพระบาง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคม และวัฒนธรรมของชาวหลวงพระบางอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การแสวงหาประโยชน์จากการท่องเที่ยว ขณะที่ต้องระมัดระวังกับผลเสียของการพัฒนาเป็นปัญหาที่ทำทนายรัฐบาลลาว และชาวหลวงพระบางต่อไป

สารนิพนธ์เล่มนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ของการท่องเที่ยวหลวงพระบางตั้งแต่ปี 1986 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของนโยบายจินตนาการใหม่มาจนถึงปัจจุบัน ถึงความเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบาง ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง และผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลง

ความเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวในหลวงพระบาง

การท่องเที่ยวในยุคราชอาณาจักรจนถึงสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองการท่องเที่ยวมีน้อยมากและอยู่ในการควบคุมของรัฐบาล แต่เมื่อมีการเปิดเสรีหลัง ค.ศ. 1986 ทำให้การท่องเที่ยวกลายเป็นเศรษฐกิจสำคัญของ สปป.ลาว รัฐบาลได้เริ่มพัฒนาบุคลากรและวางนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น มีการสำรวจและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งวัตถุโบราณ และวิถีชีวิตประชาชนในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้กลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีการปรับปรุงสาธารณูปโภคและเส้นทางคมนาคมให้ดีขึ้น โดยเฉพาะเมืองหลวงพระบาง เมืองแรกๆ ที่รัฐบาลพยายามทุ่มเทให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมาก เช่น มีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัดนธรรม และโบราณสถาน มีการพัฒนาธุรกิจโรงแรม การพัฒนาระบบคมนาคม การสื่อสาร สาธารณูปโภคภายในเมืองเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว จนทำให้ในปัจจุบันการท่องเที่ยวของหลวงพระบางกลายเป็นรายได้ที่สำคัญ มีการขยายตัวอย่างมากจนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจทั่วโลกเป็นอย่างดี

เนื่องจากการเดินทางเข้ามาใน สปป.ลาว มีข้อจำกัดหลายอย่างจึงเป็นเรื่องยากสำหรับการเดินทางเข้าออก ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่กลับเข้ามาเที่ยวหลวงพระบางในระแวกนั้นจึงเป็นนักท่องเที่ยวชาวยุโรปโดยเฉพาะชาวฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษ เบลเยียม อิตาลี โดยมีบริษัททัวร์เป็นตัวแทนในการจัดการเรื่องการเดินทางและการท่องเที่ยวให้ทั้งหมดแต่ยังถือว่ามีจำนวนน้อยมาก ต่อมาเมื่อมีการผ่อนปรนกฎระเบียบต่างๆ ของรัฐบาล เป็นผลให้การเดินทางไปมาสะดวกชาวต่างชาติสามารถเดินทางเข้าออกไม่ยุ่งยากเหมือนเมื่อก่อนทำให้จำนวนของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและมีนักท่องเที่ยวหลายกลุ่มมากขึ้น เช่น นักท่องเที่ยวประเภทbackpacker นักผจญภัย นักวิชาการ นักท่องเที่ยวกรุ๊ปทัวร์

ธุรกิจการท่องเที่ยวจากปี 1986 ยังมีนักท่องเที่ยวต่างชาติและในประเทศน้อยอยู่มาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะภาพลักษณ์ของ สปป.ลาวยังไม่สร้างความมั่นใจให้แก่ธุรกิจเท่าที่ควร ต่อมาเมื่อรัฐบาลได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวของ สปป.ลาว และเมืองหลวงพระบางมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักธุรกิจประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศไทย รายได้จากการท่องเที่ยวสามารถเอาชนะรายได้จากธุรกิจด้านอื่นๆ ของประเทศได้เพียงเวลาไม่กี่ปี ทำให้รัฐบาลเริ่มมีการตื่นตัวกับการขยายตัวของการท่องเที่ยวและหันมาให้ความสนใจโดยการชักชวนนักลงทุนต่างชาติเข้ามา

ลงทุนโดยมีข้อเสนอในการลดความเคร่งครัดกฎระเบียบต่างๆ ลงไปค่อนข้างมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้จำนวนของธุรกิจท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางโดยเฉพาะกิจการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กเพิ่มจำนวนขึ้นทุกๆ ปี ไม่ว่าจะเป็น โรงแรม เอือนพัก ร้านอาหาร สถานบันเทิง ร้านค้าประเภทใหม่ๆ

การท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางในยุคแรกๆ (ช่วงประมาณ 1990) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวชมวัดวาอาราม พระราชวัง สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์ของหลวงพระบางโดยอาศัยมัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญโดยรัฐบาลจัดการให้ ซึ่งแตกต่างจากการท่องเที่ยวในปัจจุบันค่อนข้างชัดเจน เพราะการท่องเที่ยวของหลวงพระบางในปัจจุบันเป็นการท่องเที่ยวที่มีเรื่องของธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น มีการจัดเก็บค่าเข้าชม โดยเฉพาะพระราชวังและวัดบางแห่ง มีการขัดแย้งกันเรื่องผลประโยชน์ของผู้ประกอบการ มีการยึดเยียดสินค้าให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น

ปัจจัยที่สนับสนุนการท่องเที่ยว

ปัจจัยในระดับระหว่างประเทศที่สำคัญคือการผ่อนคลาย และการสิ้นสุดของสงครามเย็น ซึ่งทำให้รัฐบาลลาวเปลี่ยนนโยบาย การต่างประเทศคือการหันไปเป็นสมาชิกและร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น กลุ่มภาคีลุ่มน้ำโขง อาเซียน ธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย (ADB) องค์การสหประชาชาติ (UN) และทางเศรษฐกิจคือการหันไปพึ่งพาระบบระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้การท่องเที่ยวเริ่มเติบโตขึ้นมา นอกจากนั้นรัฐบาลยังได้สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยมีนโยบายการส่งเสริมปีการท่องเที่ยวลาว (Visit Laos of year) และ นโยบายบ้านวัดทะนะท่า รวมทั้งการร่วมมือในระดับนานาชาติในเรื่องการปรับปรุงระบบคมนาคม ทางทางบกและทางอากาศ ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร และการผลักดันให้เสนอเมืองหลวงพระบาง และโบราณสถานต่างๆ ทั่วประเทศให้เป็นมรดกโลก เมื่อเมืองหลวงพระบางถูกประกาศให้เป็นมรดกโลก ทำให้ผู้คนรู้จักเรื่องราวของเมืองหลวงพระบางในระดับสากล กระแสมรดกโลกทำให้รัฐบาลลาวตื่นตัวด้านการท่องเที่ยวโดยเริ่มมีการเปิดกว้างสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวและนักลงทุนหลังไหลเข้ามา

การลงทุนในกิจการท่องเที่ยวในช่วง ค.ศ. 1986 เป็นการลงทุนโดยเอกชนร่วมมือกับรัฐบาล (รัฐวิสาหกิจ) เพราะรัฐบาลลาวยังคงสงวนท่าทีของการเป็นประเทศสังคมนิยมไว้ค่อนข้างมาก แต่

ต่อมารัฐบาลเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศมากขึ้นทำให้ระเบียบกฎเกณฑ์ผ่อนคลายเป็น และสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนโดยมีการเปิดเสรีให้นักลงทุนในหลายๆ ด้าน เช่น การขอวีซ่า การจัดเก็บภาษี ด้วยเหตุนี้ทำให้ สปป.ลาว โดยเฉพาะเมืองหลวงพระบางเป็นที่ที่นักลงทุนต้องการเข้ามาลงทุน เพราะเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองที่แทบจะไม่มีการลงทุนในประเภทธุรกิจท่องเที่ยวอยู่เลย นอกจากโรงแรมเพียง 2-3 แห่ง ปัจจุบันธุรกิจท่องเที่ยวของเมืองหลวงมีจำนวนมากและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ธุรกิจประเภทโรงแรม สถานบันเทิง ร้านอาหาร สนามกอล์ฟ รีสอร์ท ห้างสรรพสินค้า คาสิโน ยังมีการกระจายตัวไปบริเวณเมืองข้างเคียงอย่างบ้านผานม เมืองจอมเพ็ด และหมู่บ้านชาวม้ง

ผลกระทบของการท่องเที่ยว

ผลกระทบต่อชาวเมืองหลวงพระบาง ปัจจุบันแม้ว่าการท่องเที่ยวได้สร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ชาวหลวงพระบาง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้ชาวหลวงพระบางไม่ต้องอพยพออกมาทำงานเมืองใหญ่ๆ หรือเมืองไทย แต่ในทางกลับกันการท่องเที่ยวทำให้ชาวหลวงพระบางที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองโดยเฉพาะเชิงเขาพูลีกลางเมืองต้องย้ายหนีจากแหล่งท่องเที่ยวออกมาอยู่รอบนอกเมือง ทั้งจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการขอพื้นที่สำหรับปรับทัศนียภาพของสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งความเต็มใจของชาวเมืองที่ปล่อยให้เกษตรกรมาเช่าที่อยู่อาศัยของตนเองทำธุรกิจ

ผลกระทบต่อวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบาง ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองทำให้วัฒนธรรมและประเพณีบางอย่างของชาวหลวงพระบางโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีในราชสำนักหมดความสำคัญลงไป ผ่านมาหลายทศวรรษเมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ การพัฒนาการท่องเที่ยวถูกโยงเข้ากับความโดดเด่นของเมืองหลวงพระบาง เช่น พระราชวัง วัดวาอาราม วิถีชีวิต ธรรมชาติ และวัฒนธรรมประเพณี เนื่องจากรัฐบาลและผู้ประกอบการเห็นว่าสิ่งคือสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เป็นเหตุให้วัฒนธรรมถูกนำกลับมาเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การเพิ่มความยิ่งใหญ่และความหรูหราให้แก่ขบวนแห่นางสังขาร หรือการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างงานหัตถกรรมและพื้นฟูงานฝีมือในสมัยราชอาณาจักรขึ้นมา เพื่อนำมาวางขายเป็นสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ผ้าทอ และเครื่องเงิน เป็นต้น

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจเมืองหลวงพระบาง

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวันของชาวหลวงพระบางที่เป็นเช่นนี้เพราะธุรกิจท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากในเมืองหลวงพระบาง โดยเฉพาะในตัวเมือง และกำลังกระจายไปยังเมืองข้างเคียง ประกอบกับรายได้ของงานประเภทนี้เป็นรายได้ที่ค่อนข้างสูงสำหรับพวกเขา ทำให้ชาวหลวงพระบางและชาวลาวในเมืองอื่นรอบข้าง นำพาตนเองให้เข้ามาเป็นแรงงานในภาคธุรกิจการท่องเที่ยว โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่หันไปให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาต่างประเทศมากขึ้น เพราะง่ายต่อการเข้าทำงานในภาคบริการ เช่น การเป็นพนักงานร้านอาหาร ร้านกาแฟ เฮือนพัก พนักงานขายในร้านค้า พนักงานต้อนรับในแกลลอรี่ พนักงานบริษัท และโรงแรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

- การท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางอยู่ในสภาวะที่อิ่มตัว นอกจากกิจกรรมการเดินชมเมืองและดื่มด่ำกับบรรยากาศของเมืองหลวงพระบาง เทียบน้ำตกตาดกวาสี นั่งเรือชมถ้ำ เดินตลาดมืดตอนกลางคืน นักท่องเที่ยวก็แทบจะไม่มีกิจกรรมใดๆ ดังนั้นการพัฒนาศถานที่ต่างๆ บริเวณใกล้เคียงเมืองหลวงพระบางขึ้นมาจะเกิดผลดี ทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกมากขึ้น
- ควรที่จะมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศแก่ชาวลาวและชาวเมืองหลวงพระบางให้มากขึ้น เพราะปัญหาที่ผู้วิจัยพบมา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็มีปัญหาเรื่องการสื่อสารกับคนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเรื่องนี้จะกลายเป็นอุปสรรคของการพัฒนาท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางในอนาคต

บรรณานุกรม

- กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม. (2000). 25 ปี สปป.ลาว .Lao P.D.R. 1975-2000. เวียง
จันทน์: กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม.
- กระทรวงแผนการและการลงทุน. (2007). สถิติลาว ประจำปี 2007. เวียงจันทน์: ม.ป.ท.
- กระทรวงแผนงานและการลงทุน. (2009). สถิติประจำปี 2008. เวียงจันทน์: ม.ป.ท.
- กนกพรพรณ อยู่ชา. (2539). สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว :ภูมิหลังทางการเมืองและ
สถานภาพทางเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวຍจำกัດ.
- กิตยุตม์ กิตติธรรมสกุล. (2551). การสร้างสำนึกความเป็นชาติผ่านเพลงปฏิวัติลาวตั้งแต่หลัง
สงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (ภูมิภาคศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. (2537). แลลาว. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- จิระนันท์ พิตรปรีชา; และคณะ. (2542). หลวงพระบางหัวใจล้านช้าง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ร่วม
ด้วยช่วยกัน.
- ชูศักดิ์ วิทยาภัก. (2554). การท่องเที่ยวกับการพัฒนาพินิจหลวงพระบางผ่านการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ; และคณะ. (2530). ลาว10ปีหลังปฏิวัติ. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
----- (2540). วิธีการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้น ตั้งแอนด์พับลิชชิงจำกัด
(มหาชน).
- ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์ ;และคณะ. (2540). โครงการการศึกษาจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการ
ท่องเที่ยว แขวงหลวงพระบางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายงานฉบับสมบูรณ์
เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและองค์การท่องเที่ยวแห่งชาติลาว. สถาบัน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง. (2546).โครงการศึกษากระบวนการทางผังเมืองในการ
อนุรักษ์หลวงพระบางให้เป็นเมืองมรดกโลก. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ทิพพะวงศ์ วงศ์โพธิ์. (2552). *นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนในยุคหลังสงครามเย็น: 1992-2008*. วิทยานิพนธ์ รม.(การระหว่างประเทศและการทูต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธนาคารแห่งสปป.ลาว. (2006). *รายงานเศรษฐกิจประจำปี 2006*. เวียงจันทน์: ม.ป.ท.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2538). *ไทย-พม่า-ลาว-จีน : สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ สี่เหลี่ยมวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- ธวัชชัย ไพไธล. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอาณาจักรหลวงพระบาง เวียงจันทน์และจำปาศักดิ์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1- รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2325-2446)*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ธวัชชัย พรหมณะ. (2545). *ความสำคัญของการอพยพเคลื่อนย้ายกลุ่มชาติพันธุ์ในลุ่มแม่น้ำโขง ต่อความเป็นเมืองสุวรรณเขต ระหว่างค.ศ.1893-1954*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ เอเชีย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรภาพ โลหิตกุล. (2542). *หลวงพระบาง: หัวใจล้านช้าง*. กรุงเทพฯ: ร่วมมือช่วยกัน.
- ธีรวัฒน์ แก้วแดง. (2545). *การช่วงชิงการให้ความหมายพิธีกรรมและความเชื่อ ปู่เยอ ย่าเยอ เมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (ภูมิภาคศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม จารุมณี. (2536). *การท่องเที่ยวและการจัดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บงกช หงษ์คำมี. (2541, กันยายน-ธันวาคม). *ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศกับ สปป.ลาว*. เอเชียปริทัศน์. 19(3) : 1-46.
- บุญมี เทบสีเมือง. (2553). *ความเป็นมาของชนชาติลาว เล่ม 1 การตั้งถิ่นฐานและการสถาปนาอาณาจักร*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- บุญมี สิริศรีสวัสดิ์. (2547). *การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเมืองหลวงพระบางภายหลังเป็นเมืองมรดกโลก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ประเสริฐ วิทยารัฐ. (2527). *การพัฒนาการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ปรียาภรณ์ กันทะลา. (2552). *แนวคิดการสร้างชาติของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวระหว่าง ค.ศ. 1975-1986: วิเคราะห์ผ่านหนังสือพิมพ์ เสียงปะชาชน*. วิทยานิพนธ์ ศศม.(ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (ถ่ายเอกสาร).
- ผุสดี พลสารมัย; และคณะ. (2551). *คู่มือการค้าการลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. กรุงเทพฯ: เอ.พี. กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- ไพรัตน์ สูงกิจบูลย์. (2545). *แลลาว*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อติตตา พับลิเคชั่น.
- เพ็ญสิง จำเริญ. (2553). *ตำรับอาหารพระราชวังหลวงพระบาง*. จินดา จำเริญ(แปล). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ฝี่เสื่อลาว.
- พุทธรักษ์ พิจิตร. (2545). *ศักยภาพของการท่องเที่ยวในด้านการแข่งขันและการเป็นตลาดท่องเที่ยวแห่งใหม่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ ศศม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทรพงษ์ คงวิจิตร. (2543). *พื้นที่และความหมายของการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง*. วิทยานิพนธ์ สบ.ม.(มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ไมเคิล ลีเฟอร์. (2548). *พจนานุกรมการเมืองสมัยใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*. จุฬารักษ์ เอื้อรักสกุล(แปล). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาร์ติน สจ๊วต-ฟอกซ์. (2553). *ประวัติศาสตร์ลาว (A History of Laos)*. จิราภรณ์ วิญญูรัตน์(แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย, มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด; และคณะ. (2549). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในลุ่มแม่น้ำโขง ปีที่ 2 (Integrated Development of Sustainable Tourism in the Mekong Region2)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มัทรียา ธาธาทรัพย์. (2548). *คู่มือนักท่องเที่ยวลาว*. กรุงเทพฯ: อติตตา.
- โยชิยุกิ มาซุฮาร่า. (2545). *ระบบเศรษฐกิจของราชอาณาจักรล้านช้าง (ลาว) ในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 16-17*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (ประวัติศาสตร์). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ราเชน อินทวงศ์. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอนุรักษ์ภายใต้บริบทเมืองมรดกโลกกับการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพภายในเขตอนุรักษ์เมืองหลวงพระบางในช่วงปี 1998 – 2001*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (ภูมิภาคศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- รวงทอง จันดา. (2552). *จำปาชาวลาวย่อม : ลาวเหนือ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ทางช้างเผือก.

- วัฒน์ วรลยางกูร. (2546). *นิราศ A.30ท่องป่าเหนือสุดแดนลาว ชมสาวหลวงพระบาง*.
กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี. (2549). *ความรื่นรมย์ของชีวิต : สารนิยายเพื่อความเข้าใจหลวงพระบาง*.
กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ศรีวัฒน์ สุวรรณ. (2535). *เศรษฐกิจการค้าของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. กรุงเทพฯ:
กรมการค้าต่างประเทศ.
- ศรัณย์ บุญประเสริฐ. (2548). *คู่มือนำเที่ยวหลวงพระบาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- ศรัทธา ลาภวัฒน์เจริญ. (ม.ป.ป.). *คู่มือเที่ยวลาว 3 มิติ ด้วยเงิน 6,000 บาท*. กรุงเทพฯ: เอเชีย
เพรส.
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2545). *โครงการสารคดี ลาวตอนล่าง สหวันนะเขต สาละวัน เซกอง
จำปาสักและอัตตะปือ : ห้าแขวงลาวตอนล่าง*. กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5
ภูมิภาค.
- (2551). *หลวงพระบางเมืองมรดกโลก : พื้นที่พิธีกรรมและการ
ต่อรองเชิงอัตลักษณ์ในกระแสโลกาภิวัตน์*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2550).
ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชลบุรี: ศูนย์อินโดจีน
ศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2549). *สรุปผลการประชุมเชิง
ปฏิบัติการ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยใช้เส้นทาง
เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจแนวตะวันออก – ตะวันตก*. ขอนแก่น: แอนนาออฟเซต.
- ส.ศิริรักษ์. (2524). *เยี่ยมเยือน 3ประเทศ สังคมนิยมอินโดจีน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาวัฒนธรรมแห่ง
เอเชีย.
- สมาคมไทยลาว. (1994). *กฎหมายธุรกิจลาว*. ขอนแก่น: สมาคมไทยลาว.
- สภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติ. (2544). *กลุ่มหัตถกรรมลาว*. รายงานสถิติ. ม.ป.ท.
- สภาธุรกิจและอุตสาหกรรมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *Lao National chamber of Commerce and
Industry 2008 – 09*. เวียงจันทน์: ม.ป.ท.
- สตีเฟ่น ชิพา. (2554 มกราคม-เมษายน). การรับรู้ถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน
ชนบทใน แขวงหลวงน้ำทา แขวงหลวงพระบาง แขวงคำม่วน และ แขวงจำปาสัก ใน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารสังคมลุ่มแม่น้ำโขง Journal of Mekong
Societies*. 7(1) : 39-49.

- สันติพงษ์ ช้างเผือก . (2546). *ลือผานม: "การพัวพันทางวัฒนธรรม" ในพื้นที่ท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (พัฒนาลังคม). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สัญญา ชีวะประเสริฐ. (2540). *บทบาททางการเมืองของเจ้าสุภานุวงศ์ (ค.ศ. 1945-1975)*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สีลา วีระวงส์. (2540). *ประวัติศาสตร์ลาว*. สมหมาย เปรมจิตต์(แปล). กรุงเทพฯ: มติชน.
- เสรี ต้นศรีสวัสดิ์; และอรุณีแน่นหนา. (2544). *สหายดีหลวงพระบาง*. กรุงเทพฯ: ธาวัช.
- สุมิตรา จันทร์เงา. (2552). *ยักษ์แห่งเมืองลาว*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุรัชย์ ศิริไกร. (2541). *การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว Economic and Political Development LAOS*. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- . (2548). *การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว(ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์. (2544). *จากหลวงพระบางถึงเวียงจันทน์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- สุวิทย์ ธีรศาสตร์. (2542). *ประวัติศาสตร์ลาว 1779-1975*. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว). (2537). *การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางการวิจัยลาวศึกษาในประเทศไทย ระหว่างวันที่ 22-23 สิงหาคม 2537 ณ โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น:บริษัท ไทยโด-โน โคตติง จำกัด. สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรี-นครินทรวิโรฒ มหาสารคาม*.
- องค์การท่องเที่ยวแห่งชาติลาว(อทช). (2542). *รายงานสถิติการท่องเที่ยวปี1999*. วารสารรายงานประจำปี. ม.ป. ท.
- อภิชัย อัครปริดี. (2009). *สหายดีประเทศลาว*. กรุงเทพฯ: มอเตอริลิส.
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์; และพรพิมล ตรีโชติ. (2542). *เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: กระบวนการเป็นประชาธิปไตยและการเมืองสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัสมา สิมารักษ์. (2551). *ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในเมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนามภายหลังได้รับการประกาศให้เป็นเมืองมรดกโลก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (ภูมิภาคศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาษาต่างประเทศ

- กะซวงเถาะแหลงข้าวและวัดทะนะท่า. (ม.ป.ป.). 25 ปี สปป.ลาว 1975 – 2000. พิมพ์ครั้งที่1. เวียง
จัน: กะซวงเถาะแหลงข้าว.
- กิแดง พอนกะเสมสุก. (2006). *วัดทะนะท่าลาว เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามฮีต 12 คอง14*. เวียง
จัน: พิดสะวง.
- กรมโคสะนาอบรมกตหมาย,สปป.ลาว. (1994). *กตหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการ
ลงทุนของต่างประเทศอยู่สาทาละนะลัดปะชาทิปะไตปะชาชนลาว*. พิมพ์ครั้งที่2. ม.ป.ท.
- กรมโคสะนาอบรมกตหมาย,สปป.ลาว. (1997). *ลัดถะบันยัด ของปะทานปะเทด สาทาละนะลัด
ปะชาทิปะไตปะชาชนลาว ว่าด้วย กานอะนุลักมอละดกแห่งชาติ ทางด้านวัดทะนะท่า, ปะ
หวัดสาดและท่ามะชาด*. เวียงจัน: โรงพิมพ์แห่งลัด.
- พันดวงจิต วงสา. (2008). *ภูมิใจในวัดทะนะท่าลาว*. เวียงจัน: สำนักพิมพ์และจำหน่ายปีแห่งลัด.
- ลัดสะหมี วงสัก; และแสงทอง สีสะหวันทอง. (2002). *คาคะเนเศษฐกิจสะตะวัดที่ 21*. (แปล
จาก Cat Vanthanh). เวียงจัน: สำนักพิมพ์และจำหน่ายปีแห่งลัด.
- หุมพัน รัตตะนะวง. (2008). *ชาดลาว และ วัดทะนะท่าลาว*. เวียงจัน: สำนักพิมพ์และจำหน่ายปี
แห่งลัด กะทวงเถาะแหลงข้าว และ วัดทะนะท่า แห่ง สปป. ลาว.
- Bickersteth Jane;& Joshua . (1977). *Laos Handbook*. UK : Footprint.
- Burke , Andrew;& Vaisutis , Justin. (2007). *Laos*. UK: Lonely Planet Publications Pty Ltd.
- Carne , Louis de. (1995). *Travels on the Mekong*. Bangkok: White Lotus co.,Ltd
- Coming , Joe . (1994). *LAOS – a travel survival kit*. n.p.
- . (1997). *Laos travel atlas*. Hongkong:Colorcraft.
- Davies , Ben. (2007).*Luangpra bang lao royal heritage*.Thailand:Asia Horizons Book.
- Diethelm Travel. (1998). *LAOS TARIFF*. Vientiane. n.p.
- Discovery Channel. (n.d.). *Insight Guide Laos & Cambodia*.Insight print service (Pte) Ltd.
- Gostling , Betty. (1996). *Old LuagPrabang*.Kuala Lumpur: Oxford University Press Oxford
SingaporeNew York.
- Hopkins, Allen W;& Hoskin , John. (1994). *Laos the land of a million elephants*.Bangkok:
Allied Printers.
- Lao National Tourism Administration2006. (2006). *2006 Statistical Report on Tourism
in Laos*. n.p.

- Laos PDR. (2005). *Committee for Planning and Investment National Statistics Centre 1975-2005*. VientianeCapital, July. n.p.
- Laos PDR. (2007). *Committee for Planning and Investment National Statistics Centre 2006*. VientianeCapital, June. n.p.
- Mansifield , Stephen. (1997). *Culture Shochy Laos*. Kuala Lumpur: Times Books International.
- National Tourism Authority of Lao P.D.R. (n.d.). *Visit Lao Year 1999 : Laos. Your New Love*. P.O. Box: 3556.Lane Xang AvenueVientiane.Lao PDR.
- Olsson ,Cici, (n.d.). *Religion and festival of LuangPabang*. n.p.
- Ozerski , Roman. (1985). *LAOS*. Bangkok: n.p.
- P. Bouaravong.; & V. Thongsith. (1995). *Welcome Laos Tradition & Customs*.Vientiane: The Laos National Printing Enterprise.
- Pavie ,Auguste. (1999). *Pavie Mission Exporation Work Laos, Cambodia, Siam,Yunnan, and Vietnam*. Bangkok: White Lotus co., Ltd.
- Statistics Unit, Lao National Tourism Administration Planning and Cooperation Department.(2007). *2007 Statistical Report on Tourism in Laos*. Vientiane: n.p.
- Walter E.J. Tips (translated). (1995). *Travels in Laos*. Bangkok: White Lotus co.,Ltd.

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2554). ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2555, จาก www.mfa.go.th/web/1658.php.
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. (2553). การพัฒนาสนามบินนานาชาติหลวงพระบาง. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2555, จาก <http://www.exim.go.th/doc/newsCenter/9272.pdf>.
- บุญยสภกฤษฎี อเนกสุข. (2549). บทความ ไทยกับการเป็นผู้นำการท่องเที่ยวในอินโดจีน : ข้อพิจารณาจากพัฒนาการการท่องเที่ยวเวียดนามและลาว ค.ศ. 1986-ปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2555, จาก <http://www.etajournal.com/upload/73/Thai-Indochina.pdf>.
- ปิ่น บุตรี. (2555). ตักบาตรข้าวเหนียวหลวงพระบาง มนต์ขลังที่เปลี่ยนไป. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2555, จาก <http://www.manager.co.th/travel/ViewNews.aspx?NewsID=9550000008660&CommentReferID=20668786&CommentReferNo=10&>.
- มุสลิมไทยโพสต์. (2555). เนื้อหากลุ่มประเทศอาเซียน ประวัติในกลุ่มประเทศอาเซียน ประวัติกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2555, จาก <http://info.muslimthaipost.com/main/index.php?page=sub&category=13&id=18990>.
- .เรารักหลวงพระบาง. (2555). แผนที่ตำแหน่งวัดในเมืองหลวงพระบาง. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.louangprabang.net/content.asp?id=13>.
- .เรารักหลวงพระบาง. (2555). ลาวจัดกอล์ฟอาเซียน พีจีเอทัวร์ที่หลวงพระบาง. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2555, จาก <http://www.louangprabang.net/LPBDetail.asp?ID=719>.
- . (2555). หลวงพระบางวันนี้. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2555., จาก <http://www.louangprabang.net/content.asp?id=423>
- ศูนย์ข้อมูลลาว. (2552). การบินลาวเปิดเส้นทางบินเชื่อมหลวงพระบาง-อุดรธานีใหม่. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2554, จาก http://laos.kku.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=508&Itemid=99.
- . (2552). นักลงทุนเวียดนาม เซนส์สัญญา ก่อสร้าง สนามกอล์ฟ-โรงแรม 5 ดาว บ้านดงโพธิ์. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2555, จาก http://laos.kku.ac.th/index.php?option=com_content&task=category&sectionid=7&id=35&Itemid=99&limit=50&limitstart=50.

- ศูนย์ข้อมูลลาว. (2551). *บทความ การจัดทำความตกลง ACMECS Single Visa*. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2555, จาก http://laos.kku.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=316&Itemid=88.
- . (2552). *Kings Romans Casino* จักรวรรดิทุนมหาศาล ปั่นเขตเศรษฐกิจพิเศษลาว. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2555, จาก http://laos.kku.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=499&Itemid=99. สภาธุรกิจไทย-ลาว.(2011).
- . (2555). *เมืองหลวงและแขวงสำคัญ:แขวงหลวงพระบาง*. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2555, จาก www.-thaisavannakhet.-com/-savannakhet/-th/-knowledge/-board/-thai--lao/.
- องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน. (2555). *ข้อมูลประเทศลาว เพื่อใช้วิเคราะห์AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2555, <http://www.thai-aec.com/189#more-189>.
- ASTVผู้จัดการออนไลน์. (2547). *พัฒนาและอนุรักษ์: ดาบสองคมในหลวงพระบาง*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2555, จาก <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9470000094251>.
- . (2555). *ลาวใหม่พัฒนาเที่ยวเชิงนิเวศธรรมชาติดึงดูดงาม*. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2555, จาก <http://www.manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID=9490000095738>
- Diamond shine holiday. (2555). *ทัวร์เฝ้าหลวง เที่ยวไปในต่างแดน หลวงพระบาง – ลาว*. Retrieved May 14, 2012, from <http://www.diamondshine.co.th/TgTourView-ทัวร์ลาว-หลวงพระบาง%20-%20ลาว.html>.
- google. (2012). *Laosmap*. Retrieved May 20, 2012, from <http://maps.google.co.th>.
- . (2012). *Luang prabang map*. Retrieved May 14, 2012, from <http://maps.google.co.th>.
- Lao Airlines. (2012). *ตารางสายการบินลาว*. Retrieved May 14, 2012, <http://www.laos-airlines.com/thai/index.asp>.
- Thailand online. (2012). *เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว วัดเชียงทอง*. Retrieved May 14, 2012, http://www.thailine.com/laos/luangprabang/vat_xiangtong-t.html.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ สกุล	นางสาวชุลีพร ทวีศรี
วันเดือนปีเกิด	1 กุมภาพันธ์ 2527
สถานที่เกิด	อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	62/133 หมู่บ้านมนิรมย์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก โรงเรียนนารีอนุกุล จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2544	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนนารีอนุกุล จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2549	ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2555	ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร